

ანგარიშის ფორმა №2

2023 წელს გაწეული სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ანგარიში

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი

საჯარო სამართლის აკადემიური დეპარტამენტი

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. იცოდე შენი უფლებების შესახებ, 2023 წელი

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. კახა ძაგანია, სოფიო დემეტრაშვილი, სტუდენტები

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.

1.2.

1) დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.

2.

2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1. მორალის ალგორითმის შექმნა და გამოყენება თანამედროვე იურისპრუდენციაში

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. სამართლის ფილოსოფია. 2023 წელი

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. კახა ძაგანია, სალომე ხიზანიშვილი

2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.

2.

2.2.

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.

2.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

3.2. დასრულებული პროექტი

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

4. პატენტები (არსებობის შემთხვევაში)

4.1. საერთაშორისო პატენტები;

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

4.2. ეროვნული პატენტები

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. . ი. გაბისონია, ჯ.გახოკიძე, დ. ნარმანია, ჯ.გაბელია, ი.ხუციშვილი, თ.დარსანია, ი.მინაშვილი, თ.ბარამია, მ.ჭანტურია. „სატრანსპორტო სამართალი“. ISBN 978-9941-34-225-7. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, 2023;2. გვერდების რაოდენობა 822.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მკითხველის წინაშე წარმოვადგენთ „სატრანსპორტო სამართალს“. პირველ თავში განხილულია ტრანსპორტის ცნება, სახეები, განვითარების მოკლე ისტორია, საქართველოს სატრანსპორტო გზების ისტორიული ექსკურსი და საქართველოს სატრანზიტო ფუნქციის

გეოეკონომიკური ასპექტები. სახელმძღვანელოს მეორე თავში წარმოდგენილია ტრანსპორტისა და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის სახელმწიფო რეგულირება საქართველოში. მესამე თავი ეთმობა სატრანსპორტო ლოგისტიკური სისტემის ფუნქციონირების სამართლებრივ უზრუნველყოფას. მეოთხე თავში წარმოდგენილია საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ ხელშეკრულების ძირითადი მიმართულებები და ასპექტები ტრანსპორტის სფეროში, ასევე განხილულია ევროპის სატრანსპორტო პოლიტიკა. საფუძვლიანადაა შესწავლილი სატრანსპორტო სფეროში ჩადენილ ქმედებათა გამოძიებისა და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმის წარმოების აქტუალური საკითხები, ჩამოყალიბებულია სატრანსპორტო დანაშაულის ცნება და ნიშნები, შესწავლილია სატრანსპორტო დანაშაული უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის მიხედვით, მათ შორის, პოსტსაბჭოთა სივრცის ქვეყნების სისხლის სამართლის კანონმდებლობა და სატრანსპორტო დანაშაულები კონტინენტური და საერთო სამართლის სისტემის ზოგიერთ ქვეყანაში. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას სატრანსპორტო დანაშაულისათვის. შესაბამისად, მოცემულია სატრანსპორტო დანაშაულების ზოგადი დახასიათება, როგორებიცაა: რკინიგზის, წყლის, საჰაერო ან საზღვრო ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების წესის დარღვევა, ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევა, ტრანსპორტის უსაფრთხო მოძრაობის წესის დარღვევა და სხვ. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებენ სატრანსპორტო დანაშაულის გამოძიებისა და გახსნის ზოგადთეორიულ და

პრაქტიკულ საკითხებზე; წარმოდგენილია ტრანსპორტის მოძრაობის ან ექსპლუატაციის წესების დარღვევის კრიმინალისტიკური დახასიათება და სატრანსპორტო დანაშაულებზე გამოძიებისა და

სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების საფუძველი, საპროცესო თავისებურებები; ჩამოყალიბებულია სატრანსპორტო დანაშაულების შემთხვევაში მტკიცებულებათა ფიქსაცია და შენახვა, საგამომიებო ვერსიების აგების, გამოძიების დაგეგმვის, ასევე პირველი, გადაუდებელი, მომდევნო საგამომიებო მოქმედებების ჩატარების ტაქტიკა;

გაანალიზებულია ექსპერტიზის როლი ავტოსატრანსპორტო დანაშაულის გამოძიებისას და ბრალდებულის, მოწმის, დაზარალებულის დაკითხვის თავისებურებანი. სახელმძღვანელოში გაანალიზებულია სატრანსპორტო გადაზიდვები და სამოქალაქო პასუხისმგებლობა. ცალკე თავი ეთმობა საავტომობილო გზებზე მომხდარი ავტოსატრანსპორტო შემთხვევების

ანალიზს, მათი დინამიკური ასპექტების ტენდენციების განხილვას, კერძოდ, ეს გახლავთ: საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევების სავალალო შედეგები მსოფლიოს მოსახლეობის სწრაფი ავტომობილიზაციის ფონზე, საგზაო სატრანსპორტო შემთხვევების ფატალური შედეგების განაწილება ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით, საგზაო სატრანსპორტო შემთხვევებისგან გამოწვეული ფატალური შედეგების

მაჩვენებლები და საქართველოს ტერიტორიაზე 2017-2022 წლებში მომხდარი საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევების სტატისტიკური ანალიზი. ასევე შესწავლილია ქალაქ თბილისის საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განვითარება, საზოგადოებრივი ტრანსპორტისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ისტორიული ეტაპები, საზოგადოებრივი ტრანსპორტის სახეები, მისი სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა და მომსახურების მახასიათებლები. სახელმძღვანელოს დანართის სახით ერთვის: 1. შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ოქმი, 2. სქემა, საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის დათვალიერების ოქმის დანართი, 3. საგამომიებო ოქმის დანართი, 4. გადასაღები ტექნიკური საშუალებები, 5. საქართველოს კანონი საგზაო მოძრაობის შესახებ და კანონის დანართები.

5.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. მარიამ ჯიქია, ნათია კინწურაშვილი, ლარა ნაჭყებია, ქეთევან ჯინჭარაძე, ნანა შამათავა. შესავალი საერთაშორისო სამართალში, ISBN: 978-9941-8-5385-2. თბილისი, საქართველო, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. . 280 გვერდი
2. ირაკლი გაბისონია, ციალა გლოველი, ბესიკ ტეტელოშვილი. სამართალმცოდნეობის შესავალი, ISBN 978-9941-34-380-3, თბილისი, გამომცემლობა მერიდიანი, 502 გვერდი

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. სახელმძღვანელო შექმნილია სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის, დავით ბატონიშვილის სამართლის ინსტიტუტის მხარდაჭერით, განკუთვნილია სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებისათვის. სახელმძღვანელო მოიცავს საერთაშორისო სამართლის ცნებასა და მნიშვნელობას, მისი განვითარების ისტორიას, საერთაშორისო სამართლის სუბიექტებს, წყაროებს, საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებს. ნაშრომი ასევე დეტალურად განიხილავს ისეთ საკითხებს როგორცაა: სახელმწიფოს ტერიტორია და საზღვრები, სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის ცნება და სახეები, საერთაშორისო დავების მშვიდობიანი გადაწყვეტა, საერთაშორისო ხელშეკრულებების და მასთან დაკავშირებული კონცეპტები, ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისოსამართლებრივი მექანიზმები.

2. სახელმძღვანელო 'სამართალმცოდნეობის შესავალი' გამოცემულია საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის სამეცნიერო-კვლევითი პროექტის „შესავალი სამართალმცოდნეობის“ ფარგლებში. წინამდებარე სახელმძღვანელო სამართალმცოდნეობის შესავალი განკუთვნილია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სამართლის სპეციალობის ბაკალავრებისთვის. მასში განხილულია სახელმწიფოს ცნება და არსი; სამართლის ცნება და არსი; სამართლის სისტემა და კანონმდებლობის სისტემა; სამართლის წყარო; სამართლის დარგები და სხვ. სახელმძღვანელოს მიზანია, სტუდენტს პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გამომუშავებასა და სამართლის ცალკეული დარგების ძირითადი დებულებების შესწავლა-ათვისებაში გაუწიოს დახმარება

5.3. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. კახა ძაგანია. Modernity and the Question of the Existence of Moral Probabilities

DOI:10.14738/assrj.99.13042. Advances in Social Sciences Research Journal – Vol. 9, No.9 .

Publication Date: September 25, 2022. დიდი ბრიტანეთი. გვერდი11.

2. კახა მაგანია . Discussing “Icebergs of Morality” DOI:33.19740/assrj.99.13042. . German International Journal of Modern Science N49 2023. გერმანია. გვერდი 13

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

5.4. სტატიები ჟურნალის/კრებულის ISSN-ის მითითებით

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური; ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6.3. სტატიები

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. არჩილ ლორია. „მოქალაქეობის შესახებ კანონში მოცემულ ზოგიერთ ტერმინთა განმარტების შესახებ“. ჟურნალი „თემიდა“ #16(18)-2023, #17(19)-2023 ISSN 1512-1305. თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. 10 გვერდი
2. მარინა გლოველი, ირმა მახათაძე. „საჯარო ხელისუფლების მიერ უკანონოდ მიყენებული ზიანის ანაზღაურება“. „მართლმსაჯულება და კანონი“. კანონი“. #3(79)2023. თბილისი. საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს მოსამართლეთა ასოციაციის სამეცნიერო-პრაქტიკული იურიდიული ჟურნალი. 6 გვერდი

3. ვახტანგ სონღულაშვილი. გივი ლობჯანიძე - ქართული სამართლის ისტორიის მკვლევარი. ცხოვრება და კანონი, #2-3 ISSN 15 12-33-08. თბილისი. გვ. 57-82.
4. ვახტანგ სონღულაშვილი. ქართული სახელმწიფოსა და ეკლესიის სამართლებრივი ურთიერთობის ახალი ეტაპი(XII საუკუნის დასაწყისი)თემიდა. თბილისი.
5. ნინო ნიშნიანიძე,მარი ტოხოსაშვილი სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ასპექტები და მისი გავლენები მმართველობის განხორციელების პროცესებზე ირანში. იბეჭდება ჟურნალში „განათლება“. გვერდი 15
6. ნინო ნიშნიანიძე, მარი ტოხოსაშვილი. . ისლამის როლი სახელმწიფო ხელისუფლების განხორციელების პროცესებში. იბეჭდება ჟურნალში თემიდა. გვერდი 16

2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მოქალაქეობა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საჯარო სამართლებრივი ინსტიტუტია. იგი, იმავდროულად, ადამიანის უფლებასაც წარმოადგენს, რომელიც ძირითად უფლებათა კატეგორიას განეკუთვნება. მოქალაქეობა წარმოშობს არა მხოლოდ უფლებებს, არამედ ვალდებულებებსაც. ბოლო წლებში მსოფლიოში მოსახლეობის მიგრაციული პროცესების გააქტიურებამ მოქალაქეობის საკითხები კიდევ უფრო აქტუალური გახადა. სახელმწიფო ვალდებულია შექმნას ისეთი კანონმდებლობა, რომელიც უნდა ემსახურებდეს ეროვნული ინტერესების დაცვას. მიუხედავად მთელი რიგი პოზიტიური ცვლილებებისა, საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ ორგანულ კანონში მაინც რჩება ცალკეული შეუსაბამობები და ხარვეზები. ეს შეეხება კანონში მოცემულ ზოგი ცნების თუ ტერმინის განმარტებასაც.

2. სტატიაში წარმოჩენილია საჯარო ხელისუფლების მიერ უკანონოდ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების უფლება და მასთან დაკავშირებული პრობლემები, ჩვენეული ხედვა მის შესახებ. თუმცა, ზიანი შეიძლება დადგეს როგორც უკანონოდ, ასევე კანონიერი გზით. ავლნიშნეთ, რომ კონსტიტუციის ახალი რედაქციით, რომელიც მიღებულ იქნა 2017 წელს რეფორმის შედეგად და ძალაში შევიდა 2018 წელს, იმპერატიულად განისაზღვრა, რომ: „ყველასთვის გარანტირებულია სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსაგან ან მოსამსახურისაგან უკანონოდ მიყენებული ზიანის სასამართლო წესით სრული ანაზღაურება შესაბამისად სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის სახსრებიდან“. კონსტიტუციის აღნიშნული დანაწესი სრულად შეესაბამება კონტინენტური ევროპის სამართლის თეორიას და დოქტრინას სახელმწიფოსათვის ზიანის ანაზღაურების დაკისრებას, რასაც გამართლებულად მიიჩნევს იმ მოსაზრებით, რომ: მოქალაქეები საჯარო მოხელეებს ემორჩილებიან არა მათი პირადი ავტორიტეტის გამო, არამედ იმის გათვალისწინებით, რომ ისინი უფლებამოსილებას სახელმწიფოს და ადგილობრივი თვითმმართველობის სახელით ახორციელებენ და მათ აღიქვამენ სახელმწიფოს წარმომადგენლებად; ზიანის ანაზღაურება დაზარალებულს გადახდისუნარიანი სუბიექტისგან შეუძლია და არ არის დამოკიდებული მოსამსახურის ფინანსურ მდგომარეობაზე; ზიანის წარმოშობის რისკი და ვალდებულება ანაზღაუროს იგი, მოსამსახურეს ნაკლებ ინიციატივიანად აქცევს, რითაც საბოლოოდ მმართველობითი აპარატი ზარალდება. ჩავთვალოთ, რომ კონსტიტუციური დანაწესის სრულ შესაბამისობაშია სზაკ-ის 208-ე მუხლი, რომელიც სახელმწიფო ხელისუფლების პასუხისმგებლობით ბოჭვას შემდეგნაირად ადგენს: „1. სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის მიერ მისი სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია სახელმწიფო. ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან სხვა მოსამსახურის მიერ მისი სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელებისას მიყენებული ზიანისათვის

პასუხისმგებელია ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანო. 3. თუ კერძო პირი რაიმე საქმიანობას ახორციელებს სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანოს მიერ დელეგირების ან დავალების საფუძველზე, ასეთი საქმიანობის განხორციელებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანო' გაუმართლებლად მივიჩნიეთ, რომ საქართველოს სასამართლოები დღემდე ხელმძღვანელობენ სსკ-ის 1005 მუხლის დებულებებით, ამასთან, ხშირია შემთხვევებიც, როცა რამდენიმე ადმინისტრაციული ორგანოა დასახელებული მოპასუხედ და მათ სოლიდარულად აკისრებენ ზიანის ანაზღაურებას, ისე, რომ არაა გამოკვლეული თუ დამდგარ ზიანზე რა ზომის ბრალი მიუძღვის თითოეულს, არაა გათვალისწინებული, რომ სსკ-ის 1005 მუხლი სოლიდარულ პასუხისმგებლობას უშვებს არა ადმინისტრაციული ორგანოების მიმართ, არამედ ადმინისტრაციული ორგანოსა და მისი მოსამსახურისთვის. ჩავთვალეთ, რომ საქართველოს პარლამენტმა უნდა იზრუნოს კონსტიტუციის შეუსაბამო სსკ-ის 1005-ე მუხლის სამოქალაქო კოდექსიდან ამოღებაზე, ან უფლებამოსილი პირების მიერ საკონსტიტუციო სასამართლოში წარდგენილი უნდა იქნას სარჩელი ამ მუხლის არაკონსტიტუციურად ცნობის შესახებ.

3. ქართული სამართლის ისტორიის საკითხების კვლევას სამეცნიერო ლიტერატურაში დიდი ადგილი უკავია. მას შემდეგ რაც აღნიშნული პრობლემის შესწავლით დაინტერესდნენ ქართველი მეცნიერები არაერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი ნაშრომი შეიქმნა ამ მიმართულებით. ყველა სამეცნიერო დისციპლინას თავისი არსებობის გარკვეული საფუძველი გააჩნია და ქართული სამართლის ისტორიის საკითხების ანალიზი და შეფასება ასევე საყურადღებოა. ნებისმიერი სახელმწიფოს არსებობის ფუნდამენტი მიზანმიმართულად ჩამოყალიბებული და სამართლებრივად განმტკიცებული კანონმდებლობაა. ქართული სახელმწიფოებრიობა მრავალ საუკუნეს ითვლის და ამ პერიოდის განმავლობაში არაერთი ფაქტის გახსენება შეიძლება, რომელიც თვალსაჩინოდ წარმოაჩენს მრავალსაუკუნოვანი ქართული სახელმწიფოს სამართლებრივ ბაზას.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ, მნიშვნელოვანი გახდა ქართული სახელმწიფოს და სამართლის ისტორიის საკითხების პრობლემათა წინა პლანზე წამოწევა, ანალიზი და მეცნიერული არგუმენტების მოშველიებით საფუძვლიანი პოპულარიზაცია აქტუალური გახდა. მით უფრო, რომ მნიშვნელოვანი ფუნდამენტი არსებობს ქართული სამართლის ისტორიის კვლევის თვალსაზრისით.

4. სახელმწიფოს და ეკლესიის სამართლებრივი ურთიერთობა გამოიხატებოდა სხვადასხვა სფეროში: ეს იქნებოდა რელიგიური, კულტურული, პოლიტიკური თუ სოციალურ-ეკონომიკური. როგორც საერო, ასევე სასულიერო ხელისუფლება პირველ რიგში, საკუთარი უპირატესობის დასაბუთებას იდეოლოგიური ფორმით ცდილობდა. ფაქტობრივად, ეს იყო პრობლემა, რომელიც თან სდევდა სახელმწიფოს და ეკლესიის სამართლებრივ ურთიერთობას მთელი შუა საუკუნეების განმავლობაში და პირველობას ხან სასულიერო, ხან საერო ხელისუფლება კპოვებდა.

საერო და სასულიერო ხელისუფლების ურთიერთობის თვალსაზრისით ეს პერიოდი გარდამტეხი ეტაპია. საქართველოში ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადებიდან მოყოლებული, საფუძველი ეყრება საერო და სასულიერო ხელისუფლების ერთგვარ ჭიდილს, ბრძოლას პირველობისათვის. ამ მხრივ გამონაკლისი არც XI-XII საუკუნეებია, მით უფრო, ეს არის ერთიანი საქართველოს პერიოდი, როდესაც ქართველი მონარქები საკუთარი ძალაუფლების ლეგიტიმურობის დასაბუთებას რელიგიურ თუ პრაქტიკულ დონეზე მაქსიმალურად ცდილობენ. ბუნებრივია, სასულიერო ფენა აგრეთვე აქტიურობს პოზიციების განმტკიცებისა და საუკუნეების მანძილზე ჩამოყალიბებული და დამკვიდრებული ადგილის

შენარჩუნებისათვის. საქართველოს გაერთიანებამდე ეკლესია მთავარ როლს თამაშობდა საზოგადოების ფართო ფენების მობილიზებაში. ამ ყოველივემ განაპირობა მისი გავლენის გაზრდა, რაც გარკვეულ ასახვას პოულობდა კიდევ საქართველოს სახელმწიფოსა და ეკლესიის სამართლებრივ ურთიერთობაზე.

5. ირანში სამოქალაქო საზოგადოების ისტორია სათავეს იღებს ყაჯარების დინასტიის (1796-1925) დადმასვლის წლებითა და მეოცე საუკუნის დასაწყისის კონსტიტუციური რევოლუციით. ოპოზიციურმა პოლიტიკამ ხელი შეუწყო ლიბერალურ-დემოკრატიული, რელიგიური, ეთნო-ნაციონალური და ნაციონალისტური მოძრაობებისა და პარტიების აღზევებას, რამაც აღმოაცენა კონსტიტუციური მონარქიის ეპოქა და განაპირობა სამოქალაქო საზოგადოების გავლენის ზრდა ირანში. საკონსტიტუციო რევოლუციის დროს, რამდენიმე პარტია და ჯგუფი, მათ შორის დემოკრატიული პარტია (Hezb-e Democrat), სოციალური ბალანსის პარტია (Hezb-e Ejtetaiyyun-E' etedaliyyun), კონსენსუსისა და წინსვლის პარტია (Hezb-e Ettefagh va Taragh'ghi), და წინსვლის მაძიებელთა პარტია (Hezb-e Taragh'ghi Khahan) შეადგენდა ქვეყანაში სამოქალაქო საზოგადოების ბირთვს. იმ დროის ყველაზე მნიშვნელოვანი პარტია იყო დემოკრატიული პარტია (1288 წ. ჰიჯრის შემდეგ), რომელსაც ახასიათებდა ლიბერალურ-დემოკრატიული მიდრეკილებები და მისი ბევრი წევრი პროგრესული და სოციალ-დემოკრატიული პრინციპების მიმდევარი იყო. მიუხედავად იმისა, რომ პარტია ემხრობოდა რელიგიისა და პოლიტიკის გამიჯვნას, მის ზოგიერთ წევრს ჰქონდა რელიგიური ტენდენციები და ემხრობოდა რელიგიის როლს პოლიტიკაში. დემოკრატიული პარტიის საწინააღმდეგოდ, სოციალური ბალანსის პარტია იყო სტატუს კვოზე ორიენტირებული და ეწინააღმდეგებოდა ლიბერალების პროგრესულ პოლიტიკას. ფაქტობრივად დინასტიის დაარსებისა და საზოგადოების პოლიტიკური ცნობიერების ამაღლების შედეგად, რაც ნაწილობრივ განპირობებული იყო რეზა შაჰის მმართველობის დროის გაუმჯობესებული საგანმანათლებლო შესაძლებლობებით და დასავლური განათლების მქონე ირანელების დასავლური იდეების გაცნობით, მოხდა სამოქალაქო საზოგადოებრივი ინსტიტუტების, მათ შორის პოლიტიკური პარტიების, უპრეცედენტო გავრცელება და მათი გავლენის ზრდა. რეფორმისტები (ესლაჰ ტალა-ბან), სოციალისტები და კომუნისტები, საკმაოდ აქტიურობდნენ რეზა შაჰის მმართველობის პირველ წლებში. რეფორმისტულმა და სოციალისტურმა ძალებმა ვერ გაუძლეს რეზა შაჰის დიქტატურას და მოკლე დროში განადგურდნენ. კომუნისტებმა შეძლეს გარკვეული დროის განმავლობაში არსებობა მათი ორგანიზაციული სიძლიერის წყალობით და გახდნენ კომუნისტური მოძრაობის ბირთვი მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში. მიუხედავად ბოლშევიკური სოციალისტური იდეოლოგიისა და საბჭოთა კავშირისადმი მათი სიმპათიისა, მეორე მსოფლიო ომამდე არსებული ირანის კომუნისტური მოძრაობა გაერთიანდა ლიბერალურ-დემოკრატიული მსოფლმხედველობის მქონე პარტიებსა და ჯგუფებში, რადგან ქვეყანაში ნაკლებად ხდებოდა სოციალური და ეკონომიკური განვითარება, არ არსებობდა დინამიური შრომითი მოძრაობა და კომუნისტური მოძრაობასაც არ შესწევდა უნარი შეექმნა მნიშვნელოვანი ორგანიზაციები და მიეღო ფართო საზოგადოებრივი მხარდაჭერა.

6. ისლამური წესწყობილება თავისი ლეგიტიმური წყაროს განსაკუთრებიდან გამომდინარე პოლიტიკურ-სამართლებრივ სივრცეში განსაკუთრებულ ადგილს იკავებს. გარდა მისი წმინდა რელიგიური ქვაკუთხედისა, ისლამი შეჭრილია ადამიანთა ყოველდღიურ ცხოვრებაში და გვევლინება საზოგადოების ურთიერთობების მთავარ განმსაზღვრელად.

ისლამში, ისევე როგორც სხვა მონოთეისტურ რელიგიებში, სამყაროს შემქმნელი არის საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების ლეგიტიმაციის მთავარი წყარო. ამიტომაცაა, რომ ნებისმიერი ნორმატიული აქტის ამოქმედება ღმერთისგან მომდინარეობს და ადამიანთა საკანონმდებლო ფუნქცია მხოლოდ ღმერთსა და საზოგადოებას შორის შუამავლობით შემოიფარგლება. მიუხედავად ისლამის ორიგინალურობისა, ისლამური

კანონშემოქმედებაც გაჯერებულია მიწიერი ადათობრივი წესებით, რისი გამოძახილიცაა ზოგიერთი ადგილობრივი (არაბული) ჩვეულებითი პრაქტიკის ღვთაებრივ ისლამურ დადგენილებებში გამოყენება. თანდათანობით და სხვადასხვა ხარისხით, ამ მზარდ კანონზე გავლენა ასევე მოახდინა უცხოურმა კანონებმა, მათ შორის რომის ბიზანტიურმა სამართალმა, აღმოსავლური ეკლესიების კანონიკურმა სამართალმა, თალმუდის კანონმა და სპარსულმა სასანიდურმა სამართალმა. თუმცა დროთა განმავლობაში ეს კანონები, ისევე როგორც უცხოური პოლიტიკური და რიტუალური პრაქტიკა იმდენად საფუძვლიანად იქნა ასიმილირებული ისლამურ წეს-ჩვეულებებში და პრაქტიკაში, რომ მათი გარჩევა თითქმის შეუძლებელი გახდა.

ამიტომაც არ არის შემთხვევითი, რომ რელიგიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობების საკვლევი ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო საკითხი სწორედ, რომ ისლამური სახელმწიფოებია. ამიტომაც, შრომაში განხილული იქნება ეკლესიისა და სახელმწიფოს პოლიტიკურ-სამართლებრივი ურთიერთობები ირანში, გაანალიზდება ურთიერთობების ჩამოყალიბების ისტორიული საფუძვლები და განსაკუთრებული ხაზი გაესმება იმ მახასიათებლებს, რომლებიც რეალურად განასხვავებს აღმოსავლური მმართველობის პოლიტიკურ წყობებს დასავლურისაგან. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ამ კვლევის მიზნიდან გამომდინარე შეფასდება, როგორც ცალკეული სამართლებრივი ელემენტების წარმოშობა, ისე, საჯარო მმართველობითი სისტემის ფორმები და პოლიტიკური წეს-წყობილებები.

გარდა ისტორიული ასპექტებისა მიმდინარე ნაშრომში მიმოხილული იქნება სამოქალაქო საზოგადოების როლი ისლამური მმართველობის განხორციელების პროცესში და ამით უკეთ წარმოჩინდება ის ხარვეზები, რაც თან ახლავს ირანულ მმართველობას.

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები მოხსენების სათაური; ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. მარიამ ჯიქია. უმცირესობათა უფლებები და თანასწორობის პრინციპის დაცვა საქართველოს საპარლამენტო არჩევნებში (2012-2020 წწ). 1 22-23 ივნისი, 2023, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი, საქართველო.
2. მარიამ ჯიქია. აფხაზეთის კონფლიქტის საერთაშორისო სამართლებრივი შეფასება. 12-13 სექტემბერი, 2023. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი, საქართველო.
3. მარიამ ჯიქია. ევროკავშირის საიმეგრაციო პოლიტიკა - სამართლებრივი და ეკონომიკური პერსპექტივები. 29-30 სექტემბერი, 2023. ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმი, საქართველო.
4. მარიამ ჯიქია. გარდამავალი პერიოდის მართლმსაჯულების კოლაფსი სერბეთში. . 11-12 ოქტომბერი, 2023. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი, საქართველო.
5. არჩილ ლორია. „ხელისუფლება მოსახლეობის ინტერესებს უნდა ითვალისწინებდეს“, 2023 წელი, თბილისი, თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი, IV საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული ინტერდისციპლინური კონფერენცია,
6. ვახტანგ სონღულაშვილი. ქალის უფლებები ვახტანგ მეექვსის სამართლის მიხედვით. 17 მარტი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
7. სონღულაშვილი ვახტანგი. დანაშაული და სასჯელი საქართველოსა და ევროპაში მე-11-12 საუკუნეებში (შედარებითი ანალიზი). 10 ნოემბერი 2023წ. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.
8. ნინო ნიშნიანიძე, მარიამ ხოსიტაშვილი. რელიგიური მრავალფეროვნება და ტოლერანტობის საკითხი საქართველოში. . 17 მარტი 2023წ. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

9. ნინო ნიშნიანიძე, მერი ლალიძე. თვითმმართველობის ინსტიტუტის როლი სახელმწიფოებრივი მართვის სისტემებში (რეტროსპექტული ანალიზი). 28-29 აპრილი 2023წ. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
10. ნინო ნიშნიანიძე, მარიამ ხოსიტაშვილი. ქალთა უფლებები ირანში. 12-13 სექტემბერი 2023 წელი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

5. სამართლებრივი, დემოკრატიული სახელმწიფოს განვითარებისთვის აუცილებელი პირობაა ელემენტარული სამართლიანობის პრინციპების გათვალისწინება. ყოველი საჯარო ხელისუფლების ძირითად სამოქმედო დევიზად უნდა იქცეს საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმიანობის განხორციელება და მაქსიმალურად თავი უნდა შეიკავოს მოსახლეობისთვის საზიანო ქმედებებისგან.

6. ქართული სამართლის ისტორიის საკითხების კვლევას სამეცნიერო ლიტერატურაში დიდი ადგილი უკავია. მას შემდეგ რაც აღნიშნული პრობლემის შესწავლით დაინტერესდნენ ქართველი მეცნიერები არაერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი ნაშრომი შეიქმნა ამ მიმართულებით. ყველა სამეცნიერო დისციპლინას თავისი არსებობის გარკვეული საფუძველი გააჩნია და ქართული სამართლის ისტორიის საკითხების ანალიზი და შეფასება ასევე საყურადღებოა. ნებისმიერი სახელმწიფოს არსებობის ფუნდამენტი მიზანმიმართულად ჩამოყალიბებული და სამართლებრივად განმტკიცებული კანონმდებლობაა. ქართული სახელმწიფოებრიობა მრავალ საუკუნეს ითვლის და ამ პერიოდის განმავლობაში არაერთი ფაქტის გახსენება შეიძლება, რომელიც თვალსაჩინოდ წარმოაჩენს მრავალსაუკუნოვანი ქართული სახელმწიფოს სამართლებრივ ბაზას.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ, მნიშვნელოვანი გახდა ქართული სახელმწიფოს და სამართლის ისტორიის საკითხების პრობლემათა წინა პლანზე წამოწევა, ანალიზი და მეცნიერული არგუმენტების მოშველიებით საფუძვლიანი პოპულარიზაცია აქტუალური გახდა. მით უფრო, რომ მნიშვნელოვანი ფუნდამენტი არსებობს ქართული სამართლის ისტორიის კვლევის თვალსაზრისით.

7. თანამედროვე საქართველოში თვალშისაცემია წინა წლებთან შედარებით, საზოგადოების მეტი ჩართულობა სხვადასხვა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საკითხებისადმი, რაც არა მარტო ჩვენი სინამდვილიდან გამომდინარეობს და მხოლოდ ქართველთა ცნობიერების განვითარების დონით აიხსნება, არამედ ასეთი მიდგომა და დამოკიდებულება მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაშია დაფიქსირებული, და ეს ალბათ უფრო დიდი დოზით ეპოქის გამოწვევას წარმოადგენს. თანამედროვე სახელმწიფო განვითარების ახალ საფეხურზე გადავიდა, სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბება, ანდა მისკენ სწრაფვა მრავალი სახელმწიფოსთვის და მათ შორის საქართველოსთვის პრიორიტეტული ხდება. სწორედ ამიტომ არა მხოლოდ თავად ხალხისთვის, არამედ სახელმწიფოსთვის მისაღებს და აუცილებელს წარმოადგენს განათლებული და საკუთარი ქვეყნის ისტორიის მცოდნე ერი, რომელსაც გაცნობიერებული ექნება არა მარტო დღევანდელი მოვლენების არსი, არამედ ჩაწვდება და ექნება ცოდნა წარსულის, მთლიანად საქართველოს ისტორიის, ტრადიციების შესახებ. ასეთი მიმართულებით განვითარება საქართველოს სამომავლო წინსვლის ახალ გზაზე დააყენებს.

თანამედროვე საქართველოს სამომავლო განვითარების გზაზე მნიშვნელოვან ბაზისს წარმოადგენს წარსული გამოცდილების საფუძვლიანი ცოდნის გააზრება და იმ მახასიათებლების ძიება და წინა პლანზე წამოწევა, რომელიც ხელს შეუწყობს თანამედროვე ქართული სამართლებრივი ბაზისის დახვეწას და სრულყოფას. ამ მიმართულებით ქართული სამართლის წყაროებში საინტერესო ინფორმაციაა დაცული.

7.2. უცხოეთში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები; მოხსენების სათაური: ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. მარიამ ჯიქია, ქეთევან გუგუჩია. ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტის დინამიკა და შედეგები (1980-2022). . 15-16 იანვარი, 2023, სტამბული, თურქეთი.

2. მარიამ ჯიქია. შეიარაღებული კონფლიქტების კლასიფიკაცია საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის მიხედვით. 23-24 მარტი, 2023. სამსუნი, თურქეთი.

3. მარიამ ჯიქია. ევროკავშირის როლი კონფლიქტების მოგვარებაში - რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის ომის მიხედვით. 23-24 მარტი, 2023. სამსუნი, თურქეთი.

4. მარიამ ჯიქია. შრომითი მიგრაციის გამოწვევები ევროკავშირში. 1-3 აპრილი, 2023, პარიზი, საფრანგეთი.

5. მარიამ ჯიქია, ქეთევან მარშავა. მიგრაციის რეგიონული ტენდენციები ევროკავშირში. 26-27 აპრილი, 2023, იზმირი, თურქეთი.

6. მარიამ ჯიქია ევროკავშირის საიმიგრაციო პოლიტიკის გამოწვევები - აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნების მაგალითზე. 26-27 აპრილი, 2023, იზმირი, თურქეთი.

7. მარიამ ჯიქია. სამოსამართლო ეთიკის ნორმები საქართველოში და მათი შესაბამისობა საერთაშორისო სტანდარტებთან. 8 მაისი, 2023, სტამბული, თურქეთი.

8. მარიამ ჯიქია, მაკა აბულაძე. სეცესია თეორიასა და პრაქტიკაში - მონტენეგროს მაგალითზე. 9-11 ივნისი, ანკარა, თურქეთი.

9. მარიამ ჯიქია, ქეთევან ჯინჭარაძე. ერის თვითგამორკვევის პრინციპის სამართლებრივი და პოლიტიკური ტენდენციები სლოვენის მაგალითზე. 9-11 ივნისი, ანკარა, თურქეთი

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

კერძო სამართლის აკადემიური დეპარტამენტი

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

1.

2.

1.2.

1) დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს გრანტი “საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში ინოვაციური სერვისების დანერგვის ხელშეწყობა, ადამიანის უფლებათა დაცვის გაძლიერება და სამართლებრივი უსაფრთხოების განტკიცება.”

პროექტის დასახელება “უცხოური ელემენტის შემცველ საქმეებზე სანოტარო მოქმედებათა შესრულების გზამკვლევი” სამართალი. საერთაშორისო კერძო სამართალი. სანოტარო სამართალი პროექტის თარიღები: 03.01.2023-30.06.2023

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. 1. ეკატერინე ბალიშვილი (პროექტის ხელმძღვანელი)

დასრულებული კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

1. უცხოური ელემენტის მქონე ურთიერთობები გამოირჩევა თავისი სირთულით და მრავალფეროვნებით, ის ყოველთვის უკავშირდება ერთზე მეტ სამართალს, რა დროსაც სპეციფიკური რეგულირების მეთოდების და წესების გამოყენებით გადაილახება სამართლებრივ სისტემებს შორის არსებული კოლიზია. ეს პროცესი დიდი გამოწვევის წინაშე აყენებს ნებისმიერ სამართალშემფარდებელს, მათ შორის ნოტარიუსს, რადგან მოითხოვს როგორც საკოლიზიო სამართლის, ისე შედარებითი კერძო სამართლის სფეროს გარკვეულ დონეზე ცოდნას.

შემუშავებულ სახელმძღვანელო პრინციპების დოკუმენტში (გზამკვლევი) აისახა ყველა ის საკითხი, რომელიც ძალიან მნიშვნელოვანი და აქტუალურია იმ საქმეებზე სანოტარო მოქმედებების განსახორციელებლად, რომელშიც ჩართულია უცხოური ელემენტი.

გზამკვლევის მნიშვნელოვანი ნაწილი ეთმობა უცხოური ელემენტის შემცველ საქმეებზე სანოტარო მოქმედებების განხორციელების ზოგად მეთოდოლოგიას. კერძოდ, დეტალურად და თანმიმდევრულად არის განხილული ის ეტაპები, რომელიც ასეთი საქმეების გადაწყვეტისას ნოტარიუსმა უნდა გაიაროს. საერთაშორისო კერძო სამართლის სფეროში ცალკეულ ურთიერთობებთან მიმართებაში სანოტარო პრაქტიკაში ყველაზე ხშირად წამოჭრილი პრობლემების იდენტიფიცირების, უკეთ გააზრების და გადაწყვეტის მიზნით, ცალკეული თავები ეთმობა საკითხებს, რომელიც უკავშირდება უცხოელთა სამართალს უბიექტურობას, ოფიციალური დოკუმენტების საერთაშორისო ნამდვილობას,

უცხოური ელემენტის შემცველ მეუღლეთა ქონებრივ ურთიერთობებს და საერთაშორისო მემკვიდრეობას.

მეთოდოლოგიის ცოდნა და გამოყენება, ცალკეული ურთიერთობების სფეროში არსებული სპეციფიკური პრობლემების სწორი ხედვა, მნიშვნელოვან დახმარებას გაუწევს ნოტარიუსს იმ სირთულეების დაძლევაში, რაც უცხოური ელემენტის მქონე საქმეებს ახლავს თან და მისცემს მას არსებული საკანონმდებლო ბაზის ფარგლებში საკითხთა გადაწყვეტის ოპტიმალური გზების მოძიების საშუალებას.

2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.

2.

2.2.

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.

2.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დაფინანსებული ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. ევროკავშირის გრანტი – ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში საქართველოს მკვლევართა მობილობა. პროექტი – უცხო ქვეყნის სასამართლო გადაწყვეტილებათა ცნობა-აღსრულება ადამიანის უფლებათა დაცვის ჭრილში (მაქს პლანკის შედარებითი და საერთაშორისო კერძო სამართლის ინსტიტუტი. ჰამბურგი, გერმანია). სამართალი. საერთაშორისო კერძო სამართალი. ადამიანის უფლებების სამართალი.

პროექტის თარიღები: 01.09.2023.- 30.11.2023

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. ეკატერინე ბალიშვილი (პროექტის განმახორციელებელი)

2. *გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელია ნოტაცია (ქართულენაზე)*

1. გლობალიზაციის ეპოქაში სულ უფრო იზრდება შემთხვევები, როდესაც ერთ ქვეყანაში მიღებული გადაწყვეტილება საჭიროებს ცნობასა და აღსრულებას სხვა ქვეყანაში. ცნობისა და აღსრულების საკითხის გადაწყვეტა დაკავშირებულია ამ უკანასკნელი ქვეყნის ეროვნული კანონმდებლობის დანაწესებზე, რომლებიც შეიძლება საკმაოდ განსხვავებული იყოს სხვადასხვა სამართლებრივ სისტემაში და ყოველთვის არ უზრუნველყოფდეს საკითხის ადეკვატურად გადაწყვეტას ადამიანის უფლებათა სტანდარტების შესაბამისად. ბოლო წლებში იყო უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკაში ხშირად ხდება მითითება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკაზე, თუმცა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში არ ხდება საკითხის სიღრმისეული, კომპლექსური ანალიზი ადამიანის უფლებების დაცვასთან დაკავშირებული პრობლემების კონტექსტში, რაც გარკვეულ შემთხვევებში იწვევს გადაწყვეტილებებს, რომლებიც არ შეესაბამება ადამიანის უფლებათა სამართლის თანამედროვე სტანდარტებს. ხშირად ხდება საკანონმდებლო დებულებების არასწორი ინტერპრეტაცია და გამოყენება, ტექსტი ხშირად კოპირებულია გადაწყვეტილებებში. სამწუხაროდ, ეს ყველაფერი იწვევს არასწორი სასამართლო პრაქტიკის დამკვიდრებას. ამასთან, საქართველოში არ არსებობს მონოგრაფია ან სხვა კვლევითი ნაშრომი, რომელიც ეხება ადამიანის უფლებათა და საერთაშორისო კერძო სამართლის ურთიერთქმედებას. პრობლემების ეფექტურ გადაწყვეტას ასევე ხელს უშლის არასრულყოფილი სამართლებრივი ბაზა. ამ რეალობის გათვალისწინებით განსაკუთრებით აქტუალურია ადამიანის უფლებების გავლენისა და როლის შესწავლა უცხოური გადაწყვეტილებების ცნობასა და აღსრულებაზე, როგორც ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს, ასევე ეროვნული სასამართლოების პრაქტიკიდან გამომდინარე.

კვლევითი ნაშრომი მნიშვნელოვანი შენაძენი იქნება ქართული სამართლებრივი საზოგადოებისთვის და უპირველეს ყოვლისა მოსამართლეებისთვის (განსაკუთრებით საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეებისთვის, რომლებიც განიხილავენ უცხოური სასამართლოს გადაწყვეტილებების ცნობისა და აღსრულების საქმეებს).

კვლევითი ნაშრომი შექმნის პირველ ყოვლისმომცველ ანგარიშს სამართლის ამ ორ მნიშვნელოვან სფეროს შორის ურთიერთობის შესახებ.

პროექტი მონოგრაფიასთან ერთად ასევე ითვალისწინებს ტრენინგ კურსის შექმნას უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეებისთვის.

ასევე მაგისტრატურის სტუდენტებისთვის არჩევითი საგნის “ადამიანის უფლებები და საერთაშორისო კერძო სამართალი” შეთავაზებას.

3.2. დასრულებული პროექტი

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

4. პატენტები(არსებობის შემთხვევაში)

4.1. საერთაშორისო პატენტები;

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

4.2. ეროვნული პატენტები

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ი. გაბისონია, ჯ. გახოკიძე, დ. ნარმანია, ჯ. გაბელია, ი. ხუციშვილი, თ. დარსანია, ი. მინაშვილი, თ. ბარამია, მ. ჭანტურია, „სატრანსპორტო სამართალი“, ISBN 978-9941-34-225-7.822, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, 2023; 820 გვ.

2. მ. გურგენიძე; თ. ურთმელიძე. „სამსახურებრივი გამოგონების სამართლებრივი ასპექტები საპატენტო სამართალში“ ISBN 978-9941-28-951-4; თბილისი, „უნივერსალი“, - 207 გვერდი.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მკითხველის წინაშე წარმოვადგენთ „სატრანსპორტო სამართალს“. პირველ თავში განხილულია ტრანსპორტის ცნება, სახეები, განვითარების მოკლე ისტორია, საქართველოს სატრანსპორტო გზების ისტორიული ექსკურსი და საქართველოს სატრანზიტო ფუნქციის

გეოეკონომიკური ასპექტები. სახელმძღვანელოს მეორე თავში წარმოდგენილია ტრანსპორტისა და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის სახელმწიფო რეგულირება საქართველოში. მესამე თავი ეთმობა სატრანსპორტო ლოგისტიკური სისტემის ფუნქციონირების სამართლებრივ უზრუნველყოფას. მეოთხე თავში წარმოდგენილია საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ ხელშეკრულების ძირითადი მიმართულებები და ასპექტები ტრანსპორტის სფეროში, ასევე განხილულია ევროპის სატრანსპორტო პოლიტიკა. საფუძვლიანადაა შესწავლილი სატრანსპორტო სფეროში ჩადენილ ქმედებათა გამოძიებისა და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმის წარმოების აქტუალური საკითხები, ჩამოყალიბებულია სატრანსპორტო დანაშაულის ცნება და ნიშნები, შესწავლილია სატრანსპორტო დანაშაული უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის მიხედვით, მათ შორის, პოსტსაბჭოთა სივრცის ქვეყნების სისხლის სამართლის კანონმდებლობა და სატრანსპორტო დანაშაულები კონტინენტური და საერთო სამართლის სისტემის ზოგიერთ ქვეყანაში. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას სატრანსპორტო დანაშაულისათვის. შესაბამისად, მოცემულია სატრანსპორტო დანაშაულების ზოგადი დახასიათება, როგორებიცაა: რკინიგზის, წყლის, საჰაერო ან საზღვრო ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების წესის დარღვევა, ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევა, ტრანსპორტის უსაფრთხო მოძრაობის წესის დარღვევა და სხვ. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებენ სატრანსპორტო დანაშაულის გამოძიებისა და გახსნის ზოგადთეორიულ და პრაქტიკულ საკითხებზე; წარმოდგენილია ტრანსპორტის მოძრაობის ან ექსპლუატაციის წესების დარღვევის კრიმინალისტიკური დახასიათება და სატრანსპორტო დანაშაულებზე გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების საფუძველი, საპროცესო თავისებურებები; ჩამოყალიბებულია სატრანსპორტო დანაშაულების შემთხვევაში მტკიცებულებათა ფიქსაცია და შენახვა, საგამოძიებო ვერსიების აგების, გამოძიების დაგეგმვის, ასევე პირველი, გადაუდებელი, მომდევნო საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარების ტაქტიკა; გაანალიზებულია ექსპერტიზის როლი ავტოსატრანსპორტო დანაშაულის გამოძიებისას და ბრალდებულის, მოწმის, დაზარალებულის დაკითხვის თავისებურებანი. სახელმძღვანელოში გაანალიზებულია სატრანსპორტო გადაზიდვები და სამოქალაქო პასუხისმგებლობა. ცალკე თავი ეთმობა საავტომობილო გზებზე მომხდარი ავტოსატრანსპორტო შემთხვევების ანალიზს, მათი დინამიკური ასპექტების ტენდენციების განხილვას, კერძოდ, ეს გახლავთ: საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევების სავალალო შედეგები მსოფლიოს მოსახლეობის სწრაფი ავტომობილიზაციის ფონზე, საგზაო სატრანსპორტო შემთხვევების ფატალური შედეგების განაწილება ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით, საგზაო სატრანსპორტო შემთხვევებისგან გამოწვეული ფატალური შედეგების მაჩვენებლები და საქართველოს ტერიტორიაზე 2017-2022 წლებში მომხდარი საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევების სტატისტიკური ანალიზი. ასევე შესწავლილია ქალაქ თბილისის საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განვითარება, საზოგადოებრივი ტრანსპორტისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ისტორიული ეტაპები, საზოგადოებრივი ტრანსპორტის სახეები, მისი სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა და მომსახურების მახასიათებლები. სახელმძღვანელოს დანართის სახით ერთვის: 1. შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ოქმი, 2. სქემა, საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის დათვალიერების ოქმის დანართი, 3. საგამოძიებო ოქმის დანართი, 4. გადასაღები ტექნიკური საშუალებები, 5. საქართველოს კანონი საგზაო მოძრაობის შესახებ და კანონის დანართები.

2.წინამდებარე ნაშრომში განხილულია, არაერთი ქვეყნის კანონმდებლობა და სამართლებრივი მიდგომები იმ საკითხის მიმართ, რომელიც ეხება დასაქმებულის უფლებას შრომითი ურთიერთობის პროცესში შექმნილ გამოგონებაზე, ავტორების ყურადღება

გამახვილებულია ევროპული და არამართო ევროპული ქვეყნების საპატენტო სამართლის იმ ძირითად რეგულაციებზე, რომლებიც აწესრიგებენ დასაქმებულთა მიერ შექმნილ გამოგონებაზე საკუთრების უფლებას. როგორც ცნობილია, საქართველოში აღნიშნული საკითხი „საპატენტო კანონითა“ გადაწყვეტილი, მაშინ როდესაც გერმანიაში, ფინეთში თურქეთში, დანიაში, ნორვეგიაში და სხვა ქვეყნებში საპატენტო კანონის გარდა, მოქმედებს დასაქმებულ-დამსაქმებლის ურთიერთობის მომწესრიგებელი სპეციალური სამართლებრივი აქტები, სადაც იმის გათვალისწინებით, თუ რომელ სამართლებრივ სისტემას ეკუთვნის კონკრეტული ქვეყანა, მოცემულია ჩვენთვის საინტერესო საკითხის დეტალური მოწესრიგება. იმ ქვეყნებში, სადაც მოქმედებს სპეციალური კანონი, სამართლებრივად დაცულია ბალანსი დასაქმებულისა და დამსაქმებლის ინტერესებს შორის, უზრუნველყოფილია კომპენსაციის გაცემის წესი, მოცემულია განსხვავება სამსახურებრივ და თავისუფალ გამოგონებებს შორის, გათვალისწინებულია მხარეთა დავის გადაწყვეტის გზები. წინა პლანზეა წამოწეული საარბიტრაჟო მორიგების სამართლებრივი საფუძვლები, განსაზღვრულია, აგრეთვე განსჯადი სასამართლო, რომლის იურისდიქციის ექვემდებარება აღნიშნული დავების განხილვა და სხვა.

ნაშრომი შედგება შესავლის, ძირითადი ნაწილისა და დასკვნისგან.

შესავალში წარმოდგენილია სამართლებრივი პრობლემის აქტუალობა, გამოკვეთილია საკვლევი პრობლემა, ჩამოყალიბებულია კვლევის მიზნები და ამოცანები, რომელიც სრულ შესაბამისობაშია კვლევის შედეგებთან. ნაშრომის ძირითადი ნაწილი შედგება ექვსი თავისგან. პირველი თავი ეხება საპატენტო სამართლებრივ ურთიერთობის ადრეულ ეტაპებს და მის განვითარებას, მოცემულია ავტორთა შეხედულება, იმასთან დაკავშირებით, რომ გამოგონებელსა და დამსაქმებელს შორის ურთიერთობა თითოეული ქვეყნის ისტორიული - ეკონომიკური და იურიდიული ტრადიციების თავისებურებათა გათვალისწინებით, განსხვავებულად ვითარდებოდა, რაც მეტწილად დამოკიდებული იყო იმაზე, თუ კონკრეტულად, რომელ სამართლებრივ სისტემაში ყალიბდებოდა ამათუიმ ქვეყნის საპატენტო სამართალი. შესაბამისად, განხილულია კონტინენტური ევროპისა (Civil Law) და ანგლო-ამერიკული საპატენტო სამართლისთვის (Common Law) დამახასიათებელი ის სპეციფიკური ურთიერთობები, რომელიც ყველაზე მეტად, სწორედ გამოგონების შექმნის პროცესში ვლინდება.

მეორე თავი ეხება სამოქალაქო სამართლის (Civil Law) სამართლებრივი სისტემის მიმდევარი ზოგიერთი ქვეყნის მიდგომებს დასაქმებულ/თანამშრომელთა მიერ შექმნილ გამოგონებებთან მიმართებით. (გერმანია, ავსტრია, ბელგია, საფრანგეთი, საქართველო, იტალია, ჰოლანდია, ესპანეთი, შვეიცარია, ლატვია, ლიეტუვა, პოლონეთი, თურქეთი.)

მესამე თავში მოცემულია სკანდინავიური ქვეყნების კანონმდებლობის მიმოხილვა სამსახურებრივ გამოგონებებთან მიმართებით (ფინეთი, ნორვეგია, შვედეთი, დანია.)

მეოთხე თავი დათმობილი აქვს ანგლო-ამერიკული (Common Law) სამართლებრივი სისტემის მიმდევარი ქვეყნების მიდგომებს დასაქმებულ/თანამშრომელთა მიერ შექმნილ გამოგონებებთან მიმართებით (დიდი ბრიტანეთი, კანადა, მექსიკა, ამერიკის შეერთებული შტატები)

მეხუთე თავში ავტორები მსჯელობენ გამოგონებელთა საკუთრების უფლებებზე აღმოსავლეთ აზიის ქვეყნებში, (ჩინეთი, იაპონია, კორეა) ამავე თავში განხილულია რუსეთისა და ისრაელის კანონმდებლობა გამოგონების სამართლებრივი დაცვის საკითხებთან დაკავშირებით.

მექვსე თავში მოცემულია ევროპული საპატენტო კონვენციით გათვალისწინებული ის ძირითადი გამოწვევები, რომელიც ეხება სამსახურებრივ გამოგონებას.

კვლევაში მოცემულია ავტორთა შეფასებები იმასთან დაკავშირებით, რომ შრომისა და ინტელექტუალური საკუთრების სამართალს ბევრი სამართლებრივი თანხვედრა გააჩნია,

რომელიც საბოლოო ჯამში აკუმულირდება ერთ პრაქტიკულ, საკვანძო ასპექტში, რასაც თანამშრომელთა მიერ შექმნილი გამოგონების სამართლებრივი რეჟიმი ეწოდება.

5.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ირაკლი გაბისონია/ციალა გლოველი/ბესიკ ტეტელოშვილი. სამართალმცოდნეობის შესავალი. ISBN 978-9941-34-380-3. მერიდიანი, თბილისი 2023, 501 გვ.

2. ციალა გლოველი/ბესიკ ტეტელოშვილი/თინათინ ჩიქვანაია. შრომის სამართალი, პრაქტიკუმი, სიტუაციური ამოცანები და ტესტები ISBN 978-9941-34-201-1. მერიდიანი, თბილისი 2023, 302 გვ. (დამხმარე სახელმძღვანელო).

3. ბესიკ ტეტელოშვილი/ნანა როსეფაშვილი/მარიამ მამულაშვილი/გიორგი ინაური/მათე ჭანტურია. კერძო სამართლის პრაქტიკუმი, 200-ზე მეტი სიტუაციური ამოცანა მემკვიდრეობის სამართალში, ISBN 978-9941-8-5473-6. შპს „აი პრინტი-2021“, თბილისი 2023, 108 გვ.(დამხმარე სახელმძღვანელო).

4. ბესიკ ტეტელოშვილი/ციალა გლოველი/მათე ჭანტურია/ანა ტაკაშვილი. სამეწარმეო სამართალი, პრაქტიკუმი, „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი 500-ზე მეტ ტესტსა და სიტუაციურ ამოცანაში, ISBN 978-9941-8-5474-3. შპს „აი პრინტი-2021“, თბილისი 2023, 164 გვ.(დამხმარე სახელმძღვანელო).

5. ბესიკ ტეტელოშვილი/ციალა გლოველი/მათე ჭანტურია/მარიამ მამულაშვილი. კერძო სამართლის პრაქტიკუმი, 200-ზე მეტი სიტუაციური ამოცანა სამოქალაქო სამართლის ზოგად ნაწილში. ISBN 978-9941-8-5472-9. შპს „აი პრინტი-2021“, თბილისი 2023, 122 გვ.(დამხმარე სახელმძღვანელო).

ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

1. სამართლებრივი კულტურა კლასიკური საუნივერსიტეტო განათლების უმნიშვნელოვანესი ნაწილი გახდა. მკითხველისათვის შეთავაზებული სახელმძღვანელოს სტრუქტურა იმ ფუნდამენტურ ამოცანებს შეესაბამებს, რაც სამართლებრივი ცნობიერების ჩამოყალიბებას, კანონმდებლობის შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებას, სამართლებრივი წიგნიერების ამაღლებას უკავშირდება. სახელმძღვანელოში განხილულია სახელმწიფოსა და სამართლის ზოგადი მახასიათებლები, კონსტიტუციური სამართლის საფუძვლები, კერძო ურთიერთობების სამართლებრივი რეგულირება (მათ შორის საოჯახო, მემკვიდრეობის, შრომისა და სხვ.) ასევე სხვა სახის ურთიერთობების სამართლებრივი რეგულირება. სამართალმცოდნეობის შესავალი კურსის შესწავლის პროცესში სტუდენტებს სპეციფიკური იურიდიული ენის შესახებ შეექმნებათ სათანადო წარმოდგენა, რაც მათ შესაძლებლობას მისცემს, თავიანთი მომავალი პროფესიული საქმიანობის სფეროში ნორმატიული სამართლებრივი აქტები დამოუკიდებლად შეისწავლონ. ასევე დამოუკიდებლად, წერილობით შეადგინონ მიმართვები სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში. სასწავლო კურსის დასრულების შემდეგ სტუდენტს ეცოდინება: სახელმწიფოს, სამართლის, სამართლის წყაროს, სამართლის ნორმის, სამართლებრივი ურთიერთობის, სამართალდარღვევის, იურიდიული ფაქტის, გარიგების, ხელშეკრულების, საკუთრების უფლების, ვალდებულების, ოჯახის, ქორწინების, მემკვიდრეობის, შრომითი ხელშეკრულების, იურიდიული პასუხისმგებლობის, დანაშაულის, სასჯელის ცნება. შეეძლება: სახელმწიფოს ფორმის განსაზღვრა, ნორმატიულ-სამართლებრივი აქტების მოძიება

და მათი იურიდიული ძალის განსაზღვრა; გარიგების ფორმის განსაზღვრა; ვალდებულების ჯგეროვანი შესრულებისადმი მოთხოვნის განსაზღვრა; ქონების მემკვიდრეობით გადაცემის/მიღების, განკარგვის წესებისა და პირობების განსაზღვრა; ანდერძის შედგენა, შრომითი ხელშეკრულების, საცხოვრებელი ფართის ქირავნობის ხელშეკრულების დადება, იურიდიული პასუხისმგებლობის დაკისრების პირობებისა და საფუძვლების განსაზღვრა. ექნება: საბაზისო დოკუმენტების (ხელშეკრულებების, რეკლამაციების, სასარჩელო განცხადებების) დამოუკიდებლად შედგენის უნარი.

სახელმძღვანელო „სამართალმცოდნეობის შესავალი“ 4 კარისგან, ხოლო თითოეული კარი - რამდენიმე თავისგან შედგება. კარი I- საზოგადოება და სახელმწიფო- 2 თავს აერთიანებს. კერძოდ, სახელმწიფოს ცნება და არსი; სამოქალაქო საზოგადოება და სამართლებრივი სახელმწიფო. კარი II- სამართლის ცნება და არსი- 5 თავით არის წარმოდგენილი. 1. სამართლის ცნება და სოციალური დანიშნულება; 2. სამართლის სისტემა და კანონმდებლობის სისტემა; 3. სამართლის წყაროები; 4. სამართლის რეალიზება; 5. მართლზომიერი ქცევა. სამართალდარღვევა და იურიდიული პასუხისმგებლობა. კარი III- მხოლოდ ერთი- მე-8 თავით არის წარმოდგენილი- კონსტიტუციური სამართალი, სამართლის წამყვანი დარგი. სახელმძღვანელოს IV კარი მთლიანად სამართლის დარგებს მოიცავს: სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები (მე-9 თავი); შრომის სამართლის საფუძვლები (მე-10 თავი); საბანკო საქმიანობის საფინანსო-სამართლებრივი საფუძვლები საქართველოსი (მე-11 თავი); საერთაშორისო კერძო სამართალი (მე-12 თავი); სისხლის სამართლის საფუძვლები (მე-13 თავი); ადმინისტრაციული სამართლის საფუძვლები (მე-14 თავი); საფინანსო სამართლის საფუძვლები (მე-15 თავი); მუნიციპალური სამართლის საფუძვლები (მე-16 თავი); განათლების სამართლის საფუძვლები (მე-17 თავი); თანამედროვე საერთაშორისო სამართალი და მსოფლიო მართლწესრიგი (მე-18 თავი); ინტერდისციპლინური სამართლის დარგებიდან სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია: სატრანსპორტო სამართალი (მე-19 თავი); სამედიცინო სამართლის საფუძვლები (მე-20 თავი); ტურისზმის სამართალი (21-ე თავი) და ქართული სასამართლო მჭევრმეტყველება (22-ე თავი).

სახელმძღვანელო განკუთვნილია სამართლის სკოლის ბაკალავრებისთვის.

2. შრომის სამართალი, პრაქტიკუმი, სიტუაციური ამოცანები და ტესტები სრულიად განსხვავებული გამოცემაა. მასში შესული სიტუაციური ამოცანების პრაქტიკული განხილვა-განალიზება დიდ დახმარებას გაუწევს შრომის სამართლის პედაგოგებს ბაკალავრიატის სტუდენტებთან სასემინარო მუშაობისას. კრებულს თანდართული აქვს კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკა, რაც სტუდენტისთვის ერთგვარად გზამკვლევის როლს შეასრულებს კაზუსის ამოხსნისას. თითოეული კაზუსი მასში ფორმულირებული სიტუაციით ერთი ან რამდენიმე შეკითხვით სრულდება, თუმცა მისი ამოხსნა მხოლოდ შეკითხვებზე პასუხის გაცემას არ გულისხმობს. სიტუაციურ ამოცანებში გამოყენებული ფიზიკური პირის სახელი და გვარი ან იურიდიული პირის საფირმო სახელწოდება მხოლოდ გამოგონილია და მას რეალობასთან არანაირი კავშირი არ აქვს. კრებულში სულ 440 სიტუაციური ამოცანა და 200 ტესტია შესული. ეს სავარჯიშოები სასწავლო კურსის სილაბუსის თემატიკის მიხედვით არის წარმოდგენილი. რაც შეეხება ტესტებს, მასში ფორმულირებულ შეკითხვას სამი სავარაუდო პასუხი ახლავს. მათგან მხოლოდ ერთია სწორი ან არასწორი, გამომდინარე იქიდან, თუ ტესტის მოცემულობაში ფორმულირებული შეკითხვა რას მოითხოვს. ნაშრომი განკუთვნილია სამართლის სკოლის ბაკალავრებისთვის შრომის სამართლის კურსის შესწავლისას სასემინარო ჯგუფში მუშაობისთვის.

3. კერძო სამართლის პრაქტიკუმი, 200-ზე მეტი სიტუაციური ამოცანა მემკვიდრეობის სამართალში შედგენილია საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართლის სასწავლო კურსის სილაბუსით წარმოდგენილი თემატიკის მიხედვით. სიტუაციურ ამოცანებს თანდართული

აქვს კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკა კერძო სამართალში, რაც ერთგვარად დაეხმარება სტუდენტს მასზე მუშაობისას. კერძოდ, მეთოდიკა კაზუსის ამოხსნისას დროის გონივრული გამოყენების თვალსაზრისით რამდენიმე ეტაპს მოიცავს: კაზუსის ამოხსნის მოსამზადებელ სამუშაოს, კაზუსის ამოხსნის სქემის ჩამოყალიბებას, ამოხსნის წერილობით ჩამოყალიბებას. მოსამზადებელი სამუშაო სტუდენტისგან კაზუსის თავდან ბოლომდე გაცნობას, მოპოვებული ინფორმაციის საფუძველზე სამართლებრივი პოზიციის აგებას მოითხოვს. კაზუსის ამოხსნის სქემის ჩამოყალიბებაზე მუშაობისას სტუდენტმა უნდა შეძლოს: სახელშეკრულებო მოთხოვნების, სახელშეკრულებოს მსგავსი მოთხოვნების, დავალების გარეშე სხვისი საქმეების შესრულებიდან გამომდინარე მოთხოვნების, სანივთო მოთხოვნებისა და დელიქტური და უსაფუძვლო გამდიდრებიდან გამომდინარე მოთხოვნების ურთიერთგამიჯვნა. კაზუსის წერილობითი ჩამოყალიბება სტუდენტს რჩევის სახით დროის თვალსაზრისით მოსამზადებელი სამუშაოების გონივრულ მართვას სთავაზობს. კონკრეტულად, დროის რა ნაწილი შეიძლება იყოს თითოეულ მათგანზე დათმობილი. სიტუაციურ ამოცანებში გამოყენებული ფიზიკური პირის სახელი და გვარი ან იურიდიული პირის საფირმო სახელწოდება მხოლოდ გამოგონილია და მას რეალობასთან არანაირი კავშირი არ აქვს. სიტუაციური ამოცანები ერთ ან რამდენიმე შეკითხვას შეიცავს, თუმცა მისი „ამოხსნა“ მხოლოდ შეკითხვებზე პასუხის გაცემას არ გულისხმობს. ნაშრომი განკუთვნილია სამართლის სკოლის ბაკალავრებისთვის საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართლის სასწავლო კურსის შესწავლისას სასემინარო ჯგუფში მუშაობისთვის.

4.სამეწარმეო სამართალი, პრაქტიკუმი, „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი 500-ზე მეტ ტესტსა და სიტუაციურ ამოცანაში- 2022 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედებული „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით მომზადებული სრულიად განსხვავებული სავარჯიშოების კრებულია. კრებულის დიდი ნაწილი (400-ზე მეტი სავარჯიშო) ტესტებს აქვს დათმობილი. თითოეულ ტესტში ფორმულირებულ შეკითხვას სამი სავარაუდო პასუხი ახლავს. მათგან მხოლოდ ერთია სწორი ან არასწორი, გამომდინარე იქიდან, თუ ტესტის შეკითხვაში ფორმულირებული აზრი რას მოითხოვს. კრებულს თანდართული აქვს ტესტის სწორი პასუხები შესაბამისი წყაროს- „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მუხლის მითითებით. რაც შეეხება სიტუაციურ ამოცანებს, მათი წილი, ტესტების რაოდენობასთან შედარებით, მცირეა, თუმცა შინაარსობრივად ესა თუ ის სიტუაცია საინტერესოდაა ჩამოყალიბებული და მხოლოდ ერთი მუხლიდან (მუხლის პუნქტიდან) გამომდინარეობს. სიტუაციურ ამოცანებში გამოყენებული ფიზიკური პირის სახელი და გვარი იურიდიული პირის საფირმო სახელწოდება მხოლოდ გამოგონილია და მას რეალობასთან არანაირი კავშირი არ აქვს. კრებული განკუთვნილია სამართლის სკოლის ბაკალავრებისთვის სამეწარმეო სამართლის კურსის შესწავლისას სასემინარო ჯგუფში მუშაობისთვის.

5.კერძო სამართლის პრაქტიკუმი, 200-ზე მეტი სიტუაციური ამოცანა სამოქალაქო სამართლის ზოგად ნაწილში შედგენილია შესავალი სამოქალაქო სამართალში სასწავლო კურსის სილაბუსით წარმოდგენილი თემატიკის მიხედვით. სიტუაციურ ამოცანებს თანდართული აქვს კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკა კერძო სამართალში, რაც ერთგვარად დაეხმარება სტუდენტს მასზე მუშაობისას. კერძოდ, მეთოდიკა კაზუსის ამოხსნისას დროის გონივრული გამოყენების თვალსაზრისით რამდენიმე ეტაპს მოიცავს: კაზუსის ამოხსნის მოსამზადებელ სამუშაოს, კაზუსის ამოხსნის სქემის ჩამოყალიბებას, ამოხსნის წერილობით ჩამოყალიბებას. მოსამზადებელი სამუშაო სტუდენტისგან კაზუსის თავდან ბოლომდე გაცნობას, მოპოვებული ინფორმაციის საფუძველზე სამართლებრივი პოზიციის აგებას მოითხოვს. კაზუსის ამოხსნის სქემის ჩამოყალიბებაზე მუშაობისას სტუდენტმა უნდა შეძლოს: სახელშეკრულებო მოთხოვნების, სახელშეკრულებოს მსგავსი მოთხოვნების, დავალების გარეშე სხვისი

საქმეების შესრულებიდან გამომდინარე მოთხოვნების, სანივთო მოთხოვნებისა და დელიქტური და უსაფუძვლო გამდიდრებიდან გამომდინარე მოთხოვნების ურთიერთგამიჯვნა. კაზუსის წერილობითი ჩამოყალიბება სტუდენტს რჩევის სახით დროის თვალსაზრისით მოსამზადებელი სამუაოების გონივრულ მართვას სთავაზობს. კონკრეტულად, დროის რა ნაწილი შეიძლება იყოს თითოეულ მათგანზე დათმობილი. სიტუაციურ ამოცანებში გამოყენებული ფიზიკური პირის სახელი და გვარი ან იურიდიული პირის საფირმო სახელმწოდება მხოლოდ გამოგონილია და მას რეალობასთან არანაირი კავშირი არ აქვს. სიტუაციური ამოცანები ერთ ან რამდენიმე შეკითხვას შეიცავს, თუმცა მისი „ამოხსნა“ მხოლოდ შეკითხვებზე პასუხის გაცემას არ გულისხმობს. ნაშრომი განკუთვნილია სამართლის სკოლის ბაკალავრებისთვის შესავალი სამოქალაქო სამართლის ზოგად ნაწილში სასწავლო კურსის შესწავლისას სასემინარო ჯგუფში მუშაობისთვის.

5.3. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი; გამოცემისადგილი, გამომცემლობა; გვერდებისრაოდენობა

1. Kokrashvili K., Kakutia T. Higher education policy of Georgia and Challenges of e-learning. DOI:10.31435/rsglobal_ijitss. International Journal of Innovative Technologies in Social Science.2023.p-ISSN: 2544-9338e-ISSN:2544-94352. გერმანია.6გვ.

2.ცინცაძე ქ. მხარეთა უფლებები კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების ბათილად ცნობასა და საქმის წარმოების განახლებასთან დაკავშირებით DOI: <https://doi.org/10.55896/2298-0202>; ISSN:2298-0202(Print) ISSN:2346-8483(Online აკადემიური მაცნე; მეოთხე ნომერი თბილისი, გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 9გვ.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

1.XXI საუკუნეში მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების სწრაფმა განვითარებამ, უმაღლეს განათლებაში ინტერნაციონალიზაციისა და გლობალიზაციის პროცესის დაჩქარებამ, გაზარდა დისტანციური და ელექტრონული სწავლების მოდელის/მეთოდის ფართოდ გამოყენების მოთხოვნა, პერსპექტივა და პოპულარობა. რეალობა ცხადჰყოფს, რომ არაერთ განვითარებულ ქვეყანაში დისტანციურმა და ელექტრონულმა სწავლებამ, რიგი უპირატესობების გათვალისწინებით, რადიკალურად შეცვალა სწავლების პროცესი და ეფექტურად დააკმაყოფილა სასწავლო აქტივობები. წინამდებარე სტატიაში საქართველოს მაგალითზე, შედარებითი სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე, წარმოდგენილია უმაღლესი განათლების სისტემაში ელექტრონული სწავლების თანამედროვე გამოწვევები და ძირითადი პრობლემები, შემოთავაზებულია შესაბამისი დასკვნები და რეკომენდაციები.

2.სტატია შეეხება სამოქალაქო სამართალწარმოების ისეთ მნიშვნელოვან საკითხს, როგორც არის კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა და საქმის წარმოების განახლება. მოცემულ სტატიაში დეტალურად არის განხილული კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის თითოეული საფუძველი და მისი მნიშვნელობა. სტატიაში დასკვნის სახით გამოკვეთილია, დღეის მდგომარეობით, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით საკანონმდებლო დონეზე არსებული ხარვეზები და პრაქტიკაში არსებული ის გარკვეული ბუნდოვანება, რაც საკონსტიტუციო სასამართლოს 2013 წლის 5 ნოემბრის გადაწყვეტილებამ გამოიწვია.

5.4. სტატიები ჟურნალის/კრებულისISSN-ის მითითებით

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური; ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომიISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ქოქრაშვილი ქ. კორპორაციის სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის კონცეპტუალური ასპექტები (შედარებითი ანალიზი). საერთაშორისო სიმპოზიუმი „ეკონომიკური დანაშაული ევროკავშირსა და საქართველოში“. „თანამედროვე სამართლის ჟურნალი“ #4. 2023. ISSN: 2587-5051, e-ISSN 2587-5140
2. გლოველი ც. ტეტელოშვილი ბ. მედიცინის მუშაკთა იურიდიული პასუხისმგებლობის ზოგადი საკითხები. თემიდა. #16 (18)-2023, #17 (19)-2023, ISSN 1512-1305; თბილისი, ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა. 403 გვ.
3. მ. გურგენიძე, თ. ურთმელიძე, „შედარებითი რეკლამა, როგორც არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის აქტი, ინტელექტუალური საკუთრების სამართალში“ თემიდა. #16 (18)-2023, #17 (19)-2023, ISSN 1512-1305; თბილისი, ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა. 403 გვ.
4. მ. გურგენიძე, თ. ურთმელიძე, დ. ლომინაშვილი „ განათლების უფლება 1921 წლის კონსტიტუციის მიხედვით“ თემიდა. #16 (18)-2023, #17 (19)-2023, ISSN 1512-1305; თბილისი, ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა. 403 გვ.
5. ტეტელოშვილი ბ. სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულება იურიდიული მახასიათებლების მიხედვით. თემიდა. #16 (18)-2023, #17 (19)-2023, ISSN 1512-1305; თბილისი, ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა. 403 გვ.
6. ლევან დუნდუა, ვაჟა ნიბლიაშვილი; ნასყიდობა გამოსყიდვის უფლებით, როგორც სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების არამართლობიერად გამოყენების საშუალება; საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“; ISSN 1512-1305; 2023 წლის
7. მედიაციის სახეები და მედიატორის როლი სამოქალაქო სამართალში ISSN 1512-1305, სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ N ჟურნალი „თემიდა“ №16 (18) -2023 №17 (19) -2023

ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

1. სტატია ეძღვნება იურიდიული პირის, უპირატესად კორპორაციის სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის ინსტიტუტის ისტორიული განვითარების ეტაპებს, ამ ინსტიტუტის თავისებურებებს „იდენტიფიკაციის დოქტრინის“ კონტექსტში და მის მნიშვნელოვან კონცეპტუალურ საკითხებს. სხვადასხვა ქვეყნების კანონმდებლობისა და პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე სტატიაში წარმოდგენილია კორპორაციათა სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის სხვადასხვა მოდელები და მათი მახასიათებლები; ასევე, „იდენტიფიკაციის დოქტრინის“ თანამედროვე პრაქტიკაში გამოყენების ხარვეზები და მისი რეფორმირების აუცილებლობის საფუძვლები და შესაძლებლობები.
2. საბაზრო ურთიერთობების განვითარების პირობებში, მათ შორის მედიცინაში, სულ უფრო აქტუალური ხდება მედიცინის მუშაკთა სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი პროფესიული სამართალდარღვევებისთვის. სტატიის სახელწოდებაში ფორმულირების გამოტანა არ არის შემთხვევითი- სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობა თავისი მუშაკის ქმედებისთვის ეკისრება დამსაქმებელს, ე.ი. სამკურნალო-პროფილაქტიკურ დაწესებულებას, რომელშიც მუშაობს მედიცინის მუშაკი. პასუხისმგებლობის დაკისრება უშუალოდ მუშაკზე, რომელმაც მიაყენა პაციენტის ჯანმრთელობას ზიანი, მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ნაკლებად რეალისტური მექანიზმი გახდებოდა. სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის მექანიზმი, რომელიც ადრე პრაქტიკულად არ გამოიყენებოდა მედიცინაში, სულ უფრო და უფრო

მოთხოვნადი ხდება, იზრდება სამედიცინო პრაქტიკაში იურიდიული კონფლიქტების წარმოშობის შემთხვევები. ამასთან დაკავშირებით განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ყველა კატეგორიის მედიცინის მუშაკს და იურისტს, რომელიც სწავლობს სამედიცინო სამართალს, ადიჭურვოს პროფესიული სამართალდარღვევისთვის სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის საფუძვლების ახალი ცოდნით. ამ მიზნის მისაღწევად თეორიული საფუძვლების სფეროში შექმნილი ვითარების გაანალიზება და ამ ტიპის პასუხისმგებლობის პრაქტიკული განხორციელებაა საჭირო.

3.სამეცნიერო სტატია „შედარებითი რეკლამა, როგორც არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის აქტი, ინტელექტუალური საკუთრების სამართალში“ შედგება შესავლის, ძირითადი ნაწილისა და დასკვნისგან.

1900 წელს ბრიუსელში ჩატარებულ დიპლომატიურ კონფერენციაზე, რომელიც მიემდგნა პარიზის კონვენციის გადასინჯვას, პირველად ფიქსირდება არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის ცნება, რის შედეგადაც კონვენციის ტექსტში შეტანილ იქნა 10bis მუხლი, რომლის (2) მუხლი განსაზღვრავს არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის აქტს, როგორც „ნებისმიერ აქტს, რომელიც ეწინააღმდეგება სამეწარმეო ან კომერციული საქმიანობის პატიოსან ჩვევებს“. ხოლო, ამავე კონვენციის (3) მუხლი აკონკრეტებს იმ ქმედებებს, რომლებიც აკრძალულია კერძოდ: აღრევა, დისკრედიტაცია და შეცდომაში შეყვანა. კეთილსინდისიერების ცნება, ისევე როგორც ზნეობრიობა, პატიოსნება დროში ცვალებადი ცნებებია. ქმედება, რომელიც ათწლებლების წინ ითვლებოდა მიუღებლად, დღეს მას ტოლერანტულად ხვდება საზოგადოება და პირიქით. ასევე არაერთგვაროვანია კეთილსინდისიერების, ზნეობისა და პატიოსნების ცნებათა მნიშვნელობა სხვადასხვა ქვეყნების მიხედვით.

1900 წელს პარიზის კონვენციაში ცვლილებების შეტანის შემდეგ, არაკეთილსინდისიერი კონკურენცია მიჩნეულ იქნა ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის ერთ-ერთ საშუალებად, რადგან თუ სახეზეა არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის, რომელიმე აქტის გამოვლენა ინტელექტუალურ სამართალურთიერთობაში, ის შესაძლოა აღქმულ იქნეს, როგორც ინტელექტუალური საკუთრების თავისუფალი განკარგვის და მისგან წარმოშობილი სარგებლის ხელის შემშლელი და დამაბრკოლებელი ფაქტორი.

წარმოდგენილ სტატიაში, მოცემულია შედარებითი რეკლამის, როგორც არაკეთილსინდისიერ კონკურენციის ერთ-ერთი აქტის სამართლებრივ რეგულაციებზე, თუმცა, როგორც ვნახეთ, შედარებითი რეკლამის ფარგლები სცდება მხოლოდ ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის საზღვრებს და საკვლევი საკითხი აშკარად ემიჯნება, როგორც ანტიმონოპოლიურ კანონმდებლობას, აგრეთვე მომხმარებლის უფლებების სამართალსაც.

4.წამოდგენილი სტატია „განათლების უფლება 1921 წლის კონსტიტუციის მიხედვით“ შედგება შესავლის, ძირითადი ნაწილისა და დასკვნისგან. ავტორების მიერ განხილულია საქართველოს 1921 წლის კონსტიტუციაში განსაზღვრული განათლების უფლების კონსტიტუციური დანაწესი.

საქართველოში განათლების უფლების, როგორც კონსტიტუციით დაცულ და გარანტირებულ უფლების პირველ კონსტიტუციურ აღიარებამდე, წინ უძღოდა საქართველოს სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისიის არაერთი სხდომა და კომისიის წევრების მიერ შემუშავებული დებულებები.

1918 წელს საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ ქვეყანაში დაიწყო სრულიად ახალი ეტაპი. 1918-1921 წლებში ქვეყანა ახალი გამოწვევების წინაშე აღმოჩნდა და 117 წლის მანძილზე დაკარგული დამოუკიდებლობის შემდეგ

საზოგადოება თავისუფალ ქვეყანაში იწყებს ცხოვრებას და რაც მთავარია, საქართველოს პირველი რესპუბლიკის ხელისუფლება ძალღონეს არ იმშურებს ქვეყნის სამინაო და საგარეო პოლიტიკის განვითარებისთვის და სრულფასოვან სახელმწიფოდ ჩამოყალიბებისთვის.

1918-1921 წლებში განხორციელდა არაერთი რეფორმა, რომელსაც შედეგად საქათლოს პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური, კულტურული და რელიგიური გარდაქმნები უნდა მოყოლოდა. განათლების საკითხს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია.

5. ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკურ და სოციალურ ცხოვრებაში გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულის გლობალურმა ცვლილებებმა უფრო მეტი სიცხადით წინ წამოსწია მოთხოვნა იმ სამოქალაქო-სამართლებრივ ინსტიტუტებზე, რომელთაც ადამიანთა გარკვეული ფენისათვის მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესებაში ხელშეწყობა შეეძლებოდა. სწორედ ასეთი მნიშვნელობა შეიძინა სამისდღეშიო რჩენის ინსტიტუტმა. ამ უკანასკნელის გამოყენებას დღეს ქვეყნისათვის სოციალური პოლიტიკის ინსტრუმენტის მნიშვნელობაც გააჩნია. მოცემული ხელშეკრულება შესაძლებლობას ქმნის, ხანდაზმული და შრომისუუნარო ადამიანებისათვის სოციალური უზრუნველყოფის პრობლემები იქნეს გადაწყვეტილი.

6. დღეს პრაქტიკაში აქტუალურია ნასყიდობა გამოსყიდვის უფლებით დადებული ხელშეკრულება, რომელიც რეალურად გამოიყენება კრედიტის უზრუნველყოფის საშუალებად. აღნიშნული მთელ რიგ პრობლემებს იწვევს, რადგან ნასყიდობა გამოსყიდვის უფლებით დადებული ხელშეკრულების საფარველის ქვეშ ხდება რეალურად სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების დაფარვა. მოცემული პრობლემატიკა მას შემდეგ იკვეთება, რაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში შევიდა ცვლილებები და მოხდა ერთგვარად რეფორმირება კანონმდებლობის, რომლის ერთ-ერთი მიზანი ე.წ. მევახშეობის პოლიტიკის შეცვლა იყო. განხორციელებული ცვლილებებიდან განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის, რომ ფიზიკურ პირზე მათ შორის, ინდივიდუალურ მეწარმეზე გაცემული სესხის/კრედიტის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებად აღარ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მის ან სხვა ფიზიკური პირის საკუთრებაში არსებული უძრავი ნივთი, გარდა იმ შემთხვევისა როცა იპოთეკით დატვირთული უძრავი ნივთი საცხოვრებელ სადგომად გამოყენების მიზნით სარგებლობაში გადაეცემა იპოთეკარ ფიზიკურ პირს (მათ შორის, ინდივიდუალურ მეწარმეს), ან ადგილსამყოფლად (იურიდიულ მისამართად) გამოყენების მიზნით გადაეცემა იპოთეკარ იურიდიულ პირს.

ნაშრომში თავდაპირველად წარმოჩენილია ნასყიდობა გამოსყიდვის უფლებით ხელშეკრულების არსი, მისი ანალიზი უცხოურ კანონმდებლობასთან, ამასთანავე მისი მიმართება სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებასთან, ნაშრომის დასკვნით ნაწილში გვხვდება შესაბამისი რეკომენდაციები არსებული საკანონმდებლო რეგულირების გასაუმჯობესებლად.

7. მედიაცია მოლაპარაკების გზით დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მეთოდია, სადაც ნეიტრალური პირი - მედიატორი დაპირისპირებულ მხარეებს ან მათ წარმომადგენლებს ეხმარება წარმოშობილი კონფლიქტის ურთიერთსასარგებლო შეთანხმებით დასრულებაში. მედიაციის პროცესი მთლიანად თავისუფალი და არაფორმალურია. აღნიშნულ პროცესს მოლაპარაკების მონაწილე მხარეები ნებაყოფლობით თანხმდებიან. რაც შეეხება მედიატორს, იგი მედიაციის პროცესში წარმოადგენს დამოუკიდებელ, მიუკერძოებელ პირს, რომელიც მხარეებს ეხმარება კონსენსუსის მიღწევაში და რომელიც გავლენას არ ახდენს შეთანხმების პირობებზე. სტატიაში მიმოხილულია სამოქალაქო სამართალში არსებული მედიაციის ფორმები და ასევე განხილულია თვითონ მედიატორის ვინაობა, მისი პროფესია, პროფესიული განათლების აუცილებლობა და ის პიროვნული თვისებები, რითაც აღჭურვილი უნდა იყოს კარგი მედიატორი.

6. ბექდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1.

2.

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1.

2.

6.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1.

2.

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1.

2.

6.3. სტატიები

ავტორი/ავტორები;სტატიისსათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში);ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომიISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. Kokrashvili K., Buchashvili G., Kakutia T. Internationalization, Technologies and Their Hindering Factors in the Post-Soviet Scientific Space (Georgian Case) International Conference on Distance Education and Educational Technology (ICDEET-23) 29th September 2023 | Frankfurt, Germany. European Economic Letters Semi-annual online journal. ISSN 2323-5233, ISSN-L 2323-5233. Simple Impact Factor: 0.278

2. Kokrashvili K., Kakutia T. Higher education policy of Georgia and Challenges of e-learning. International Journal of Innovative Technologies in Social Science.2023.p-ISSN: 2544-9338 e-ISSN:2544-9435.DOI:10.31435/rsglobal_ijitss. OCLC Number: 1036501433

3 ცინცაძე.ქ Internationalization, Technologies and Their Hindering Factors in the Post-Soviet Scientific Space (Georgian Case). ISSN 2323-5233, ISSN-L 2323-5233. Simple Impact Factor: 0.278 European Economic Letters Semi-annual online journal7გვ.

4ცინცაძე.ქ „დელიქტური პასუხისმგებლობა მუცლადმყოფი ბავშვისათვის მიყენებული ზიანისათვის,“ - ”Tort Liability For the Injury To the Unborn“; ISSN: 1857 – 7881 (Print) e - ISSN 1857- 7431.ევროპის სამეცნიერო ჟურნალი, ნოემბერი 2014 სპეციალური გამოშვება 1; European Scientific Journal; November 2014 /SPECIAL/ edition16გვ.

5 ცინცაძე.ქ. „მესამე პირის ინსტიტუტი და ამ ინსტიტუტთან დაკავშირებით ადმინისტრაციულ და სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობაში არსებული ხარვეზების მოკლე მიმოხილვა“; <http://dx.doi.org/10.19044/esj.2017.v13n28p54>.ევროპის სამეცნიერო ჟურნალი; 2017 ოქტომბრის გამოცემა 13; ნომერი 28; European Scientific Journal October 2017 edition 13, number 28,12გვ

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. კვლევა ანალიზებს საქართველოს სამეცნიერო საზოგადოების მთავარ გამოწვევებს. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო უკვე ჩვიდმეტი წელია ბოლონის პროცესის წევრია, არსებობს მთელი რიგი პრობლემები, რომლებიც ჯერ კიდევ უნდა გადაიჭრას, რათა ქვეყანაში მდგრადი განვითარება მოხდეს ინტერნაციონალიზაციასთან დაკავშირებით. ამ პრობლემებს შორის მიგვაჩნია, რომ საქართველოში აკადემიური პერსონალის საქმიანობის მხარდამჭერი მექანიზმები (მიკუთვნებული რესურსები: დრო, აღჭურვილობა, ფინანსები, პროფესიული განვითარება (განსაკუთრებით ისტ და ენობრივი უნარები და ა.შ.) სუსტია და მკვლევარები ვერ უთმობენ საკმარის დროს კვლევებს, შექმნას. ღირებული პროდუქტია და, შესაბამისად, ხელს უწყობს ქვეყნის განვითარებას ინტერნაციონალიზაციის გზაზე კვლევა აღწერს ქართულს: რეალურ ვითარებას აკადემიური პერსონალის წინაშე არსებული გამოწვევებითა და პრობლემებით და გვთავაზობს შესაძლო გზებს მათი დაძლევისა და გადაჭრის გზების შემდგომი განვითარებისთვის. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ქვეყნის პოტენციალის განვითარება და გამოყენება ევროპული სამეცნიერო საზოგადოების კონტექსტში გლობალიზაციის გზაზე, შედეგად შესწავლილ იქნა ქვეყნის არსებული მდგომარეობა, პრობლემები, გამოწვევები და აღმოჩენები, რამაც ხელი შეუშალა განვითარებას. ქართული სამეცნიერო სივრცის პოტენციალის რაც პირდაპირ კავშირშია გლობალიზაციასთან.

2. XXI საუკუნეში მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების სწრაფმა განვითარებამ, უმაღლეს განათლებაში ინტერნაციონალიზაციისა და გლობალიზაციის პროცესის დაჩქარებამ, გაზარდა დისტანციური და ელექტრონული სწავლების მოდელის/მეთოდის ფართოდ გამოყენების მოთხოვნა, პერსპექტივა და პოპულარობა. რეალობა ცხადყოფს, რომ არაერთ განვითარებულ ქვეყანაში დისტანციურმა და ელექტრონულმა სწავლებამ, რიგი უპირატესობების გათვალისწინებით, რადიკალურად შეცვალა სწავლების პროცესი და ეფექტურად დააკმაყოფილა სასწავლო აქტივობები. წინამდებარე სტატიაში საქართველოს მაგალითზე, შედარებითი სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე, წარმოდგენილია უმაღლესი განათლების სისტემაში ელექტრონული სწავლების თანამედროვე გამოწვევები და ძირითადი პრობლემები, შემოთავაზებულია შესაბამისი დასკვნები და რეკომენდაციები.

3. სტატია შეეხება მუცლადმყოფი ბავშვისათვის მიყენებული ზიანისათვის დელიქტური პასუხისმგებლობის დაკისრების საკითხს. სტატიაში მიმოხილულია ჩვეულებითი სამართლის ქვეყნების სასამართლო პრაქტიკა, დაწყებული პირველი სასამართლო გადაწყვეტილებიდან დასრულებული ყველაზე ახალ გადაწყვეტილებებამდე. სტატიაში ასევე მიმოხილულია ქართული საკანონმდებლო რეგულაციები და მისი სამართლებრივი ასპექტები და ამ თვალსაზრისით, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს სასამართლო პრაქტიკა.

4. სტატიაში მიმოხილულია იპოთეკის, როგორც მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალების თავისებურებები. ამასთან, სტატიაში ასევე შედარებულია იპოთეკისა და გირავნობის საერთო და განმასხვავებელი ნიშნები, მიმოხილულია ანგლო-ამერიკული და კონტინენტური ევროპის სამართლის ქვეყნების თავისებურებები იპოთეკის, როგორც მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებასთან მიმართებაში.

5. სტატია ეხება ადმინისტრაციული და სამოქალაქო სამართალწარმოების ისეთ მნიშვნელოვან ინსტიტუტს, როგორც არის მესამე პირის ინსტიტუტი. მოცემულ სტატიაში მოკლედ არის მიმოხილული მესამე პირის ინსტიტუტის მნიშვნელობა და ამ ინსტიტუტთან დაკავშირებით სამოქალაქო/ადმინისტრაციულ საპროცესო კანონმდებლობაში არსებული საკანონმდებლო ხარვეზები. სტატიაში დასკვნის სახით არის წარმოდგენილი შესაბამისი ხარვეზების და პრობლემების გადაჭრის შესაძლო გზები.

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები. მოხსენების სათაური; ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. მ. გურგენიძე, თ.ურთმელიძე „Unifying Innovation Protection: The Unitary Patent Court as a Legal Tool” (CUDES-2023 international congress on Current debates in social sciences.) თბილისი, 12,13.10.23

2. მ. გურგენიძე, თ.ურთმელიძე „ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი და ეკონომიკური განვითარება“ (ინტერდისციპლინარული საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მდგრადი განვითარების თანამედროვე გამოწვევები“) თბილისი, 25.11.23

3. ლ. დუნდუა; მიკრობანკი - ახალი ფინანსური ინსტიტუტი კერძო სამართლებრივ ურთიერთობაში; 2023 წლის 11-12 ოქტომბერი, თბილისი

4. ცინცაძე ქ.; ზიზნეს სამართლის ფორუმი განსჯადობის შესახებ დავის გადაწყვეტის სპეციფიურობა და თავისებურებები.დეკემბერი, 2019 წელი; გრიგოლ რობაქიძის უნივერსიტეტი;თბილისი, საქართველო.

5. ცინცაძე ქ. ქართული-აზერბაიჯანული ფორუმი ტექნოლოგიური განვითარება ქართულ მართლმსაჯულებაში.დეკემბერი 2022 წელი; ბათუმი, საქართველო.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

7.2.უცხოეთში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები;მოხსენების სათაური: ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. გ ინაური, ნ. როსეფაშვილი. “მესამე პირთა დაზღვევის ხელშეკრულების განხორციელებისას პრობლემები“. მერვე საერთაშორისო სამეცნიერო და პრაქტიკული კონფერენცია, სამეცნიერო პროგრესი: ინოვაციები მიღწევები და პერსპექტივა, მიუნხენი 2023 1-3 მარტი (შრომათა კრებული), UDC 001.1 The 8th International scientific and practical conference “Scientific progress: innovations, achievements and prospects” (May 1-3, 2023) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2023. 438 p. ISBN 978-3-954753-04-8

2. მ. ჭანტურია; დ. ხუფენია. თანამედროვე რუსული იმპერიალიზმი: დეზინტეგრაციის პერსპექტივები. ომის გავლენა სამართალდამცავ ორგანოებზე და სოციალურ-დემოგრაფიულ სფეროებზე: სტატუსი და პერსპექტივები. უკრაინა, დნეპროპეტროვსკი, 023

3. ცინცაძე ქ. მართლმსაჯულების განვითარების წარმატებული ნაბიჯები,აზერბაიჯანის უზენაესი სასამართლოს 100 წლისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო ფორუმი. თებერვალი 2023; ბაქო, აზერბაიჯანი

4. ცინცაძე ქ. მოსამართლის დამოუკიდებლობის მნიშვნელოვანი გარანტიები და მოსამართლისანგარიშვალდებულების თავისებურებები.ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის უზენაეს სასამართლოს თავმჯდომარეთა საერთაშორისო ოქტომბერი 2023; ჩატარდა დისტანციურად.

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

1.2.

1) დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

2.2.

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

3.2. დასრულებული პროექტი

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

4. პატენტები (არსებობის შემთხვევაში)

4.1. საერთაშორისო პატენტები;

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

4.2. ეროვნული პატენტები

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ჯემალ ჯანაშია, შენგელი ფიცხელაური „ნარკოდანაშაულის გამოვლენის, გამოძიების და პრევენციის მეთოდოლოგია“. ISBN 97899413438 თბილისი, გამომცემლობა „მერიდიანი“ 2023 წ. გვერდების რაოდენობა - 550
2. შოთა ფაფიაშვილი, თაღლითები ხერხი სჯობია ღონესა თუ კაცი მოიგონებსა. გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, 2023 წელი. სტანდარტული კოდი ISBN 978-9941-34-330-8, გვერდი 106;
3. ირაკლი მინაშვილი მონოგრაფია: ციფრული დანაშაულის გამოძიების ტექნიკა და მეთოდიკა ISBN – 978-9941-25-700-1 წელი 2023. გამომცემლობა „მერიდიანი“ გვერდები 1-231

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მსოფლიოს უახლესი ისტორია მიუთითებს, რომ ნარკოტიკული საშუალებების, ფსიქოტროპული ნივთიერებების და მის დსამზადებლად საჭირო პრეკურსორების (ქიმიური ნივთიერებების) უკანონო ბრუნვის და ავად გამოყენების მა სმტაბების ზრდა მიზეზ-შედეგობრივ კავშირშია პოლიტიკურ და ეკონომიკურ არასტაბილურობასთან, ეთნიკურ კომფლიქტებთან, სამართლებრივი სისტემების დაბალ ღონესთან და ხშირად სამართალდაცვითი სტრუქტურების არაეფექტურ მუშაობასთან.

არ კლებულობს საერთაშორისო ტრანსნაციონალური ნარკობიზნესში ჩარ თული დანაშაულებრივი ორგანიზაციების შემოსავალი. თუ ეს შემოსავალი 1990 წლის გაეროს გენერალური ასამბლეის მე-17 საგანგებო სესიაზე ნარკოტიკების უკანონო ვაჭრობით მიღებული ყოველწლიური სარგებელი 500 მილიარდი აშშ დოლარით შეფასდა, რომელიც მსოფლიო ვაჭრობაში ადგილს მხოლოდ შეიარაღებისათვის თანხას უთმობდა, გავიდა 30 წელზე მეტი და მდგომარეობა ნარკოტიკების გავრცელების მიმართულებით კვლავ უმძიმესია.

თუ ვნახავთ უკანასკნელი წლების მონაცემებს არ კლებულობს ოპიუმის ყაყა ჩოს, კოკას ბუჩქის პროდუქტების (ოპიუმის, მორფინის, ჰეროინის, კოკაინის) უკანონო ბრუნვის მასშტაბები, ხოლო კანაბისის პლანტაციების ფართობების გავრცელების მა სმტაბები

ადრიდელ მონაცემებს დრამატულად აღემატება. ცნობისათვის 2018 წელს ავღანეთში უკანასკნელი წლების განმავლობაში ყველაზე მეტი ოპიუმის ყაყაჩოს პრო დუქცია მიიღეს.

სულ კი უკანასკნელი 20 წლის განმავლობაში, დანაშაულებრივმა ორგანიზაციე ზმა მსოფლიოში 90 000 ტონა ოპიუმი აწარმოეს , რომელიც 9000 ტონა ჰეროინის დამზა დების საშუალებას იძლევა. რომ წარმოვიდგინო ვიზუალურად (ეს სულ ცოტა 12-15 ჰეროინით დატვირთული 60 ტონიანი ვაგონების ეშელონია).

დღესდღეობით მსოფლიოს ყველ ქვეყნისა და საერთაშორისო ორგანიზაცი ებისათვის ნარკოტიკების საკითხი უპირველესია მათი მუშაობის დღის წესრიგში, მშვიდობის განვითარების, გარემოს დაცვისა და სხვა სახელმწიფო მნიშვნელობის საკითხთა გვერდით. ხოლო ნარკოტიკების შესახებ ანგარიშები ან დასკვნები პირველ რიგში ეხება ნარკოტიკების პრობლემის მდგრადი განვითარების, უსაფრთხოებასთან და ადამიანის უფლებების პატივისცემასთან ურთიერთდამოკიდებულების საკითხე ბს.

ადამიანების, საზოგადოების და სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მჭიდრო კავშირშია ნარკოტიკების პრობლემასთან. ნარკოტიკების მოხმარება უფრო მეტად გავრცელებულია საზოგადოების შეძლებულ ფენებში, მაგრამ ნარკოტიკების მოხმარების გავლენა ჯანმრთელობაზე, ნარკოტიკებით გამოწვეული დარღვევებით, ნარკოტიკებით ვაჭრობა, ორგანიზებული დანაშაულებრივი ჯგუფების აქტივობა ნარკოტიკების უკანონო წარმოებით, განსაკუთრებულ ზიანს აყენებს დაბალი სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსის მქონე პირებს და საზოგადოება უფრო მეტად ზარალდება, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს განათლების მიღების, დასაქ მების და მატერიალური კეთილდღეობის პერპექტივაზე, მათ ოჯახებზე და მთლია ნად საზოგადოებაზე.

ნარკომანიის მანკიერი წრის, გასარღვევად, მარგინალიზაციის და სოციალურ-ეკონომიკური არასახარბილო პერსპექტივების დასაძლევად, საჭიროა პროგრამები, რომლებიც აკავშირებს ანტინარკოტიკულ ღონისძიებებს - ეფექტურ მტკიცებულებე ბზე დაფუძნებულ ნარკომანიის პრევენციის და დახმარების ღო ნისძიებებს.

ასევე საჭიროა ნარკოტიკების უკანონო წარმოებისა და ბრუნვის პრევენციის მიზნით, შესაბამისი პოლიტიკის და პროგრამების განხორციელება, მიმართული სა ზოგადოებასა და ცალკეულ პირებზე, ასევე საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის გაუმ ჯობესებისკენ, ეკონომიკური განვითარების სტიმულირებისკენ, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების სფეროში სიტუაციის გაუმჯობესებისკენ და სოციალურ-ეკონომიკუ რი უთანასწორობის შემცირებისკენ.

ნარკოტიკების უკანონოდ გამოყენება არ შემოიფარგლება, რომელიმე ერთი ქუჩით, ქალაქით, ქვეყნით - ის მოიცავს მსოფლიოს უმეტეს სივრცეებს. ნარკომანიის პრობლემების გადასაჭრელად, მხოლოდ ეროვნულ დონეზე ზომების მიღება საკმა რისი არ არის. ნარკომანიის წინააღმდეგ ბრძოლა საერთაშორისო ტრანსნაციონალური გამოწვევაა.

ნარკოტიზაცია არასდროს ყოფილა ასეთი მასშტაბური საერთაშორისო მო ვლენა, როგორც დღევანდელ გლობალურ კონტექსტში. ტრანსნაციონალური და ნაშაუ ლებრივი ქსელების განადგურება (აღმოფხვრა) შესაძლებელია მხოლოდ მრავალი ქვეყნის ურთიერთმალისხმევით. უფრო მეტიც, ერთ ქვეყანაში მიღწეულმა წარმატებამ ნარკოტიზაციასთან ბრძოლაში შეიძლება გაამწვავოს პრობლემა სხვა ქვეყნებში, რაც არ უზრუნველყოფს წმინდა მოგებას გლობალურ დონეზე. (ე.წ. გადაადგილების ან კონსერვაციის კანონი).

ტრანსნაციონალური ხასიათის მქონე ნარკოტიზაციის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთ-ერთი ძირითადი საშუალება არის საერთაშორისო თანამშრომლობა, საერთაშო რისო კონვენციების ვალდებულებების თანახმად, იგი აღიარებული, როგორც ყველაზე მნიშვნელოვანი სტრატეგია. საერთაშორისო თანამშრომლობა ნიშნავს პოლიტიკის და ღონისძიებების კოორდინაციის გაუმჯობესებას და შეზღუდული რესურსების და შესაძლებლობების მქონე

ქვეყნების დახმარებას აუცილებელი ღონისძიებების გატარებაში. ამ საქმიანობას შეუძლია მრავალი ფორმა მიიღოს, მათ შორის მთავრობათა შორისი თანამშრომლობის პრინციპებისა და მექანიზმების, სტანდარტების და სახე ლმძღვანელობის შემუშავება, რაც ხელს შეუწყობს მოწინავე პრაქტიკის გავრცელებას ნარკოტიკების მოთხოვნის, მიწოდების შემცირების სფეროში და დაეხმარება ნარკოტიკების წინააღმდეგ ბრძოლაში ქვეყნების შესაძლებლობების პოტენციალის გაფართოებას.

მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო თანამშრომლობა არის საერთაშორისო კონტროლის სისტემის ბირთვი, გლობალურ დონეზე მისი ეფექტურობა სიღრმისეულად არ შეფასებულა. ეს გვაფიქრებინებს, რომ აუცილებელია დროთა განმავლობაში განვითარდეს უფრო სრულყოფილი ინსტრუმენტები საერთაშორისო თანამშრომლობის პროგრესის მიკვლევისთვის, რაც საშუალებას მოგვცემს უკეთესად შეფასდეს დადებითი ტენდენციები და შესაძლო დაბრკოლებები, რომელებმაც შეიძლება უარყოფითი გავლენა იქონიოს ეფექტურ თანამშრომლობაზე.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია, სხვა საერთაშორისო დონის სტრუქტურები და მსოფლიოს წამყვანი სახელმწიფოები მუდმივად სერიოზულ ძალისხმევას ახორციელებს ტრანსნაციონალური ხასიათის მქონე ნარკოდამოკიდებულების პრობლემის მოსაგვარებლად. ნარკოტიკების პრობლემები მუდმივად ერთ-ერთი უპირველესია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის, ევროსაბჭოს, აზიის, აფრიკის, ასევე სხვადასხვა რეგიონალური ორგანიზაციების მუშაობის დღის წესრიგში. მიიღება რეზოლუციები, კონვენციები, სხვადასხვა სახის გადაწყვეტილებები, საკითხის სიმწვავე კი არ კლებულობს.

გამოდის, რომ საერთაშორისო თანამეგობრობის მუდმივი ძალისხმევა ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის, მისი წარმოების და ტრანსპორტირების საწინააღმდეგოდ და მსოფლიო თანამეგობრობის მიერ განხორციელებული მრავალმხრივი ძვირადღირებული საქმიანობა მაინც არასაკმარისია, ე.ი არის საკითხები, რომლებიც შესწავლას და გადაწყვეტას მოითხოვს.

ჩვენი აზრით პარალელურად საჭიროა უფრო შემტევი, პროაქტიური ღონისძიებები განხორციელება, რადგან, როგორც სტატისტიკა ადნიშნული ნარკოტიკები ზოგ შემთხვევაში პლანეტაზე გეოპოლიტიკური თამაშების ნაწილი გახდა, რომლის მაგალითები მრავლად გვხვდება ნარკოტიკების მსოფლიო ისტორიის შესწავლისას.

ამას ნათლად ასახავს ცნობილი სოციოლოგის ალენ ჯოგის სიტყვები „ნარკოტიკები მუდამ სამხედრო ძალის თავმოყრის ადგილ წარმოადგენს“.

თუ საკითხს ისტორიულ კონტექსტში განვიხილავთ დავინახავთ, რომ ნარკოტიკები საუკუნეების განმავლობაში უკავშირდება შეიარაღებულ დაპირისპირებებს. ისინი ბევრ შემთხვევაში ომების ენერჯიად და მთავარ ფსონად - მოგებად გვესახება. ნარკოტიკების მოპოვების, წარმოების, გავრცელების - ტრანზიტის ტერიტორიების ხელში ჩასაგდებად დიდი ძალის სპეციალური ოპერაციები ხორციელდებოდა.

ცივი ომის დასრულების შემდეგ, როდესაც რევოლუციონერებმა, ნაციონალისტებმა, პოლიტიკოსებმა და ზოგიერთმა მთავრობებმა ნარკოტიკებით დიდი ფული იშოვეს, ისინი „დაწყნარდნენ“, თუმცა მსოფლიოს მრავალ რეგიონში კონფლიქტები დაფინანსების ერთ-ერთ ყველაზე ეფექტურ წყაროდ კვლავ ნარკოტიკი რჩებოდა.

ომებისა და ნარკოტიკების კავშირის უწყვეტობის დამადასტურებელია ჩინეთის, ბირმის (მიანმარის), ლიბანის, ავღანეთის, ნიკარაგუას, პერუს, კოლუმბიის, ბალკანეთის, კავკასიის მაგალითები, როდესაც ნარკოტიკები მეზომოლთა არა მარტო მასტიმულირებელი საშუალებაა, არამედ ამ მოხეტიალე არმიების დაფინანსების, ნარკოტიკებისა და იარაღის ურთიერთგაცვლის ინსტრუმენტიცაა.

თუ პრობლემას პოლიტიკურ სიბრტყეში განვიხილავთ, დავინახავთ, თუ ხშირად როგორ უახლოვდება სამხედრო ოპერაციები ნარკოტიკების წარმოების და გავრცელების სივრცეებს

XXI საუკუნის „ახალი ცივი ომის“ ეპოქაში, ნარკოტიკი კვლავ აქტუალურია, ნარკოტიკების საკითხი. ევროპელი და სხვა სერთაშორისო ექსპერტების აზრით ევროპაში გამოჩნდა ე.წ. ახალი ოქროს სამკუთხედი: „ესპანეთი, კოსოვო, ნი დერლანდები“, მნიშვნელოვანი „მბრუნავი ღერძი“ ევროპაში „ჰეროინის“ „კოკაინის“ და „სინთეტიკური ნარკოტიკების“ წარმოების, დისტრიბუციის და გავრცელების მიმართულებით.

ეს და ნარკოტიკების პრობლემებთან დაკავშირებული სხვა საკითხები და მათი გადაწყვეტისათვის საჭირო რეკომენდაციებია მოცემული მონოგრაფიაში, რომელიც დაეხმარება, პირველ რიგში პრაქტიკოს მუშაკებს, ნარკოტიკების პრობლემებზე მომუშავე მეცნიერებს, პედაგოგებს და სტუდენტებს.

2. წიგნში გამოკვლეული და გადმოცემულია თაღლითობა სამი ძირითადი მიმართულებით:

1. სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის;
2. თაღლითობის კრიმინალისტიკური დახასიათების და
3. თაღლითობა ცალკეული დეტექტიური მოთხრობების სახით.

წიგნში ფართოდაა გაშუქებული დანაშაულთა გამოძიებისა და გახსნის ზოგად თეორიული მოძღვრება; თაღლითობის დინამიკა და სტრუქტურა, მისი იურიდიული შემადგენლობა და კვალიფიკაციის პრობლემები, მრავალმხრივ გაშუქებულია თაღლითობის ჩადენის ხერხები და მეთოდები. საზღვარგარეთისა და საქართველოს საგამომიებო - სასამართლო პრაქტიკის ფონზე ავტორი მიდის იმ დასკვნამდე, რომ თაღლითობამ მსოფლიო მასშტაბით მოიცვა საზოგადოებრივი ურთიერთობის ყველა სფერო და საჭიროდ მიიჩნევს ამ მიმართებით სასჯელის გძლიერებას და დამამძიმებელ გარემოებაში ჩადენილი თაღლითობისათვის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებას თორმეტ წლამდე ვადით.

ნაშრომში გაშუქებულია აგრეთვე თაღლითობის რამოდენიმე დეტექტიური მოთხრობა - „ხელმადღვე თაღლითის“, „ განძრახ მკვლელობა თაღლითური შურისძიების“ სახელწოდებით და სხვ

ნაშრომი რეკომენდებულია გამოსაცემად ა[ა]იპ საქართველოს იურიდიულ მეცნიერებათა აკადემიის მიერ.

3. ნაშრომი „ციფრული დანაშაულის გამოძიების ტექნიკა და მეთოდიკა“ სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის სამეცნიერო-კვლევითი პროექტის „მტკიცების (მტკიცებულებათა შეგროვების, საპროცესო დამაგრების შემოწმებისა და შეფასების) აქტუალური პრობლემების“ ფარგლებში მომზადდა. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი აქტიურად ცდილობს, რომ ხელი შეუწყოს სხვადასხვა დარგების ახალი მიმართულებების შექმნას და განვითარებას, სწორედ ამ მიზანს ემსახურება ფაკულტეტზე მიმდინარე სხვადასხვა სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები. აღსანიშნავია, რომ ნაშრომი არის ინოვაციური, ვინაიდან წარმოდგენილია ორი — იურიდიული და კომპიუტერული მეცნიერებების მოკლე ანალიზი და აღნიშნული დარგების პრაქტიკული ცოდნის მოცულობითი განხილვა. იგი უდავოდ პასუხობს დროის მოთხოვნებს და მას არამხოლოდ დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს არამედ სავსებით შესაძლებელია სახელმძღვანელოდ იქნეს გამოყენებული საერთაშორისო და ეროვნული უსაფრთხოების, კერძოდ, კიბერტერორიზმისა და ციფრულ დანაშაულთან დაკავშირებული სასწავლო პროგრამების განხილვისა და შედგენისათვის. ნაშრომი რეკომენდირებულია სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ბაკალავრების, მაგისტრებისა და დოქტორანტებისათვის. მისი გამოყენება ასევე სასარგებლო

იქნება ოპერატიული და საგამომიებო სამსახურის მუშაკებისათვის, რომლებიც იძიებენ ციფრული დანაშაულს.

5.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ირაკლი გაბისონია, ვაჟა პაპასკირი, ჯემალ გაბელია, მურმან თავდიშვილი, დავით ხუფენია „ქართული სასამართლო და პოლიტიკური მჭევრმეტყველება“ ISBN 9789941342202, თბილისი, გამომცემლობა „მერიდიანი“ თბილისი, 695 გვ
2. შოთა ფაფიაშვილი, სისხლის საპროცესო სამართალი [ზოგადი ნაწილი], ლექციების კურსი. სტანდარტული კოდი ISBN 978-9941-34-283-7 გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი 2023 წელი, , გვერდი 217;
3. ირაკლი გაბისონია, ჯემალ გაბოკიძე, დავით ნარმანია, ჯემალ გაბელია, თეიმურაზ დარსანია, ირაკლი მინაშვილი, თამარ ბარამია, მათე ჭანტურია, იოსებ ხუციშვილი. სახელმძღვანელო „სატრანსპორტო სამართალი“. ISBN 978-9941-34-225-7 გამომცემლობა „მერიდიანი“ 2023 წელი. ნაშრომი მოიცავს 820 გვერდს.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. წარმოდგენილი პოლიტიკური და სამართლის მჭევრმეტყველების ქრესტომათია შეიქმნა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის დეკანის, პროფესორ ირაკლი გაბისონიას ინიციატივითა და თანაავტორობით, რომელსაც საფუძვლად დაედო კულტუროლოგიის მეცნიერებათა, სისხლის, საჯარო და კერძო სამართლის, პოლიტიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობების აკადემიური დეპარტამენტებისა და მეცნიერების კოლაბორაცია. მჭევრმეტყველების სანიმუშო სიტყვები შერჩეულ იქნა გულმოდგინებით. აღნიშნული სიტყვები უმნიშვნელოვანესია როგორც საქართველოს განვითარებისა და დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ ჩამოყალიბების გზაზე, ასევე სამართლებრივი და პოლიტიკური ასპექტებით. წინამდებარე ქრესტომათიული კრებული აერთიანებს თეორიულ, პრაქტიკულ და სალექსიკონო-განმარტებით მასალებს. გამომცემელთა მიზანი ნათელია: წყლიანი ენა და მჭევრობა ყველას ამშვენებს, ოღონდ იგი უფრო მეტად იურისტებსა და დიპლომატებს სჭირდებათ. სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების მიმართულების სტუდენტებს კი აქამდე არა ჰქონიათ სანიმუშო ორატორული ტექსტები, რომელთა მიხედვითაც გაშლიდნენ თავიანთ სასწავლო და პრაქტიკულ საქმიანობას. აღნიშნული კუთხით, ვფიქრობთ, კრებული გამოადგება არა მარტო სტუდენტებს, არამედ ნებისმიერ მოქალაქეს.

2. ნაშრომი განკუთვნილია უმაღლესი სასწავლებლების იურიდიული ფაკულტეტის, სამართლისა ფაკულტეტების სტუდენტებისათვის და საერთაშორისო ურთიერთობის, სამართლისა და დიპლომატიის ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის სახელმძღვანელოდ. წიგნი ასევე დიდ დახმარებას გაუწევს საქართველოს სისხლის საპროცესო სამართლის კანონმდებლობით დადგენილ საგამომიებო - სასამართლო ორგანოების წარმომადგენელ სუბიექტებს თავიანთი რთული საპასუხისმგებლო საქმიანობის სწორად წარმართვაში. ლექციების კურსი შედგება ათი [10] თავისა და ორმოცდათორმეტი [52] პარაგრაფისაგან.

ნაშრომში გამოკვლეული და გადმოცემულია სისხლის საპროცესო სამართლის საგნის ცნება მისი არსი, მნიშვნელობა და სხვა ძირითადი საკითხების ზოგად თეორიულ დაპრაქტიკულ ასპექტებში. დასაბუთებულია „სისხლის სამართლის პროცესის“ დასათაურების შეცვლის აუცილებლობა „სისხლის საპროცესო სამართლის“ სახელწოდებით. გამოკვლეული და გადმოცემულია საქართველოს სისხლის საპროცესო სამართლის კანონმდებლობის განვითარების მოკლე ისტორიული მიმოხილვა შედარებითი კვლევის ხერხების გამოყენებით.

ლექციების კურსში ყველა საკითხი განხილული, გამოკვლეული და გადმოცემულია საპროცესო კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებების გათვალისწინებით. თუნდაც იმ მიმართებით, რომ შეიცვალა პროკურორის დამოკიდებულება გამოძიებისადმი, პროკურორი პროცესუალური ხელმძღვანელობიდან გადავიდა პროცესუალურ ზედამხედველობაზე. გარკვეულად გაიზარდა გამომძიებლის უფლებამოსილება და პროკურორთან ერთად იგი უკვე გვევლინება ბრალდების მხარედ. გარკვეული სიახლეა ისიც, რომ სისხლის საპროცესო სამართლის სუბიექტთა წრეს დაემატა გამომძიების მიმართულების ხელმძღვანელის თანამდებობა შესაბამისი უფლებამოსილებით.

სისხლის საპროცესო კანონმდებლობის შემდგომი სრულყოფა - გაუმჯობესების მიზნით გამოთქმული და ჩამოყალიბებული გვაქვს ჩვენი საკუთარი მოსაზრებები.

ნაშრომი რეკომენდებულია გამოსაცემად საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის სამეცნიერო საბჭოსა და საქართველოს იურიდიულ მეცნიერებათა აკადემიის მიერ.

3. „სატრანსპორტო სამართლის“ პირველ თავში განხილულია ტრანსპორტის ცნება, სახეები, განვითარების მოკლე ისტორია, საქართველოს სატრანსპორტო გზების ისტორიული ექსკურსი და საქართველოს სატრანზიტო ფუნქციის გეოეკონომიკური ასპექტები. სახელმძღვანელოს მეორე თავში წარმოდგენილია ტრანსპორტისა და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის სახელმწიფო რეგულირება საქართველოში. მესამე თავი ეთმობა სატრანსპორტო ლოგისტიკური სისტემის ფუნქციონირების სამართლებრივ უზრუნველყოფას. მეოთხე თავში წარმოდგენილია საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ ხელშეკრულების ძირითადი მიმართულებები დაასპექტები ტრანსპორტის სფეროში, ასევე განხილულია ევროპის სატრანსპორტო პოლიტიკა.

საფუძვლიანადაა შესწავლილი სატრანსპორტო სფეროში ჩადენილ ქმედებათა გამოძიებისა და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმის წარმოების აქტუალური საკითხები, ჩამოყალიბებულია სატრანსპორტო დანაშაულის ცნება და ნიშნები, შესწავლილია სატრანსპორტო დანაშაული უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის

მიხედვით, მათ შორის, პოსტსაბჭოთა სივრცის ქვეყნების სისხლის სამართლის კანონმდებლობა და სატრანსპორტო დანაშაულები კონტინენტური და საერთო სამართლის სისტემის ზოგიერთ ქვეყანაში. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას

უთმობენ საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას სატრანსპორტო დანაშაულისათვის. შესაბამისად, მოცემულია

სატრანსპორტო დანაშაულების ზოგადი დახასიათება, როგორებიცაა: რკინიგზის, წყლის, საჰაერო ან საზაგირო ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების წესის დარღვევა, ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევა,

ტრანსპორტის უსაფრთხო მოძრაობის წესის დარღვევა და სხვ. ავტორები განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებენ სატრანსპორტო დანაშაულის გამოძიებისა და გახსნის ზოგადთეორიულ და პრაქტიკულ საკითხებზე; წარმოდგენილია ტრანსპორტის მოძრაობის ან ექსპლუატაციის წესების დარღვევის კრიმინალისტიკური დახასიათება და სატრანსპორტო დანაშაულებზე გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების საფუძველი,

საპროცესო თავისებურებები; ჩამოყალიბებულია სატრანსპორტო დანაშაულების შემთხვევაში მტკიცებულებათა ფიქსაცია და შენახვა, საგამომიებო ვერსიების აგების, გამოიების დაგეგმვის, ასევე პირველი, გადაუდებელი, მომდევნო საგამომიებო მოქმედებების ჩატარების ტაქტიკა; გაანალიზებულია ექსპერტიზის როლი ავტოსატრანსპორტო დანაშაულის გამოიებისას და ბრალდებულის, მოწმის, დაზარალებულის დაკითხვის თავისებურებანი. სახელმძღვანელოში გაანალიზებულია სატრანსპორტო გადაზიდვები და სამოქალაქო პასუხისმგებლობა. ცალკე თავი ეთმობა საავტომობილო გზებზე მომხდარი ავტოსატრანსპორტო შემთხვევების ანალიზს, მათი დინამიკური ასპექტების ტენდენციების განხილვას, კერძოდ, ეს გახლავთ: საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევების სავალალო შედეგები მსოფლიოს მოსახლეობის სწრაფი ავტომობილიზაციის ფონზე, საგზაო სატრანსპორტო შემთხვევების ფატალური შედეგების განაწილება ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით, საგზაო სატრანსპორტო შემთხვევებისგან გამოწვეული ფატალური შედეგების მაჩვენებლები და საქართველოს ტერიტორიაზე 2017-2022 წლებში მომხდარი საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევების სტატისტიკური ანალიზი.

ასევე შესწავლილია ქალაქ თბილისის საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განვითარება, საზოგადოებრივი ტრანსპორტისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების ისტორიული ეტაპები, საზოგადოებრივი ტრანსპორტის სახეები, მისი სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა და მომსახურების მახასიათებლები

5.3. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

5.4. სტატიები ჟურნალის/კრებულის ISSN-ის მითითებით

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური; ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ირაკლი გაბისონია, ჯემალ გაბელია, „უსაფრთხოების პრობლემები სამხრეთ კავკასიაში“, ჟურნალი თემიდა, ISSN 1512-1305, თბილისი, 2023, გამომცემლობა „მერიდიანი“. 9 გვ.
2. ჯემალ გაბელია, „სამხრეთ კავკასიის რეგიონი: ეთნო - პოლიტიკური კონფლიქტები და თანამედროვე გამოწვევები“ ჟურნალი „იურისტი“, ISSN 2449-2701, თბილისი, 2023 გამომცემლობა „მერიდიანი“. 9 გვ.
3. ჯემალ გაბელია, ლია ნახუცრიშვილი, „დანაშაულობის პრევენციის აქტუალური საკითხები“ ჟურნალი კრიმინოლოგი, ISSN 1512-3804, თბილისი, 2023 გამომცემლობა „მერიდიანი“. 7 გვ.
4. ჯემალ ჯანაშია „ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის წინააღმდეგ ბრძოლის ზოგად პრევენციულ ღონისძიებებთან დაკავშირებული პრობლემები“, ISSN 1512-1305, საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“. 18(20) 2023წ. თბილისი. გამომცემლობა „მერიდიანი“. 11 გვ.
5. ჯემალ ჯანაშია „ნარკოტიკულს საშუალებათა საკონტროლო ოპერატიული შესყიდვა, მეთოდოლოგია და საერთა შორისო პრაქტიკა“. ISSN 1512-1305, საერთაშორისო

- რეფერირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“. 18(20) 2023 წ. თბილისი. გამომცემლობა „მერიდიანი“. 8 გვ.
6. ჯემალ ჯანაშია „სამართალდამცავ ორგანოთა შორის საერთაშორისო თანამშრომლობის მნიშვნელობა ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში“. საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალი „ცხოვრება და კანონი“. №4 2023 წ. ISSN 1512-33-08. თბილისი. გამომცემლობა „მერიდიანი“. 7 გვ.
 7. შოთა ფაფიაშვილი, საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან მოძველებული კანონ-პროექტის გადმოტანის მანკიერი პრაქტიკა. გამოქვეყნებულია საერთაშორისო რეფერირებად სამეცნიერო - პრაქტიკულ ჟურნალ იურისტის მეთერთმეტე [11] ნომერში, სტანდარტული კოდი ISSN 2449- 2701, თბილისი, გამომცემლობა „მერიდიანი“, 2023 წელი, გვერდები 8;
 8. ვახტანგ მურადაშვილი. ადამიანის ორგანოებით ვაჭრობის სამართლებრივი ასპექტები. საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-ჟურნალი „თემიდა“. გამომც. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი. თბილისი. №18 (20) - 2023“. ISSN 1512-1305. გვერდების რაოდენობა -14 გვ.
 9. მიხეილ მამნიაშვილი, თამარ მამნიაშვილი. დაზარალებულის პროცესუალური სტატუსი სისხლის სამართლის პროცესში. რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „იურისტი“ N11, 2023 საქართველო, ქ. თბილისი. ა (ა) იპ საქართველოს იურიდიულ მეცნიერებათა აკადემია გამომცემლობა „მერიდიანი“ ISSN N2449-2701. გვერდების რაოდენობა -10 გვ.
 10. მიხეილ მამნიაშვილი, გამომძიებლისა და გამოძიების ორგანიზაციის თავისებურებები საფრანგეთსა და გერმანიაში ISSN 1512- 1305 საერთაშორისო რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო- პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ N16 (18)-2023 N17 (19)-2023; საქართველო, თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობის ფაკულტეტი გვერდების რაოდენობა - 18 გვ
 11. მიხეილ მამნიაშვილი, სისხლის საპროცესო სამართლის ცნება და სტრუქტურა ISSN N2449-2701 რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო- პრაქტიკული ჟურნალი „იურისტი“ N11, 2023; საქართველო, ქ. თბილისი. ა (ა) იპ საქართველოს იურიდიულ მეცნიერებათა აკადემია გამომცემლობა „მერიდიანი“ ISSN N2449-2701. გვერდების რაოდენობა -8 გვ.
 12. მიხეილ მამნიაშვილი, თამარ მამნიაშვილი მოწმის ჩვენება, როგორც მტკიცებულების არსი და მნიშვნელობა ISSN 1512-0538 ჟურნალის დასახელება; რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო- პრაქტიკული ჟურნალი “ზიზნეს- ინჟინერინგი” 3-4, 2023 გვერდების რაოდენობა - 6 გვ.
 13. ჩიხლაძე კობა - ბრალდებულის მიმალვის საფრთხე, როგორც აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების საფუძველი. ISSN 1512-1305 საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“. 18(20) თბილისი. გამომცემლობა „მერიდიანი“. თბილისი, 2023. - 7 გვ.
 14. მიხეილ გაბუნია. არასრულწლოვანთა ვიქტიმიზაციის კრიმინოლოგიური თავისებურებები. სამეცნიერო-პრაქტიკული იურიდიული ჟურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“. გამომც. საქართველოს უზენაესი სასამართლო. ISSN 1512-259X თბილისი. 2023. გვ. 155-161.
 15. ლელა წიკლაური. „ლიბერალური სამყარო და ერი-სახელმწიფოს, როგორც საერთაშორისო სისტემის სუბიექტის დაკნინება“. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამოცემა, ჟურნალი „თემიდა“. თბილისი, 2023. ISBN გვერდების რაოდენობა - 8 გვ.

1. სტატიაში განხილულია პრევენციული პოლიტიკის საკითხები საქართველოს თანამედროვე კანონმდებლობაში. გაანალიზებულია პრევენციული პოლიტიკის კონცეფცია, მისი მნიშვნელობა საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და სისხლის სამართლის დანაშაულების პრევენციის საქმეში. გამოკვლეულია საქართველოში არსებული პრევენციული პოლიტიკა, მისი გამოვლინებები და პრობლემები, არსებულ კანონმდებლობასთან მიმართებაში. შესწავლილია, სამართალდამცავი ორგანოების და სასამართლოს როლი პრევენციული ღონისძიებების განხორციელებაში, რაც ხაზს უსვამს უწყებათაშორისი თანამშრომლობისა და კოორდინაციის აუცილებლობას. გარდა ამისა, სტატიაში მოცემულია საქართველოს კანონმდებლობის გაუმჯობესების პოტენციური სფეროები, როგორცაა პრევენციული ღონისძიებების სფეროს გაფართოება, მათი განხორციელების სამართლებრივი ბაზის გარკვევა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში გამჭვირვალობის გაზრდა.

2. სტატიაში განხილულია პრევენციული პოლიტიკის საკითხები საქართველოს თანამედროვე კანონმდებლობაში. გაანალიზებულია პრევენციული პოლიტიკის კონცეფცია, მისი მნიშვნელობა საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და სისხლის სამართლის დანაშაულების პრევენციის საქმეში. გამოკვლეულია საქართველოში არსებული პრევენციული პოლიტიკა, მისი გამოვლინებები და პრობლემები, არსებულ კანონმდებლობასთან მიმართებაში. შესწავლილია, სამართალდამცავი ორგანოების და სასამართლოს როლი პრევენციული ღონისძიებების განხორციელებაში, რაც ხაზს უსვამს უწყებათაშორისი თანამშრომლობისა და კოორდინაციის აუცილებლობას. გარდა ამისა, სტატიაში მოცემულია საქართველოს კანონმდებლობის გაუმჯობესების პოტენციური სფეროები, როგორცაა პრევენციული ღონისძიებების სფეროს გაფართოება, მათი განხორციელების სამართლებრივი ბაზის გარკვევა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში გამჭვირვალობის გაზრდა.

3. სტატიაში განხილულია პრევენციული პოლიტიკის საკითხები საქართველოს თანამედროვე კანონმდებლობაში. გაანალიზებულია პრევენციული პოლიტიკის კონცეფცია, მისი მნიშვნელობა საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და სისხლის სამართლის დანაშაულების პრევენციის საქმეში. გამოკვლეულია საქართველოში არსებული პრევენციული პოლიტიკა, მისი გამოვლინებები და პრობლემები, არსებულ კანონმდებლობასთან მიმართებაში. შესწავლილია, სამართალდამცავი ორგანოების და სასამართლოს როლი პრევენციული ღონისძიებების განხორციელებაში, რაც ხაზს უსვამს უწყებათაშორისი თანამშრომლობისა და კოორდინაციის აუცილებლობას. გარდა ამისა, სტატიაში მოცემულია საქართველოს კანონმდებლობის გაუმჯობესების პოტენციური სფეროები, როგორცაა პრევენციული ღონისძიებების სფეროს გაფართოება, მათი განხორციელების სამართლებრივი ბაზის გარკვევა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში გამჭვირვალობის გაზრდა.

4. ადამიანები მრავალი საუკუნეა არღვევენ კანონზომიერების პრინციპებს და მექანიზმებს, რომელიც მილიონი წლები იცავდა მის ორგანიზმს სხვადასხვა გარე შეფაქტორებისაგან. მათ გამოიყენეს თავისი ცოდნა, რომ მიეგნოთ სხვადასხვა საშუალებებისათვის, ხოლო ზოგ შემთხვევაში გამოიგონეს კიდევაც ახალ ფორმები და ნივთიერებები, რათა მიეღოთ დიდი ოდენობის და ინტენსივობის სიამოვნება, რომლის ზემოქმედება ადამიანის ორგანიზმს ზოგჯერ დროებით, ზოგჯერ კი სამუდამოდ აზიანებდა.

ჯერ კიდევ XVIII დინასტიის სამეფო საფლავში აღმოჩენილია ოპიუმის ყაყა ჩოს ზეთოვანი მალამო, რომელიც მორფინს შეიცავდა. გამოკვლევები ადასტურებს, ეგვიპტელი ქურუმები

ოპიუმის გამოყენების მიტოვებას (დღევანდელი ტერმინო ლოგიით აბსტინენციის სინდრომის მოხსნას) ცდილობდნენ¹.

ასეთ საშუალებების და ნივთიერებების დასახელება ნარკოტიკია, რომელიც უკანასკნელი ორი საუკუნის განმავლობაში ზოგად საკაცობრიო პრობლემად იქცა, რადგან რამოდენიმე ასეული მილიონი ადამიანი მიაჯაჭვა ამ „სიამოვნებას“.

სახელმწიფო და საზოგადოების ჯანსაღი ნაწილი ვალდებულია ასეთ მდგომარეობაში მყოფ ადამიანებს გაუწიოს დახმარება. შექმნას მკურნალობის სისტემები, შემდგომი რეაბილიტაციის პირობები და სხვა მექანიზმები, ყოველივე კი ძალიან

ძვირად ღირებული „პროდუქტია“. ცნობისათვის ერთი ნარკომანიით დაზიანებულ ადამიანის მკურნალობისათვის ევროპაში 100-120 ევრო იხარჯება, აშშ-ში გააჩნია რომელ შტატზეა საუბარი 100 ან მეტი აშშ-ს დოლარი.

საქართველოში ეს თანხა 5-7 ლარს შეადგენს.

ამიტომ მსოფლიო თანამეგობრობამ დიდი მნიშვნელობა მიაანიჭა ნარკოტიკების მოხმარების გავრცელების პრევენციას და მისი მეცნიერული საფუძვლების შექმნას.

ჯერ კიდევ ერთი უდიდესი ფილოსოფოსი 427-347 წლებში მოღვაწე პლატონი ბერძნული უმაღლესი არისტოკრატის ჩამომავალი, სოკრატეს მოწაფე და არისტოტელეს მასწავლებელი, ამბობდა, რომ „ბრძენი კონმდებელი აღკვეთს და ნაშაულოს, რათა თავიდან აიცილოს მისი დასჯა“.

სტატიაში ავტორი აქვეყნებს თავის მოსაზრებებს ნარკომანიის პრევენციის საკითხებზე, რომელიც მას ამ სფეროში მრავალწლიანი თეორიული და პრაქტიკული მუშაობის პერიოდში დაუგროვდა.

5. გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია, მისი ნარკოტიკებთან და დანაშაულთან ბრძოლის ოფისი - UNDOC და სხვა სტრუქტურები, ასევე მსოფლიოს წამყვანი სახელმწიფოები ითვალისწინებენ, რომ ნარკოტიკული საშუალებების, ფსიქოტროპული ნივთიერებების და მათი დასამზადებლად საჭირო პრეკურსორების და უკვე მზა ნარკოტიკების უკანონო ტრანზიტის და მომხმარებელთან მიწოდების აღსაკვეთად საჭირო პროაქტიური ღონისძიებების ინტენსივობა კიდევ უნდა გაძლიერდეს.

ვთვლით, რომ ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის წინააღმდეგ ბრძოლის სპეციალურმა სამსახურებმა, საბაჟო და სასაზღვრო დანაყოფებმა უნდა შეიმუშაონ და იმოქმედონ თანამედროვე მიდგომებით და მეთოდებით, რათა მუდმივად სრულ ყონ ოპერატიულ-სამმებრო ოპერაციები და ხშირად გამოიყენონ ისეთი ნოვატორული ტექტიკები, როგორცაა: ნარკოტიკების „ოპერატიული საკონტროლო შესყიდვა“, „კონტროლირება დი მიწოდება“ და მათ შორის უმთავრესი: ნარკოტიკული დანაშაულის სფეროში მოქმედი ტრანსნაციონალური დანაშაულებრივი ორგანიზაციების წინააღმდეგ გა ნახორციელონ პროაქტიური ოპერატიულ-სამმებრო და ფარული ოპერატიულ-სა გამოძიებო ღონისძიებები, მათ შორის კონსპირაციული ორგანიზაციების შექმნით².

6. ავტორის აზრით ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის წინააღმდეგ ბრძოლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობა შემდეგი მიმართულებებით უნდა განვითარდეს:

პრაქტიკული ხასიათის კავშირების გაძლიერება, საქართველოში ნარკოტიკების შემოტანა-გადატანის უკვე არსებული არხების გადაკეტვა და ახლის გაჩენის პროგნოზირება და შესაძლებლობის აღკვეთა;

1. ჯ.ჯანაშია „XXI საუკუნის საუკუნის გამოწვევა“, გამომცემლობა „ინტელექტი“ 2002 წ. გვ.80.

2. საქართველოს კანონი „ოპერატიულ-სამმებრო საქმიანობის შესახებ“. თბილისი. 30.0401999წ. კონსორიდირებული ვერსია, 30.12.2021.

მუშაობის გაძლიერება მოსაზღვრე ქვეყნებთან ორმხრივი და მრავალმხრივი კავშირების სამართლებრივი ბაზის შესაქმნელად. საქართველოს მოსაზღვრე რეგიონზე ბის შინაგან საქმეთა ორგანოებთან უშუალო კონტაქტების ორგანიზებაში პრაქტიკული დახმარების გაწევა; საქართველოს ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის წინააღმდეგ მებრძოლი ქვედა ნაყოფების მომზადებისა და გადამზადების საქმეში უცხოელი სპეციალისტების მუდმივად ჩართვა; უცხო ქვეყნების და საერთაშორისო ორგანიზაციების ფინანსური და ტექნიკური რიგითი საქმეების ჩართვა საქართველოს ტერიტორიის გავლით სხვა ქვეყნებში ნარკოტიკების ტრანზიტთან ბრძოლის საქმეში;

საერთაშორისო ნარკოტიკების ბრძოლის მრავალმხრივი მექანიზმის გამო მუშაობის საქმეში საერთაშორისო ორგანიზაციების უფრო ეფექტური ჩაბმა;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, კავშირის ოფიცრების ინსტიტუტის უფრო გაძლიერება და მისი განლაგება არა მხოლოდ, „ახლო უცხოეთის ქვეყნებში“, რაც ასე აუცილებელი ოპერატიული ინფორმაციის ოპტიმალური მიმოცვლის სქემის ერთობლივი ოპერაციების ჩატარებისათვის, არამედ ნარკოტიკებით დაზიანებულ ყველა ცენტრებში, რომელსაც დაევალება არა მხოლოდ ნარკოდასაშუალებთან ბრძოლა არამედ საზღვარგარეთის ქვეყნების მოწინავე გამოცდილების შესახებ ინფორმაციის შეკრებისა და დამუშავების გააქტიურება;

მთლიანობაში პრიორიტეტი უნდა იყოს კავშირების განვითარება ახლო უცხოეთის ქვეყნებთან, მოსაზღვრე სახელმწიფოებთან, ნარკოტიკების მწარმოებელ და ნარკოტიკების ბრძოლის მაღალი დონის ორგანიზაციის მქონე ქვეყნებთან, ასევე ნარკოტიკებთან მებრძოლ სპეციალიზირებულ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

7. წარმოდგენილ ნაშრომში გამოკვლეული და წარმოჩენილია სისხლის საპროცესო კოდექსის არსი და მნიშვნელობა დანაშაულის გამოძიების, გახსნისა და სწორი სამართლიანი მართლმსაჯულების განხორციელებაში ამასთან არასწორად და შეუსაბამოდაა მიჩნეული საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან არა სათანადოდ შესწავლა - გამოკვლევის გარეშე საქართველოს საგამოძიებო - სასამართლო პრაქტიკისათვის შეუსაბამო სამართლის ცალკეული ნორმებისა და დებულებების გადმოტანა და მათი პრაქტიკაში დანერგვა.

8. სტატიაში განხილულია ადამიანის ორგანოებით ვაჭრობის პრობლემური ასპექტები. თანამედროვე სამეცნიერო და ტექნიკური მიღწევები, რომლებსაც ადამიანის ორგანოს წარმატებით გადანერგვა მოჰყვა, საუკუნეზე ნაკლები ხნის წინ დაიწყო და დღემდე ვითარდება. აღნიშნული კი, მედიცინის ისტორიაში მნიშვნელოვანი წინ გადადგმული ნაბიჯია, რომელიც დღესდღეისობით უამრავი ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენა-გახანგრძლივებას შესაძლებელს ხდის. თუმცა, ამ უმნიშვნელოვანეს საკაცობრიო სამედიცინო მიღწევას, თან სდევს არაერთი პრობლემური საკითხი, როგორებიცაა: ტრანსპლანტაციის რელიგიური, ეთიკური-მორალური, ეკონომიკური, პოლიტიკური და სამართლებრივი ასპექტები. ტრანსპლანტაციით მკურნალობის, ერთ-ერთი ყველაზე პრობლემური საკითხს ადამიანის ორგანოებით უკანონო ვაჭრობა წარმოადგენს. აღნიშნულის მათავარი გამომწვევი მიზეზი კი - ადამიანის ორგანოებზე მუდმივად მზარდი მოთხოვნა და მწირი მიწოდებაა. რაც თავის მხრივ, მომგებიან უკანონო ბიზნესს სივრცეს - ე.წ. „ადამიანის ორგანოთა შავ ბაზარს“, ქმნის, საერთაშორისო დამნაშავე ელემენტებისათვის. ადამიანის ორგანოებით უკანონო ვაჭრობასთან ბრძოლა კი მნიშვნელოვან ამოცანად იქცა მსოფლიო საზოგადოებისათვის და ამ კუთხით, არც საქართველოა გამონაკლისი. სტატიაში განხილულია, როგორც ადგილობრივი საკანონმდებლო ბაზა და სასამართლო პრაქტიკა ამ კუთხით, აგრეთვე საზღვარგარეთის წამყვანი ქვეყნების მიერ წინამდებარე საკითხის სამართლებრივი გადაწყვეტის გზები.

9. დაზარალებული ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სუბიექტს წარმოადგენს სისხლის საპროცესო სამართალწარმოების პროცესში. ამიტომაცაა, რომ უკანასკნელი ათწლეულობის მანძილზე დანაშაულის მსხვერპლთა პრობლემატიკას სულ უფრო მეტი ყურადღება მიექცა საზოგადოების, კანონმდებლობისა და სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან. შემუშავებული და წამოყენებული იქნა მრავალი წინადადება, რომლის მიზანიც დანაშაულთა მსხვერპლის უკეთ დაცვას და შესაბამისად, ალტერნატიული სისტემების შესამუშავებლად იყო გამიზნული. სხვადასხვა რეგიონებსა და ქვეყნებში გამოჩნდა მთელი რიგი მნიშვნელოვანი ეროვნული თუ საერთაშორისო ინიციატივები, რომლის მიზანიც აღნიშნული სფეროს პოლიტიკის სრულყოფა იყო.

შედარებით მოკლე დროში დანაშაულის მსხვერპლის მიმართ კანონმდებლობამ და პრაქტიკამ განიცადა პოზიტიური ცვლილებები, რამაც განაპირობა ის, რომ მათ მიმართ ამაღლდა არა მარტო სოციალური, არამედ სამართლებრივი სტატუსი. უპირველეს პრინციპად დაისახა დანაშაულის მსხვერპლთა მაქსიმალური ყურადღების მიქცევა, პატივისცემა და მხარდაჭერა. ყოველივე ამან განაპირობა ის, რომ გაუმჯობესდა დანაშაულის მსხვერპლთა სამართლებრივი სტატუსი და დანაშაულის შედეგად მიყენებული ზარალის ასანაზღაურებლად გამოინახა ფინანსური სახსრები.

ნაშრომში გაანალიზებულია საქართველოს სისხლის საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული დაზარალებულის პროცესუალური სტატუსი, დასმულია რეკომენდაცია მისი უფლებამოსილები შემდგომი სრულყოფისა და გაფართოების შესახებ, ავტორების აზრით დაზარალებული მოწმის სტატუსთან კი არ უნდა იყოს გათანაბრებული, არამედ ის ბრალდების მხარეს უნდა წარმოადგენდეს.

10. საფრანგეთისა და გერმანიის, სისხლის საპროცესო სამართალი კონტინენტური ევროპის სამართლებრივი სისტემის მოდელს განეკუთვნებიან, რომლებმაც მიუხედავად იმისა, რომ მათი არსებობის განმავლობაში კანონმდებელმა მრავალი ცვლილება განახორციელა, მაინც შენარჩუნებულია ის თავისებურებები რომლებიც ისტორიულად მათი საპროცესო კანონმდებლობებისათვის იყო დამახასიათებელი. აღნიშნულ ქვეყნებში, ძირითადად, მაგრამ არა ერთადერთი, სისხლის სამართლის საპროცესო წყაროს წარმოადგენს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსები, სადაც მოცემულია სისხლის სამართლის საქმეებზე წარმოების წესთა ამომწურავი რეგლამენტაცია. წყაროთა შორის თვალსაჩინო ადგილი უკავია ამ ქვეყნების ძირითად კანონებს - კონსტიტუციებს, თუმცადა მათ პარალელურად არსებობენ სხვა კანონებიც და კანონქვემდებარე აქტებიც, რომლებიც, მეტად თუ ნაკლებად, შეეხებიან სისხლის სამართალწარმოებას.

საფრანგეთისა და გერმანიის საპროცესო კანონმდებლობები, ანგლოსაქსური სამართლის სისტემის მოდელისაგან განსხვავებით არ ითვალისწინებენ მტკიცებულებათა შეფასების სტანდარტებს, არამედ მოსამართლე ვალდებულია ყოველ კონკრეტულ საქმეზე დაადგინოს ჭეშმარიტება.

ნაშრომში გადმოცემულია საფრანგეთისა და გერმანიის საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამოძიებისა და გამოძიების ორგანიზაციის, გამოძიებისა და საგამოძიებო მოქმედებათა ჩატარების რეგულაციები. გაანალიზებულია ის თავისებურებები, რომლებიც ამ მიმართულებით ამ ორ ქვეყანას ახასიათებს, გადმოცემულია ასევე იმ სუბიექტთა წრე, რომლებიც გამოძიების ჩატარების უფლებით არიან აღჭურვილნი და მათი კომპეტენცია, ასევე ყურადღებაა

გამახვილებული გამოძიების დამთავრების (საქმის სასამართლო ორგანოებში წარმართვა, შეწყვეტა და ა.შ.) საფუძვლებზე.

11. სისხლის სამართლის პროცესის ცნების ირგვლივ იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმულია არაერთგვაროვანი მოსაზრება მეცნიერთა ერთი ჯგუფის მიერ. სისხლის სამართლის პროცესის ცნება განმარტებულია როგორც იურიდიული ფორმა, იმ პირის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გადასაწყვეტად, რომელმაც ჩაიდინა დანაშაული, ზოგიერთი ავტორი სისხლის სამართლის პროცესს განმარტავს როგორც გამომძიებლის, პროკურორის, სასამართლოს კანონით მოწესრიგებულ საქმიანობას, ხოლო ავტორთა უმეტესობა აღნიშნული ცნების სამართლებრივი ურთიერთობის სისტემიდან გამომდინარე, ამატებს ასევე, პროცესის

სხვა მონაწილეთა საქმიანობასაც, ამით სავსებით სამართლიანად მათ სურთ ხაზი

გაუსვან იმ გარემოებასაც, რომ სისხლის სამართალწარმოების პროცესში გარდა სახელმწიფო ორგანოებისა, მონაწილეობას ღებულობენ ასევე სხვა პირებიც: დაზარალებული, ბრალდებული, ადვოკატი, თარჯიმანი და ა.შ. პროფ. შ. ფაფიაშვილი სისხლის საპროცესო სამართალს განმარტავს როგორც სამართლის იმ დამოუკიდებელ დარგს, რომელიც შეისწავლის, იკვლევს და ადგენს ისეთ პროცესუალურ ნორმათა ერთობლიობას, რომელთა საფუძველზე სამართალდამცავი ორგანოები ახდენენ დანაშაულის სწრაფ, სრულ გახსნასა და სწორი, სამართლიანი მართლმსაჯულების განხორციელებას და პროცესის მონაწილე პირთა უფლებებისა და თავისუფლების დაცვა-განმტკიცებას.

სამეცნიერო სტატიაში დასაბუთებულია, რომ უმჯობესია "სისხლის სამართლის პროცესს" ეწოდოს "სისხლის საპროცესო სამართალი", კიდევ მეტი, უმჯობესია ასევე თეორიასა და პრაქტიკაში დამკვიდრდეს ტერმინი „სისხლის საპროცესო სამართალწარმოების“ ცნება, რაც უდავოა სწორად ასახავს სისხლის საპროცესო სამართლის, როგორც დამოუკიდებელი მეცნიერული დარგისა და დისციპლინის შინაარსსა და რაობას. რეკომენდაციის სახით კი შეიძლება ითქვას, რომ უფრო ზუსტი და მართებული იქნება, თუ კანონმდებელი კოდექსის დასახელებას მისცემს `სისხლის საპროცესო კოდექსის` სახეს, მით უმეტეს, რომ ამასწინათ გამოქვეყნდა სახელმძღვანელო, რომლის სახელწოდებაცაა „სისხლის საპროცესო სამართალი“

12. მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მტკიცებულებად გვევლინება მოწმის ჩვენება. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 47-ე მუხლის თანახმად სასამართლოში ჩვენების მიცემისას მოწმის სტატუსით სარგებლობენ, მისი უფლებები ენიჭებათ და მოვალეობები ეკისრებათ ასევე გამომძიებელს, პროკურორს, ბრალდებულს, დაზარალებულს, ექსპერტსა და თარჯიმანს. ნაშრომში გადმოცემულია მოწმის ჩვენების მტკიცებულებითი მნიშვნელობა, აქცენტი გაკეთებულია მოწმის არაპირდაპირი ჩვენების მნიშვნელობაზე, სასამართლო პრაქტიკის ანალიზის მეშვეობით გაკეთებულია შესაბამისი დასკვნები, მიმოხილულია ამ მიმართულებით საზღვარგარეთის (ანგლოსაქსური, კონტინენტური) ქვეყნების საპროცესო კანონმდებლობა.

კანონმდებელი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 75-ე მუხლში უშვებს გამონაკლისს, როდესაც მოწმის ჩვენება დაუშვებელ მტკიცებულებად ითვლება, კერძოდ, აღნიშნული მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მოწმის ჩვენება მტკიცებულებად ვერ იქნება, თუ მოწმე ვერ უთითებს წარმოდგენილი ინფორმაციის წყაროს. აღნიშნული სამართლის ნორმის საფუძველს

წარმოადგენს: პირველი, მოსაზრება იმის შესახებ, რომ მტკიცებულება უნდა ემსახუროდეს მხოლოდ საქმის კონკრეტულ გარემოებას და არა ვარაუდის გამოთქმას და მეორე, ინფორმაცია, რომელიც დაფუძნებულია მოსახლეობაში გავრცელებულ ხმებზე ანდა მიღებულია უცნობის წყაროდან, არ წარმოადგენს საიმედო მტკიცებულებას და მისი შემოწმება უკიდურესად რთულია. დაუშვებლად ითვლება მოწმის ისეთი ჩვენებაც, თუ დადგინდება, რომ ფსიქიკური ავადმყოფობის ან ფიზიკური ნაკლის გამო მას არ შეუძლია სწორად აღიქვას, დაიმახსოვროს და აღიდგინოს ფაქტები. ნაშრომში, საგამომიებო-

სასამართლო პრაქტიკაზე დაყრდნობით გაანალიზებულია მოწმის ჩვენების მნიშვნელობა და ის უარყოფითი ფაქტორები, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს სასამართლოს მიერ მათ დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობას.

13. სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა იცნობს აღკვეთის ღონისძიების სახეებს, რომლებიც წარმოადგენს ერთგვარ ბერკეტს პირის ბრალდებულად ცნობიდან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გამამტყუნებელი ან/და გამამართლებელი გადაწყვეტილების მიღებამდე, რათა პირმა თავი არ აარიდოს სასამართლოში გამოცხადებას, აღიკვეთოს მისი შემდგომი დანაშაულებრივი საქმიანობა და უზრუნველყოფილ იქნეს განაჩენის აღსრულება. სისხლის სამართლის პროცესში სამართალწარმოების განხორციელებისას, აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების საკითხი გამოირჩევა დიდი მნიშვნელობით. აღსანიშნავია, რომ მათი გამოყენება უნდა განხორციელდეს დასაბუთებულად და შესაბამისი გარემოებების არსებობის შემთხვევაში, რომელიც ცალსახად უნდა ეყრდნობოდეს კანონის მოთხოვნათა სრულ დაცვას. მნიშვნელოვანია, რომ აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებისას არსებული საფუძველი არ ზღუდავდეს ბრალდებულის ფუნდამენტურ უფლებებსა და თავისუფლებებს აგრეთვე იყოს მართლზომიერი, პროპორციული და დასაბუთებული.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 198-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, „აღკვეთის ღონისძიება გამოიყენება იმ მიზნით, რომ ბრალდებულმა თავი არ აარიდოს სასამართლოში გამოცხადებას, აღიკვეთოს მისი შემდგომი დანაშაულებრივი საქმიანობა, უზრუნველყოფილ იქნეს განაჩენის აღსრულება ბრალდებულს პატიმრობა ან სხვა აღკვეთის ღონისძიება არ შეიძლება შეეფარდოს, თუ ამ ნაწილით გათვალისწინებული მიზნების მიღწევა შესაძლებელია სხვა, ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებით.“ ამავე მუხლის მე-2 ნაწილში ვკითხულობთ „აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების საფუძველია დასაბუთებული ვარაუდი, რომ ბრალდებული მიიძალეა ან არ გამოცხადდება სასამართლოში, გაანადგურებს საქმისათვის მნიშვნელოვან ინფორმაციას ან ჩაიდენს ახალ დანაშაულს.

პრაქტიკაში მიმალვის საფრთხე მიეკუთვნება სასამართლოების მიერ დაპატიმრების გამოყენების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან და ხშირად გამოყენებად საფუძველს. მიმალვა თავისი შინაარსიდან გამომდინარე გულისხმობს მომავალზე ორიენტირებულ საფრთხის შემცველ ვარაუდს, რომ პირი თავს აარიდებს საგამომიებო ორგანოებთან თანამშრომლობასა და სასამართლოში გამოცხადებას. აღსანიშნავია რომ ბუნებაში არ არსებობს სტანდარტული ზოგადი კრიტერიუმები რომელიც პირის მიმალვის საფრთხეს დაადგენდა, იგი საქმის ყველა გარემოების ანალიზის, ყოველი კონკრეტული ფაქტის შეფასების საფუძველზე უნდა დადგინდეს, კერძოდ, მიმალვის საფრთხის არსებობის შესაფასებლად აუცილებელია პირისთვის შერაცხული ქმედების არსის და სიმძიმის, მოსალოდნელი სასჯელის სიმკაცრის, საქმის ფაქტობრივი გარემოებების და ბრალდებულის პიროვნული მახასიათებლების გათვალისწინება. საქმის ფაქტობრივ გარემოებებში იგულისხმება, მაგალითად, კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმის ფარგლებში ბრალდებულის მიერ მიმალვის (დაკავებისას გაქცევა) ფაქტის არსებობა, რაც ცალსახად მიუთითებს მიმალვის აშკარა საფრთხეზე. ბრალდებულის პიროვნული მახასიათებლების ანალიზისას გასათვალისწინებელია მის მიერ წარსულში მიმალვის მცდელობის ან მიმალვის ფაქტის არსებობა.

აღკვეთის ღონისძიების ფორმალურ საფუძველთან, მიმართებაში როგორცაა მიმალვის საფრთხე არაერთხელ იმსჯელა სასამართლომ. მაგალითად თბილისის სააპელაციო სასამართლომ, ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში, სადაც განმარტებული იყო, რომ ბრალდებულს ბრალი ედებოდა ნაკლებად მძიმე კატეგორიის დანაშაულის ჩადენაში, აღიარებდა და ინანიებდა ჩადენილ ქმედებას, არ იყო წარსულში ნასამართლავი ან ადმინისტრაციულსახდელდადებული, მისი მხრიდან საგამომიებო ორგანოში და

სასამართლოში გამოცხადებისთვის თავის არიდების ფაქტს ადგილი არ ჰქონია. აღსანიშნავია აგრეთვე, ის ფაქტი რომ მას ბრალად ედებოდა ისეთი დანაშაულის ჩადენა, რაც სასჯელის სახით საერთოდ არ ითვალისწინებდა თავისუფლების აღკვეთას. აღნიშნულ გადაწყვეტილებაში სასამართომ მიმალვის საფრთხე გამორიცხა რამდენიმე გარემოების არსებობით, კერძოდ: დანაშაულის კატეგორიის და სასჯელის სიმძიმის, ბრალდებულის პიროვნული მახასიათებლის, მისი წარსული ნასამართლობა და აგრეთვე იმჟამინდელი ქვეყნის გათვალისწინებით.

პრაქტიკული თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია აგრეთვე თბილისის სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, სადაც მოსამართლემ მოსალოდნელი პასუხისმგებლობის შიშთან ერთად მიმალვის საფრთხე დასაბუთებულად მიიჩნია იმ გარემოებით, რომ ბრალდებული ფლობდა სხვადასხვა გვართა და სახელით აღებულ პასპორტებს, რომელთა გამოყენებითაც შეეძლო ქვეყნის დატოვება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლომ თავის ერთ - ერთ განჩინებაში მიუთითა, რომ როდესაც სავარაუდო დანაშაული ჩადენილია პირის ინტელექტუალური შესაძლებლობის გამოყენებით, დაზარალებულის შეგნებულად შეცდომაში შეყვანის უნარის რეალიზაციით არ არის გამორიცხული, რომ სათანადო შემაკავებელი ღონისძიების გაუტარებლობის შემთხვევაში, ბრალდებულმა კვლავ გამოიყენოს ეს შესაძლებლობები და უნარები . შესაბამისად ყველა გარემოება: დანაშაულის სპეციფიკა, ბრალდებულის პიროვნება, ჩადენილი ქმედებების ხასიათი, საჭიროა შეფასებისთვის, რომ აშკარად მიანიშნებდეს ბრალდებულის მიმალვის საფრთხეს.

პატიმრობის შეფარდების მოთხოვნისას პროკურორის მხრიდან ერთ ერთი დასაბუთება ის გახლავთ, რომ ბრალდებული მოსალოდნელი სასჯელის სიმკაცრის გამო შესაძლებელია მიმალოს - ეს უკანასკნელი რა თქმა უნდა არ არის საკმარისი რადგან მხოლოდ სასჯელის სიმძიმე არ არის მიმალვის საფრთხის საკმარისი დამადასტურებელი გარემოება და აუცილებელია დამატებითი მყარი არგუმენტები.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე უნდა აღინიშნოს, რომ მიმალვის საფრთხის დასაბუთებისას, ყურადღება უნდა მიექცეს არა მხოლოდ საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს და ბრალად წარდგენილი ქმედების ხასიათსა და სიმძიმეს, არამედ სხვა გარემოებებსაც, რომელიც დაკავშირებულია ბრალდებულთან.

14. სტატიაში განხილულია არასრულწლოვანთა ვიქტიმიზაციის კრიმინოლოგიური თავისებურებანი. მიმოხილულია ბავშვთა და არასრულწლოვანთა ვიქტიმიზაციის შესახებ საერთაშორისო-სამართლებრივი აქტები, ასევე, ბავშვთა და არასრულწლოვანთა ვიქტიმიზაციის პრევენციის აქტუალური საკითხები.

არასრულწლოვანთა მიმართ დანაშაული პროვოცირებას უკეთებს სოციალურ განხეთქილებას, რამდენადაც დიდი მოგება, მაგალითად ადამიანთა ვაჭრობიდან იზიდავს დამნაშავეებს ანგარებითი მოტივაციით, რომლებიც შედეგად სულ უფრო მეტი და მეტი არასრულწლოვნის მიმართ სჩადიან დანაშაულს. ამდენად, არასრულწლოვანთა ჩამოშორება განათლებიდან და მათი იძულება მონური შრომისადმი, ე.ი. ეს ორი ფაქტორი ქმნის უწიგნურობისა და სიღარიბის წინაპირობებს, რასაც უპირობოდ მიჰყავს საზოგადოების განვითარება სტაგნაციამდე. ვიქტიმოლოგიური ანალიზი ცხადჰყოფს, რომ არასრულწლოვანი დაზარალებულების დიდმა ნაწილმა არ იცოდა როგორ მოქცეულიყო უცნობი ადამიანებისადმი. მათ ამას არ ასწავლიდნენ ოჯახის უფროსი წევრები. ამდენად, განსაკუთრებული ყურადღება არასრულწლოვნების ვიქტიმოლოგიურ აღზრდაზე, უპირველეს ყოვლისა, უნდა გამოიჩინონ მშობლებმა, ოჯახის წევრებმა, უფროსმა დებმა და ძმებმა, უფროსი თაობის ოჯახის წევრებმა. ამასთან, საკუთარი შვილების აღზრდასთან და ყურადღებასთან ერთად, პრობლემად რჩება უპასუხისმგებლო დამოკიდებულება და

გულგრილობა უფროსებისა სხვისი შვილების მიმართ, სწორედ ამაზე აკეთებენ გათვლას ბოროტმოქმედნი. აქ უნდა შევნიშნოთ, რომ სხვისი შვილები არ არსებობენ და მოვახდინოთ ცნობილი ბიბლიური სიბრძნის პერიფრაზირება: „ სხვის შვილებს ისე მოექცეო, როგორც თქვენ შვილებს გინდათ რომ მოექცნენ უცხო ადამიანები“. აღნიშნული კი დიადი პრინციპია და ამავდროულად, არასრულწლოვნების ვიქტიმოლოგიური უსაფრთხოების მთავარი გარანტია.

15.სამეცნიერო ნაშრომში განხილულია ერი-სახელმწიფოსა და ლიბერალიზმის მახასიათებელი თვისებები, ერი-სახელმწიფოს მნიშვნელობის, როლისა და ფუნქციის საკითხები თანამედროვე მსოფლიოში.

მეცნიერული ანალიზის შედეგად გამოკვლეული იქნა გლობალიზაციის, მსოფლიო წესრიგის ძირითადი საფუძვლები, ერი-სახელმწიფოს ფუნქციების შეცვლის მთავარი ფაქტორები პოლიცენტრულ მსოფლიო წესრიგზე გადასვლის პირობებში.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში გ

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6.3. სტატიები

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. Jemal Janashia "Social Control Mechanisms of Drug Crime". "Journal of Current Debates in Social Sciences". ISSN: 2632-1734. 8p. Journal of Current Debates in Social Sciences". ISSN: 2632-1734 2023
2. კ.ჩიხლაძე - ადკვეთის ღონისძიების გამოყენების საფუძვლები საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესში, დნიპრო, დნიპროს დნიპროპეტროვსკის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, სამეცნიერო ჟურნალი „ბიულეტენი“. ISSN 2078-3566

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. სტატიაში მოყვანილია სამართალდამცავი უწყებების მიერ ერთი შეხედვით მარტი ვად რეალიზებადი, მაგრამ ნარკოდანაშაულის ჩამდენი პიროვნების შესწავლის აუცილებელი მიმართულება, ურომლისოდაც საკმაოდ რთული იქნებოდა ზემოთაღნიშნული წინმსწრები (პროაქტიური) ანუ პრევენციული მიზნობრივი ღონისძიებების გატარება ნარკოტიკების, როგორც მოთხოვნის, ასევე მიწოდების შემცირების მიმართულე ბით.

დღეისათვის და დღემდე ასეთი მონაცემების შეგროვება, სისტემატიზაცია და დამუშავება არცერთ ინსტანციაში არ ხდება, შსს დეტექტივებს და დღეგამოშვებით მორიგე გამომძიებლებს ამის არც დრო აქვთ და არც რესურსი, პროკურატურის და სასამართლოს კომპეტენციაში პიროვნების შესწავლა გამონაკლისი ან ირიბია, პენიტენციურ დეპარტამენტში მოხვედრილი მსჯავრდებულის პიროვნება უკვე შესწავლილი უნდა იყოს და ასე ვხვდებით მანკიერ წრეში. რა თქმა უნდა არ გვაქვს იმის პრეტენზია, რომ ამ სფეროში ყველა მიგნება მოვახდინეთ, ამოვწურეთ და ხვალიდან ყველა მარკერი დამუშავდება, პირიქით ჩვენი მიზანია პრობლემის სრული ხედვისათვის სადისკუსიო სივრცის გახსნა და სპეციალისტთა კიდევ უფრო მეტად ჩართვა.

სტატიაზე მუშაობისას ვეცადეთ გამოგვეყენებინა საქართველოს ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემები მათზე წვდომის ფარგლებში, პირადი არქივები, ნაშრომები ან ღია წყაროებიდან მოპოვებული სხვა ინფორმაცია.

კრიმინოლოგია, რომელიც მოიცავს კრიმინალური ქცევის უფრო ფართო ანალიზს, სავსებით სამართლიანად გვითითებს, რომ დამნაშავეს პიროვნების შესწავლა აუცილებელია არა მარტო, საგამომიებო-ოპერატიული მიზნებისთვის, არამედ სამეცნიერო პრაქტიკისთვისაც, რათა დადგინდეს ფაქტორები, რომლებიც გარკვეულ პირს უბიძგებს დანაშაულის ჩადენას, დანაშაულის გავლენა საზოგადოებაზე, დანაშაულის დასჯას და მოხდეს მისი პრევენციის გზების შემუშავება.

სამართალდამრღვევი პიროვნების ცალკეული მახასიათებლები, პირველ რიგში ასაკი, ფსიქიკური მდგომარეობა და შერაცხადობა იმავდროულად დანაშაულის სუბიექტის ნიშნებს წარმოადგენს, რომელთა დადგენის გარეშეც პირი არ უნდა იქნას მიცემული სისხლის სამართლის პასუხისგებაში.

საქართველოში ამ პრობლემის არასაკმარისად შესწავლის გამო შეზღუდულია დანაშაულისა და ანტისაზოგადოებრივი ცხოვრების წესის მიმდევარ პირთა მიმართ პროაქტიური ან პრევენციული ღონისძიებების გატარების შესაძლებლობა.

ნარკომანთა სოციალური ქცევის პირობების, მიზეზების და ფაქტორების (დეტერმინანტი) შესწავლისას წარმოქმნილ კითხვებზე, თუ რატომ ყალიბდებიან ერთნი ნარკომანებად და მეორენი არა, ნარკომანთა ერთი ჯგუფი სჩადის სხვა დანაშაულსაც და მეორენი არა - პასუხები უპირველეს ყოვლისა თვით პიროვნებაში უნდა ვეძებოთ.

ნარკოტიკებისკენ მიდრეკილების მიზეზის ძიებისას, მთავარი ადგილი ნარკომანის პიროვნული თვისებების ანალიზს უნდა დავუთმოთ.

მომეტებული რისკ-ფაქტორის კონტინგენტთან წინმსწრები, პროაქტიური და გამაფრთხილებელი მუშაობის ნაყოფიერება, ბევრადაა დამოკიდებული მათი პიროვნების შეცნობის დონეზე. ასეთ პირთა ქცევის მიმართულების პოზიტიური კორექტირება, შესაძლებელია, მხოლოდ სოციალური და მედიკო-სარეაბილიტაციო ზომების მთელი კომპლექსის რეალიზაციით. ამისათვის ჩვენ ვთვლით, რომ განხორციელებული უნდა იყოს შემდეგი სახის კვლევები:

I. სოციალურ-დემოგრაფიული ხასიათი:

ასაკი, ოჯახური მდგომარეობა, მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, განათლების დონე, სპეციალობა და შრომითი საქმიანობა, ნარკომანით დაავადება.

II. სისხლისსამართლებრივი და სპეციალური კრიმინოლოგიური დახასიათება:

ჩადენილი დანაშაულის კვალიფიკაცია, სასჯელის გამოყენება, ნასამართლობა და მათი რაოდენობა, ნარკოტიკული თრობა და დანაშაული, ნარკოტიკების მოხმარების დაწყების ასაკი, პირის მიერ ნარკომანიით დაავადების აღიარება, ნარკოტიკების მოხმარების (დასახელებული ან დადგენილი) მიზეზი, ნარკოტიკების შეძენის (დასახელებული ან დადგენილი) წყარო, ნარკოტიკების მოხმარების (დასახელებული ან დადგენილი) ადგილი, მამაკაცები, ქალები.

აი ამ საკითხებზე უნდა ჩატარდეს ფუნდამენტური კვლევები თამამედროვე მეთოდებით, რომელიც საქართველოში ასეთი კომპლექსური მიდგომით ამ საუკუნეში არ ჩატარებულა რათა, გავიგოთ და სიღმისეულად შევისწავლოთ „ქართული ნარკოსცენის“ ამჟამინდელი მდგომარეობა.

2. აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებასთან დაკავშირებული საკითხები ყოველთვის აქტუალური გახლდათ, მაგრამ ბოლო პერიოდში განვითარებულმა მოვლენებმა მედიისა და სინფორმაციო საშუალებების აქტიურმა ჩართულობამ სისხლის სამართლის საქმეების გამოძიებასა და სასამართლოში საქმის განხილვის ეტაპებში განაპირობა დიდი ყურადღება აღნიშნული საკითხისადმი. აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შესახებ სასამართლოს განჩინებები მუდმივად ხდება საზოგადოების განხილვის საგანი.

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები მოხსენების სათაური: ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. ჯემალ ჯანაშია „ნარკოტიკული დანაშაულის სოციალური კონტროლის მექანიზმების შიდა ეროვნული და საერთაშორისო სიტუაციური ანალიზი“. მოხსენებით გამოსვლა კონგრესზე გამოქვეყნდა. "Journal of Current Debates in Social Sciences". ISSN: 2632-1734. 2023 წელი 12-13 ოქტომბერი თბილისში საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.
2. კობა ჩიხლაძე - ექსპერტი როგორც მოწმე და მისი მნიშვნელობა საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესში. საერთაშორისო კონგრესი „მომდინარე დებატები სოციალურ მეცნიერებებში“ (CUDES 2023), 2023 წლის 11-12 ოქტომბერი, თბილისი, საქართველო.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

7.2. უცხოეთში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები; მოხსენების სათაური: ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

- 1.
- 2.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

ერთეულს თუ საჭიროდ მიაჩნია, შეუძლია ანგარიშში შეიტანოს სხვა, მისთვის მნიშვნელოვანი აქტივობაც.

პოლიტიკის და საერთაშორისო ურთიერთობების აკადემიური დეპარტამენტი

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

1.2.

1) დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. ევროპული ინტეგრაციის სათავეებთან (XX საუკუნის 30-60-იანი წლები). HE-22-239 რუსთაველის ფონდის გრანტი საქართველოსა და საზღვარგარეთ არსებული ქართული

მატერიალური და სულიერი მემკვიდრეობის კვლევებისათვის. პროექტის დასაწყისი 2022 წლის დეკემბერი, დამთავრება 2025 წლის დეკემბერი.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. ვაჟა შუბითიძე - პროფესორი, პროექტის ხელმძღვანელი;

ედიშერ ჯაფარიძე - ასოცირებული პროფესორი, ძირითადი შემსრულებელი;

ლელა სარალიძე, ისტორიის დოქტორი, ძირითადი შემსრულებელი.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

2023 წელი პროექტის პირველი წელია და მიმდინარეობს მასალების მოძიება არქივებსა და სამეცნიერო ბიბლიოთეკებში, ინტერნეტში.

პოლიტიკის მეცნიერებათა დარგობრივი ნავიგატორი - 20SPG-22-854 რუსთაველის ფონდის გრანტი. პროექტის დასაწყისი 2023 წლის მაისი, დასასრული - 2023 წლის ოქტომბერი.

პროექტის ხელმძღვანელი პროფესორი ალექსანდრე რუსეცკი. ძირითადი შემსრულებლები პროფესორი ვაჟა შუბითიძე და პოლიტიკის დოქტორი ოლღა დოროხინა.

2.2.

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. საგამომცემლო სახელმწიფო სამეცნიერო გრანტი (# SP-22-158), . 01.01/2023-01.06/2023

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. ედიშერ ჯაფარიძე - პროექტის კოორდინატორი, ლელა სარალიძე - წიგნის ავტორი, ვაჟა შუბითიძე - რეზენზენტი

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. ედიშერ ჯაფარიძე, დაიბეჭდა მონოგრაფია (488 გვერდი): ბათუმი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში (1918-1921).

წინამდებარე მონოგრაფიაში შესწავლილია, ბათუმის ოლქის და ქალაქ ბათუმის ისტორია პირველი მსოფლიო ომის პერიოდიდან 1921 წლის მარტამდე, როცა ქ. ბათუმი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის იმულებითი ოკუპაცია-ანექსიის შემდეგ, საბჭოთა საქართველოს შემადგენლობაში კვლავ ქართველ ხალხს დაუბრუნდა. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის იურისდიქციაში ქ. ბათუმი არასრული ცხრა თვის მანძილზე იმყოფებოდა. გაანალიზებულია საერთაშორისო პირობები, რა გარემოებაში მოხდა ქ. ბათუმის დაკარგვა და კვლავ საქართველოს წიაღში დაბრუნება. შესწავლილია ბათუმის საკითხისადმი ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიების, ასევე, ოპოზიციური პრესის დამოკიდებულება. უცხოენოვან საარქივო დოკუმენტებზე, ბეჭდურ მედიაზე, სამეცნიერო ლიტერატურაზე დაყრდნობით, ნაჩვენებია ბათუმის სტრატეგიული მდებარეობის მნიშვნელობა, როგორც

რეგიონალური, ასევე, მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნებისთვის. ნაშრომში შესწავლილია ბათუმის როლი ისტორიულ, რელიგიურ, ეთნიკურ, სამხედრო, პოლიტიკურ, ეკონომიკურ ჭრილში, ასევე, ქ. ბათუმის ეპიდემიური ვითარება. წიგნი განკუთვნილია, როგორც სპეციალისტებისთვის, ასევე, საკითხით დაინტერესებული მკითხველთა ფართო წრისთვის.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დაფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

3.2. დასრულებული პროექტი

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დაფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

4. პატენტები (არსებობის შემთხვევაში)

4.1. საერთაშორისო პატენტები;

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

4.2. ეროვნული პატენტები

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. **დომენტი ჩუბინიძე**, „1991-1992 წლების სექტემბერ-იანვრის სახელმწიფო გადატრიალება საქართველოში და საერთაშორისო-პოლიტიკური კონტექსტი“ (მონოგრაფია) გამოსაცემად მზად არის.
2. **იგორ კვესელავა, დომენტი ჩუბინიძე**: „ზვიად გამსახურდიას ეროვნული ხელისუფლების დამხობა და მსოფლიო.“ (მონოგრაფია) გამოსაცემად მზად არის.
3. **ირაკლი გაბისონია, ჯემალ გაბელია, ვაჟა პაპასქირი, მურმან თავდიშვილი, დავით ხუფენია**. ქართული სასამართლო და პოლიტიკური მჭევრმეტყველება. აისბინი/აიდი: 9789941342202
4. **ვაჟა შუბითიძე**, XIX საუკუნის უდიდესი ქართველი, ISBN-978-9941-9276-5-2, თბ; გავაზი, 210 გვ.
5. **იგორ კვესელავა** - სამხრეთ კავკასია საერთაშორისო პოლიტიკაში
6. **იგორ კვესელავა** - აფხაზეთი ქართულ და საერთაშორისო პოლიტიკაში (400 გვ. იბეჭდება)
7. **იგორ კვესელავა** - საქართველოს ისტორიის ქრონიკები (რუსეთ-საქართველოს ომები), ტ. 9

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1.1991-1992 წლების სექტემბერ-იანვრის სახელმწიფო გადატრიალება, რასაც საქართველოში ხალხის მიერ 87 პროცენტით არჩეული ეროვნული პრეზიდენტისა და კანონიერი ხელისუფლების ძალადობრივი გზით დამხობა მოჰყვა, რამდენიმე ფაქტორმა განაპირობა:

- 1) კრემლის პოლიტიკურმა ინტერესმა
- 2) დასავლეთისა და კრემლის ინტერესთა თანხვედრამ
- 3) ეროვნული ხელისუფლების გამოუცდელობამ
- 4) ეროვნულმა ღალატმა
- 5) ქართველი ხალხის ერთგვარმა მოშვებამ და უყურადღებობამ.

საგულისხმოა, რომ ეს უკანასკნელი ფაქტორი ხშირად თვალთახედვის მიღმა რჩებათ, არადა საქართველოს პირველი პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია დევნილობისას ჩაწერილ ერთ-ერთ გახმაურებულ ვიდეომიმართვაში საგანგებოდ საუბრობდა სწორედ იმის შესახებ, რომ ბრძოლაში მარტო დატოვეს! გამსახურდია სინანულს გამოთქვამს და ამბობს _ საქართველოში პროცესები ისე არ წარიმართა, როგორც ლიტვაში, სადაც ათასობით ადამიანმა თვეების განმავლობაში, შიშველი ხელებით დაიცვა ვიტაუტას ლანდსბერგისის ეროვნული ხელისუფლება და კრემლსა და მის ადგილობრივ დამქაშებს სამუალება არ მისცა, მოეწყოთ ის, რაც თბილისში შეძლეს _ იარაღით დაემხოთ ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლება!

წინამდებარე მონოგრაფიაში შესაბამის წყაროებსა და კონკრეტულ ფაქტებზე დაყრდნობით მოთხრობილია იმის შესახებ, რომ საქართველოს ეროვნული ხელისუფლების ტრაგიკული ბედი შექმნილი საერთაშორისო-პოლიტიკური ვითარებისა და კონტექსტის გათვალისწინებით, თავიდანვე გადაწყვეტილი და განსაზღვრული იყო. შეიარაღებული თუ

შეუიარაღებელი ოპოზიციის, დემოკრატიული საერთაშორისო თანამეგობრობის თუ კრემლის რა კაპრიზიც გინდა შეესრულებინა, ზვიად გამსახურდიას ხელისუფლებაში მაინც არავინ დატოვებდა, რადგან საქართველოს პირველი პრეზიდენტის პოლიტიკური მიზნები, ამოცანები და მისწრაფებები მაშინდელი მსოფლიო წესრიგის მამების გეგმებთან დიდ წინააღმდეგობაში მოდიოდა. აქედან გამომდინარე, ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის ჯორჯ ბუშის (უფროსი) ცნობილი და გახმაურებული ფრაზა _ „გამსახურდია დინების საწინააღმდეგოდ მიცურავს!“ _ შემთხვევით არ თქმულა. რუსეთთან გარიგებული დასავლეთი ზვიად გამსახურდიას ხელისუფლებას ნაირგვარ სიურპრიზს რომ უშზადებდა, ეს კარგად გამოჩნდა 1991 წლის 31 მარტის ისტორიული რეფერენდუმის შემდეგ. ამ დღეს საქართველოში ამერიკის პრეზიდენტი რიჩარდ ნიქსონი ჩამოვიდა და ზვიად გამსახურდიას პირისპირ შეხვდა. ზუსტად არავინ იცის, რაზე ისაუბრეს მათ, მაგრამ ფაქტია, რომ ამ შეხვედრის შემდეგ ამერიკული სპეცსამსახურების საკმაოდ მაღალი რანგის წარმომადგენლები, რომლებიც ზვიად გამსახურდიასთან ფინეთში მცხოვრები ქართველი ემიგრანტის, რენო სირამის მეშვეობით კონტაქტობდნენ, სირამეს, ფაქტობრივად, თვალცრემლიანი დაშორდნენ და უთხრეს, რომ თავიანთმა უფროსებმა ქართველებთან კონტაქტი აუკრძალეს.

ნაშრომში დეტალურად გახლავთ მოთხრობილი საზოგადოებისთვის უცნობი ფაქტები იმის შესახებ თუ როგორ ჩაშალა ედუარდ შევარდნაძემ ზვიად გამსახურდიასა და პრეზიდენტ ბუშის არაოფიციალური შეხვედრა, რომელიც ცნობილი ქართველი მხატვრისა და სკულპტორის, ზურაბ წერეთლის მოსკოვურ სახელოსნოში უნდა გამართულიყო. ძალიან საინტერესოა ცნობები იმაზე თუ როგორ მოხდა ეროვნულ მოძრაობაში სპეცსამსახურების მიერ აგენტების ჩანერგვა, ვინ იყვნენ ეს აგენტები და რას წარმოადგენდა ორგანიზაცია „მხედრიონი“, რომლის მთავარი დამფინანსებელიც ედუარდ შევარდნაძის უახლოესი გარემოცვის ცნობილი წევრი და საბჭოთა ცეკას ყოფილი პარტიული ფუნქციონერი, აბაშის რაიკომის ყოფილი მდივანი გურამ მგელაძე გახლდათ.

ზვიად გამსახურდია და ეროვნული ხელისუფლება ყოველმხრივ ცდილობდნენ ხელოვნურად თავსმოხვეული საერთაშორისო იზოლაციის გარღვევას, ელცინის რუსეთთან ურთიერთობის დალაგებას, მაგრამ ეს ფაქტობრივად, შეუძლებელი იყო, რადგან პრეზიდენტი ელცინი, ისევე როგორც გორბაჩოვი და შევარდნაძე, იმ გეგმის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი აქტიორი იყო, რომელიც ზვიად გამსახურდიას თქმით, ოკეანის გაღმა დაიწერა და პრეზიდენტ ბუშის თანხმობითა და სახელმწიფო მდივან ჯეიმს ბეიკერის ლოცვა-კურთხევით განხორციელდა. რაც შეეხება რუსეთს, რუსეთი გამოიყენეს, როგორც „მავი“ და ბინძური სამუშაოს შემსრულებელი ძალა და სწორედ მისი უშუალო ცარევით დაამხეს ეროვნული ხელისუფლება.

უფრო მეტიც, 1991 წლის ოქტომბერში, გერმანიის ერთ პატარა ქალაქში ედუარდ შევარდნაძემ მოაწყო შეხვედრა-ბანკეტი, რომელზეც მსოფლიოს გავლენიანი პოლიტიკოსები და ბიზნესწრეების წარმომადგენლები მიიწვია. ამ შეხვედრაზე, რომლის მონაწილეთა სიაც არსებობს, გავლენიანი სტუმრები შევარდნაძეს უკვე უწოდებდნენ „საქართველოს პრეზიდენტს“! ალბათ, ამ გავლენიანი ადამიანების დამსახურება იყო, რომ საქართველოში კანონიერი ხელისუფლების დამხობა დასავლეთის არცერთმა დემოკრატიულმა სახელმწიფომ არ გააპროტესტა.

უფრო მეტიც, 1992 წლის 26 მაისს, როცა თბილისში, რესპუბლიკის მოედანზე ამერიკის მაშინდელი სახელმწიფო მდივანი და შევარდნაძის მეგობარი ჯეიმს ბეიკერი სიტყვით გამოდიოდა, იქვე 200 მეტრში „მხედრიონმა“ გიგა არველაძის ხელმძღვანელობით და იარაღის გამოყენებით სასტიკად დაარბია ზვიად გამსახურდიას მომხრეთა მშვიდობიანი საპროტესტო

აქცია. არც ამერიკის სახელმწიფო დეპარტამენტს, არც ბეიკერს და არც რომელიმე ევროპულ სახელმწიფოს მომხდარი არ გაუპროტესტებიათ. დასავლური დემოკრატია, რომელიც ედუარდ შევარდნაძესთან და მის „ოპრიჩნიკებთან“ იყო წილნაყარი, სამარცხვინოდ დუმდა!

ნაშრომში დეტალურად არის მოთხრობილი პუტჩის უცნობი დეტალების შესახებ და დოკუმენტურ მასალებზე დაყრდნობით გამოთქმულია ლოგიკური მოსაზრება იმის შესახებ, რომ საქართველოში ჩამოსაყვანად ედუარდ შევარდნაძეს გავლენიანი წრეები დიდი ხნის განმავლობაში ამზადებდნენ.

ვფიქრობთ, ძალიან საყურადღებოა ის ცნობებიც, სადაც ედუარდ შევარდნაძისა და მიხეილ გორბაჩოვის დასავლეთის სპეცსამსახურებთან მჭიდრო და დანაშაულებრივ ალიანსზეა ლაპარაკი. ნაშრომში შესაბამისი წყაროებისა და არგუმენტების მოშველიებით ნათლად იკვეთება უმძიმესი პოლიტიკური რეალობა, რომელიც შინაურმა თუ გარეულმა მტრებმა საქართველოს მიზანმიმართულად შეუქმნეს და კანონიერი ხელისუფლების დამხობით ქვეყანა ხანგრძლივი ქაოსისა და დაშლისთვის გაწირეს!

2. 1991-1992 წლების სექტემბერ-იანვრის მოვლენები უპირობოდ უნდა შეფასდეს სახელმწიფო გადატრიალებად, როგორც ეს სისხლიანი პროცესი დევნილობაში მყოფმა საქართველოს უზენაესმა საბჭომ 1992 წლის 13 მარტის საგანგებო სესიაზე შეაფასა. მოვლენათა პოლიტიკური ანალიზი და ის დოკუმენტები თუ წყაროები, რომლებსაც სამეცნიერო მუშაობის პროცესში ვეყრდნობოდით, მყარ საფუძველს გვაძლევს განვაცხადოთ და დავასკვნათ შემდეგი:

1. სახელმწიფო გადატრიალება, რომელიც საქართველოში მოხდა, მხოლოდ რკონის ტყეში გავარდნილი კიტოვანის, გინებაში გაწაფული თენგიზ სიგუასა და „რამკიანი ქურდის“ – ჯაბა იოსელიანის „შემოქმედების ნაყოფი“ არ ყოფილა და მას 1991 წლის გაზაფხული-ზაფხულიდან ამზადებდა საგანგებო შტაბი, რომელსაც ამერიკის შეერთებული შტატების ადმინისტრაციისა და რუსეთის ხელისუფლების დასტურით ხელმძღვანელობდა ედუარდ შევარდნაძე.

2. 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის მოვლენებად წოდებულ სახელმწიფო გადატრიალებას ამერიკის შეერთებული შტატების მხრიდან უშუალოდ კურირებდა სახელმწიფო მდივანი ჯეიმს ბეიკერი, რომელსაც ედუარდ შევარდნაძის, როგორც ამერიკის სპეცსამსახურების მიერ გადაბირებული აგენტის მიმართ პიროვნული ვალდებულებები გააჩნდა „ცივი ომის“ დასრულებასა და საბჭოთა კავშირის დაშლაში შეტანილი წვლილის გამო.

3. საქართველოს პირველი პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია და მისი ეროვნული ხელისუფლება იმთავითვე განწირული იყვნენ. გამსახურდიას ე.წ. ოპოზიციისთვის, ამერიკის შეერთებული შტატებისა და გორბაჩოვ-ელცინის ადმინისტრაციისთვის ბზის ტოტები რომც დაეფინა და ნებისმიერი მათი სურვილი მონური მორჩილებით შეესრულებინა, საქართველოს პირველ პრეზიდენტს მაინც დაამხობდნენ, რადგან შევარდნაძის სახით მისი შემცვლელი გამონახული იყო. გამსახურდიას ბედი გადაწყდა მაშინ, როცა პრეზიდენტ რიჩარდ ნიქსონთან პირისპირ საუბრის დროს, კავკასიაში წინა პლანზე წამოსწია არა ამერიკისა და რუსეთის, არამედ საქართველოს ეროვნული ინტერესები.

4. როგორც გაირკვა, ის პარტიები, რომლებამც საქართველოში 1988 წლის ნოემბერში საპროტესტო აქციები დაიწყეს, სინამდვილეში ილია ჭავჭავაძესთან და და ეროვნულ იდეასთან კი არა, ედუარდ შევარდნაძესთან იყვნენ დაკავშირებული. „საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია“, „ილია ჭავჭავაძის საზოგადოება“, „მხედრიონი“ და „საქართველოს რესპუბლიკური პარტია“ წარმოადგენდნენ ედუარდ შევარდნაძის ხელისბიჭების კანტორას, რომლებსაც ედუარდ შევარდნაძის ხაზინადარი, ცნობილი პარტიული ფუნქციონერი და „აგრომრეწვის“ თავმჯდომარე – გურამ მგელაძე აფინანსებდა. ეს ყველაფერი ისე იყო შელამაზებული და შეფუთული, ზოგიერთი ამ პარტიის

გულმხურვალე აქტივისტიც კი მხოლოდ სისხლიანი თამაშის დასასრულს მიხვდა სინამდვილეში ვის ნაწიში იჯდა და ვის დროშას ემსახურებოდა!

5. არავითარი სიკეთე 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის სახელმწიფო გადატრიალებას ქვეყნისთვის არ მოუტანია. პირიქით, მოვლენებმა, რომელსაც თავად ქვეყნის გადამტრიალებლებმა „სახალხო-დემოკრატიული რევოლუცია“ უწოდეს, ქვეყანა დაშალა და ქართველი ერის ფიზიკური არსებობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა!

6. სახელმწიფოს მიერ 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის მოვლენების სამართლებრივ-პოლიტიკურად არშეფასება და გადატრიალების ორგანიზატორების პასუხისგებაში არმიცემა ქმნის იმის საშიშ პრეცედენტს, რომ მსგავსი გადატრიალება შიდა თუ გარე გავლენიანი პოლიტიკური ძალების მიერ მომავალშიც წახალისებული იქნება, რაც საქართველოს სახელმწიფოებრიობასა და ქართველი ერის ფიზიკურ არსებობას სამუდამო წერტილს დაუსვამს!

7. 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის სახელმწიფო გადატრიალებამ და მისმა უმძიმესმა შედეგებმა ცხადყო დიდი ჯორჯ გორდონ ბაირონის ცნობილი სიტყვების ჭეშმარიტება – „დემოკრატია თავზეხელაღებულითა არისტოკრატიაა!“ საქართველოს დამოუკიდებლობასა და მის პირველ პრეზიდენტს რუსულ-ამერიკული ტანდემის სახით მართლაც დაუპირისპირდა თავზეხელაღებულითა კასტა, რომელსაც დემოკრატიასთან საერთო ისევე ჰქონდა, როგორც მეკობრეთა ხომალდს – სათნოების სახლთან!

8. ვიდრე საქართველოში 1991-1992 წლების სახელმწიფო გადატრიალების ორგანიზატორის – ედუარდ შევარდნაძის პოლიტიკური შვილობილები ქვეყნის ხელისუფლებაში იქნებიან, საქართველო წინ ვერ წავა, რადგან შევარდნაძის უკლებლივ ყველა პოლიტიკური მემკვიდრე ანგარიშვალდებული იქნება არა ქართველი ერის, არამედ იმ საერთაშორისო მაფიის წინაშე, რომელმაც საქართველოში მომხდარი სისხლიანი გადატრიალება გაამართლა და შევარდნაძე ხელისუფლებაში მოიყვანა.

9. ზვიად გამსახურდიას ჰქონდა შეცდომები, მაგრამ არცერთი მისი შეცდომა სისხლისღვრად და უბედურებად არ ღირდა. ზვიად გამსახურდიას ყველაზე დიდი შეცდომა ერთი იყო – საქართველოს პირველ პრეზიდენტს ეგონა, რომ ჩვენც ისევე გვიყვარდა საქართველო, როგორც მას!

10. 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის სახელმწიფო გადატრიალება ზვიად გამსახურდიას მკვლელობით დასრულდა. ქვეყნის პირველი პრეზიდენტის ფიზიკური ლიკვიდაცია სახელმწიფო გადატრიალების ლოგიკური ფინალი იყო. აქედან გამომდინარე, ვინც საქართველოში ხელისუფლების ძალადობრივი გზით დასამბობად 65 მილიონი რუბლი გადაიხადა, ვინც ზვიად გამსახურდიას „მდინარის დინების წინააღმდეგ მოცურავე“ უწოდა და ვინც შევარდნაძეს საქართველოში ჩამოსვლაზე მწვანე შუქი აუნთო, იმან ავტომატურად ხელი მოაწერა ზვიად გამსახურდიას მკვლელობას! აი, სწორედ ამიტომ არ იხსნება საქართველოს პირველი პრეზიდენტის მკვლელობა, რომელიც, ფაქტობრივად, გახსნილია!

3. წინამდებარე ქრესტომათიული კრებული აერთიანებს თეორიულ, პრაქტიკულ და სალექსიკონო-განმარტებით მასალებს. წყლიანი ენა და მჭევრობა ყველას ამშვენებს, ოღონდ იგი უფრო მეტად იურისტებსა და დიპლომატებს სჭირდებათ. სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების მიმართულების სტუდენტებს კი აქამდე არ ჰქონიათ სანიმუშო ორატორული ტექსტები, რომელთა მიხედვითაც გაშლიდნენ თავიანთ სასწავლო და პრაქტიკულ საქმიანობას.

4. მონოგრაფიაში ნიკო ნიკოლაძის ახალგამოქვეყნებულ მასალებზე დაყრდნობით ახლებურად და ორიგინალურადაა გაანალიზებული უდიდესი ქართველი მოღვაწისა და მოაზროვნის ნიკო ნიკოლაძის თვალსაზრისი სოციალ-პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და

ფილოსოფიურ, იდეოლოგიურ და სამართლებრივ საკითხებზე, წარმოჩენილია ის თვალსაჩინო თეორიული და პრაქტიკული სამუშაო, რომელიც მან გასწია საქართველოს ინფრასტრუქტურულად გასავითარებლად და ასაღორძინებლად, ჩვენი ქვეყნის ტექნოლოგიურად გასაახლებლად, მისი დამოუკიდებლობის და სამომავლო განვითარების შესამზადებლად, ფოთის ასაღორძინებლად, საქართველოს მთავარი გეოეკონომიკური ფუნქციის მოსაფიქრებლად და განსახორციელებლად.

5. ნაშრომი ეძღვნება მსოფლიოს ერთ-ერთ უძველეს, უმდიდრეს და ურთულეს რეგიონს - კავკასიას, რომელსაც შეიძლება მეშვიდე კონტინენტიც ეწოდოს, დიდი მატერიალური და სულიერი კულტურის ფლობის, უმდიდრესი წიაღისეულის, სხვადასხვა ერებისა და ეთნიკური ჯგუფების, სარწმუნოებრივი, ყოფითი და სხვა მრავალფეროვნების კონფიგურაციის გამო.

ნაშრომის პირველ თავში **„დამოუკიდებლობა და თვითგამორკვევა. პარადიგმები და დილემები“** შედგება სამი ქვეთავისაგან. პირველი ქვეთავში, „გლობალური გაერთიანების საწყისები, მსოფლიო წესრიგის ფორმირების მცდელობა. ვესტფალიური სისტემა“ ხაზგასმულია, ადრეული მსოფლიოს - ევროპის კონტინენტის - დაყოფა „ვესტფალის“ სისტემის სახელმწიფოებად, რომლებისთვის დასაშვები იყო კავშირის საზღვრებს გარეთ მყოფი სახელმწიფოების დაპყრობა. მეორე ქვეთავში „ხალხთა თვითგამორკვევისა და ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპები და სეპარატიზმის იდეოლოგია“, განხილულია თვითგამორკვევის პარადიგმები და დილემები. მითითებულია, რომ თვითგამორკვევისა და სახელმწიფოთა ტერიტორიული მთლიანობის პრობლემა დღემდე გადაუჭრელია. მესამე ქვეთავია „მსოფლიო წესრიგის მოდელირება. ომისა და მშვიდობის „რუხი ზონები“, რომელშიც გაანალიზებულია მსოფლიო წესრიგი ცნება და მისი კავშირი მსოფლიოს ქვეყნების მრავალგანზომილებიან პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ სისტემებთან.

წიგნის მეორე თავი **„კონფლიქტების ისტორიულ-პოლიტიკური და თეორიულ-მეთოდოლოგიური განზომილებები“** მოიცავს სამ ქვეთავს. პირველ ქვეთავში „კონფლიქტების არსი და წარმოშობა, გადაჭრის სტრატეგია. კონფლიქტის თეორიები“ გაანალიზებულია უძველესი დროიდან მომდინარე კონფლიქტების თეორიები (რ. პარკი, გ. ზიმელი, რ. დარენდროფი, ა. ადლერი, ზ. ფროიდი, ი. გალტუნგი, ა. მილვარდი, ე. მორავსკი და სხვ.). მეორე ქვეთავში „მსოფლიო ჰეგემონობის იდეა. სამხრეთ კავკასიის ფაქტორი. საქართველო და თავისუფლების დეკლარირება. ფუნქცია და ადგილი“. ხაზგასმულია დიდ სახელმწიფოთა მცდელობები საკუთარი გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური ინტერესების დასაცავად მსოფლიოს ყველა კონტინენტზე. მესამე ქვეთავში კი „კონფლიქტების დარეგულირების საერთაშორისო გამოცდილება“ გაანალიზებულია ჰონგკონგის, სამხრეთ ტიროლის, შოტლანდია-დიდი ბრიტანეთის, ბოსნია-ჰერცეგოვინას კონფლიქტების დარეგულირების საერთაშორისო პრაქტიკა.

მონოგრაფიის მეოთხე თავია **„მთიანი ყარაბაღის საკითხი სომხურ-აზერბაიჯანულ და საერთაშორისო პოლიტიკაში“**. პირველი ქვეთავი „სომხეთ-აზერბაიჯანის კონფლიქტის გენეზისისთვის. კონფლიქტის ქრონიკები“, რომელშიც შესწავლილია 100-წლიანი ეთნოკონფლიქტის ისტორია, მიმდინარეობა, შეიარაღებული დაპირისპირებები. მეორე ქვეთავში „ომი კონფლიქტის გადაწყვეტის ძალადობრივი საშუალება“. ომის სამხედრო-პოლიტიკური შედეგები“ განზოგადებულია ომის მიმდინარეობა, მისი შედეგები და დაპირისპირებული ქვეყნების შეთანხმებები ცეცხლის შეწყვეტისა და სამშვიდობო ზავის მიღწევის შესახებ და გაკეთებულია დასკვნა, რომ ომი გახდა ძალადობრივი საშუალება პრობლემის გადასაწყვეტად. მესამე ქვეთავში „სომხეთ-აზერბაიჯანის კონფლიქტი და რუსეთის ფაქტორი“ ხაზი ესმება რუსეთის სტრატეგიულ ინტერესებს სამხრეთ კავკასიაში, საგარეო-პოლიტიკური კონცეფციას და პოზიციების გასამყარებლად სხვადასხვა ტიპის პოლიტიკური და ეკონომიკური ბერკეტების გამოყენებას, რუსი სამშვიდობოების დამკვიდრებას ყარაბაღის ტერიტორიაზე და

რუსეთის ლეგალურად დაბრუნებას სამხრეთ კავკასიაში. მეოთხე ქვეთავში „სომხეთ-აზერბაიჯანის კონფლიქტი და თურქეთის ფაქტორი“ გაშუქებულია თურქეთ-სომხეთის დადებითი და უარყოფითი მხარეები. მეხუთე ქვეთავში „სომხეთ-აზერბაიჯანის კონფლიქტი და საერთაშორისო ფაქტორი“, გადმოცემულია 1992 წელს ჩამოყალიბებული მინსკის ჯგუფის საქმიანობა მშვიდობის შესანარჩუნებლად. ამავე თავში დახასიათებულია სამხრეთ კავკასიის სახელმწიფოების ეკონომიკური და პოლიტიკური დამოუკიდებლობის ხარისხი, საგარეო პოლიტიკური ორიენტირები.

მეხუთე თავში „ყარაბაღი - სომხეთ-აზერბაიჯანის თანამედროვე ურთიერთობებში“ განხილულია სამხრეთი სამშვიდობო ხელშეკრულების ხელმოწერის შემდეგ კონფლიქტის ზონაში გადადგმული ნაბიჯები მრავალწლიანი კრიზისის დასარეგულირებლად, რომელშიც მნიშვნელოვანი როლი ითამაშეს რუსეთმა და თურქეთმა და იგი ნებით თუ უნებლიედ, მოდიფიცირებული გეოპოლიტიკური რეალიების გათვალისწინებით ძირითადად მისაღები აღმოჩნდა ევროკავშირისა და აშშ-ისათვის. მეორე ქვეთავი „ანაკლიის დერეფანი“ ეხება წლების მანძილზე გახმაურებული „ანაკლიის პროექტის“ რეალურად განხორციელების გზებსა და პერსპექტივებს. მესამე ქვეთავში „შავი ზღვის წყალქვეშა სადენი“ განხილულია შუა დერეფნის მნიშვნელოვანი მიმართულება, რომელიც სცილდება „კავკასიური კონტინენტის“ ფარგლებს და საქართველოს ევროპის ქვეყნებთან დასაკავშირებლად ახალ შესაძლებლობებს ქმნის.

გამოკვლევის დასკვნებში ჩამოყალიბებულია ძირითადი შედეგები, წინადადებები, დასკვნები და რეკომენდაციები, რომლებიც, შესაძლოა, გამოყენებულ იქნას სახელისუფლებო სტრუქტურების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, განათლების, კულტურისა და სამეცნიერო კვლევითი დაწესებულებების, რუსეთის, კავკასიის, ევროპის, აზიის და სხვა ქვეყნების შესაბამისი ორგანიზაციების და პრობლემით დაინტერესებული მკითხველის მიერ.

5.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. **იგორ კვესელავა, ნონა ცაბაძე, ლილი ხარჩილავა.** სოციალურ მეცნიერებათა კვლევის კომუნიკაციები, თბილისი, გამომცემლობა „უნივერსალი“, 400 გვერდი.

გრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. წინამდებარე სალექციო კურსის მიზანია განაზოგადოს კვლევისა და პედაგოგიური მუშაობის დარგში დაგროვილი გამოცდილება და სიღრმისეული ცოდნა მისცეს დოქტორანტებს სამეცნიერო კომუნიკაციის ასპექტების, სამეცნიერო ნაშრომის, თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, დაგეგმვის, შესრულებისა და ფორმატირების ტექნიკის ათვისების, მეცნიერული ნაშრომის პრეზენტაციის, საჯარო პაექრობის ფორმით საკუთარი თვალსაზრისით დაცვის სტრატეგიებისა და სამეცნიერო კვლევითი პროექტის დაფინანსების მოპოვების, დისერტაციებისა და ავტორეფერატების მომზადებასთან დაკავშირებული და სხვა ნიუანსების შესახებ.

ქართულ და უცხო ენებზე არსებულ ლიტერატურაზე და გამოცდილებაზე დაყრდნობით, რომელიც სამეცნიერო კომუნიკაციის მიმართულებით დაგროვდა, ავტორების მიერ მომზადდა წინამდებარე ნაშრომი სოციალურ მეცნიერებათა სადოქტორო პროგრამის სტუდენტებისათვის. როგორც სასწავლო დისციპლინა, იგი ახალი შემოსულია სასწავლო-სამეცნიერო პრაქტიკაში, უკავშირდება ბოლონის პროცესთან ინტეგრირებას.

სახელმძღვანელოში ყოველი ლექციის ბოლოს მოცემულია საკვანძო კითხვები და სადისკუსიო თემები სტუდენტის რეალური ცოდნის შემოწმებისა და პრაქტიკული მუშაობისათვის.

5.3. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ირმა გოგოლიძე, წესრიგი მსოფლიო პოლიტიკაში: ისტორია და თანამედროვეობა, ISSN 2346-8300, doi: <https://doi.org/10.36073/2346-8300>, სტუ, რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო ჟურნალი „განათლება“ №2(41), თბილისი 2023; გვ. 89-94 (6 გვერდი).
2. მაია მანჩხაშვილი, ჟურნალი: აღმოსავლეთმცოდნეობის მაცნე: სახალხო რესპუბლიკური პარტია: <https://doi.org/10.61671/hos.6.2023.6784>, გვერდების რაოდენობა 15.
3. დავით ხუფენია, ომარ ლორთქიფანიძე. ძალის კონცეპტუალური პრობლემატიკა საერთაშორისო ურთიერთობებში <https://doi.org/10.36073/1512-0996-2023-3-150-172>. სტუ-ის შრომები – Works of GTU ISSN 1512-0996 №3 (529), თბილისი, 2023
4. ჰენრი კუპრაშვილი, ეროვნული უშიშროების თეორიის კვლევის მეთოდოლოგიის თავისებურება. სტუ-ის შრომები – Work of GTU, №4 (530), ISSN 1512-0996
5. ემილია ალავერდოვი, Diversity, Equity, and Inclusion in a Global Perspective”, Journal of Education Culture and Society, Vol. 14 No. 2, University of Wrocław, Institute of Pedagogy, ul. Dawida 1/3. Poland. DOI: <https://doi.org/10.15503/jecs2023.2.49.56>

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. წარმოდგენილი ნაშრომის მიზანია, ისტორიული რაკურსით, განიხილოს და გაანალიზოს წესრიგის განმსაზღვრელი მნიშვნელობა მსოფლიო პოლიტიკაში. ვესტფალიის ხელშეკრულებით ევროპაში დამყარებულმა სამართლებრივ-პოლიტიკურმა წესრიგმა ხელი შეუწყო საერთაშორისო ურთიერთობათა სისტემის ფორმირებას, დამკვიდრდა ძალთა ბალანსის პრინციპი. მეორე მსოფლიო ომის შედეგად ევროპაზე მორგებული სისტემა ჩანაცვლდა ამერიკის შეერთებული შტატებისა და საბჭოთა კავშირის მიერ დომინირებული ბიპოლარული ხისტი სისტემით. 1992 წლისათვის ბიპოლარული სისტემაც ისტორიის ნაწილი გახდა. კომუნიზმის კოლაფსმა და საბჭოთა იმპერიის დეზინტეგრაციამ, გლობალიზაციის დინამიკამ, რომელიც აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ანტაგონიზმს მოჰყვა, პოლიტიკური და სოციალური ძვრები გამოიწვია საზღვრების, რეჟიმების ცვლილებებით. გარდამტეხი ეპოქის თანმდევი მოვლენები იყო: მსოფლიო პოლიტიკურ რუკაზე ახალი სახელმწიფოების გაჩენა, ეთნოკონფლიქტების ესკალაცია, გლობალური ურთიერთდამოკიდებულობის დონის გაზრდის ფონზე სეპარატისტული ტენდენციების გაღვივება, საერთაშორისო ტერორიზმის მასშტაბური ხასიათი, საერთაშორისო უსაფრთხოების არსებული სისტემის დასუსტება. მსოფლიო პოლიტიკა იდეოლოგიურ, პოლიტიკურ და კულტურულ არაერთგვაროვნებას ასახავს. სახელმწიფოებს არ აქვთ ანალოგიური რეჟიმები და მათი მთავრობები არ ეყრდნობიან სამართლის, მორალისა და ისტორიის მნიშვნელობის ერთნაირ ხედვას. შესაბამისად, ეთნიკური კონფლიქტები, აგრესიული ნაციონალიზმი და რელიგიური ფუნდამენტალიზმი არაერთგვაროვნების გამოვლინებებია. ძალთა ბალანსი ვერ უზრუნველყოფს მშვიდობას, მაგრამ თუკი გონივრულად ჩამოყალიბდება, შესაძლებელი გახდება კონფლიქტების, მათი გავრცელების არეალის შემცირება.

2. ნაშრომი „სახალხო რესპუბლიკური პარტია“ ეხება თურქეთის რესპუბლიკის დაფუძნების პერიოდისათვის ერთპარტიული მმართველობის პერიოდს, როდესაც რესპუბლიკის დამფუძნებელი მუსტაფა ქემალი ცდილობს ახლადშექმნილ სახელმწიფოში პოლიტიკურ პროცესებს მისცეს ისეთი სახე, როგორც ეს დემოკრატიულ რესპუბლიკებს ახასიათებთ და აფუძნებს პოლიტიკურ პარტიას.

ნაშრომში მოკლედაა აღწერილი ამ პარტიის შექმნის წინაპირობები და მის პოლიტიკურ პროცესებში მონაწილეობის ისტორია.

პოლიტიკური პარტიის შექმნას დიდი მნიშვნელობა ქონდა ამ ქვეყნის განვითარების ისტორიაში.

მიუხედავად იმისა, რომ დიდი ხნის განმავლობაში, 1950 წლამდე, ერთპარტიული მმართველობის პერიოდია ქვეყანაში, ამ პარტიის არსებობა საფუძველს უყრის მრავალპარტიულ მოძრაობას და მომავალში მის საფუძველზე არაერთი პოლიტიკური პარტია აღმოცენდება.

ზოგიერთი მკვლევარი საუბრობს ერთპარტიული პერიოდის პრობლემებზე და არადემოკრატიული მმართველობის ფორმაზე ამ პერიოდის თურქეთში, რაც სრულიად გასაგები კრიტიკაა და მას ობიექტური საფუძველი აქვს, მაგრამ გასათვალისწინებელია მრავალი გარემოება, რამაც განაპირობა ერთპარტიული რეჟიმის არსებობა ქვეყანაში; მათგან ყველაზე მთავარი გახლდათ ის, რომ ქვეყანას არ გააჩნდა პარტიული და ინსტიტუციური მმართველობის გამოცდილება, რაც ნიშნავდა იმას, რომ საფუძველი იყო მოსამზადებელი მრავალპარტიული, დემოკრატიური სახელმწიფოს ასაშენებლად. სწორედ ამ საფუძველის მომზადებას ქონდა დიდი მნიშვნელობა და სწორედ ამ ერთი პარტიის არსებობაა უკვე საფუძველი დემოკრატიული სისტემის ასაშენებლად.

პარტიების წარმოშობის ისტორია თურქეთის რესპუბლიკაში ჯერ კიდევ ოსმალეთის იმპერიის პერიოდიდან იწყება, როცა პირველი პოლიტიკური გაერთიანება „ახალგაზრდა ოსმალთა მოძრაობა“ შეიქმნა, მოგვიანებით კი პოლიტიკური პარტია „ერთიანობა და პროგრესი“. მართალია, მათ თანამედროვე შინაარსით პოლიტიკურ პარტიას და მოძრაობას ვერ ვუწოდებთ, მაგრამ სწორედ მათი არსებობით იწყება თურქული რეალობისათვის პოლიტიკური პარტიების არსებობის ისტორიები.

3. საერთაშორისო ურთიერთობების მეცნიერებაში ცნება „ძალა“ ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი კატეგორიაა, რომლის ფარგლებშიც ანალიზდება ქვეყნებს შორის ურთიერთობის მთავარი პრობლემა – ომისა და მშვიდობის საკითხი. „ძლიერების“ საფუძველზე საერთაშორისო აქტორები ანალიზებენ ერთმანეთის შესაძლებლობებს, იღებენ გადაწყვეტილებებს და აფასებენ საერთაშორისო სისტემის სტაბილურობის ხარისხს. ცნება „ძალაუფლება“ მნიშვნელოვან მეთოდოლოგიურ როლს ასრულებს საერთაშორისო ურთიერთობების მეცნიერ-ანალიტიკოსებში. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ ტერმინი „ძალა“ და მისგან გამომდინარე „ძალაუფლება“ ძალიან ხშირად არასწორად ინტერპრეტირდება (განსაკუთრებით პოლიტიკის მეცნიერებებს მიღმა არსებულ დარგებში), მეტიც, ძალიან ხშირად ატარებს მეცნიერებისთვის შეუფერებელ, სტერეოტიპულ ხასიათს. ტერმინ „ძალის“ კონცეპტუალური პრობლემატიკა აღმოვაჩინეთ პოლიტიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობების მეცნიერებებში. ვფიქრობთ, აღნიშნული ცნების არასწორი (ვიტყოდით, არასიღრმისეული) ინტერპრეტაცია იწვევს ანალიტიკურ შეცდომებს. ქვეყნების სიძლიერისა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ძალის მცდარი გაგების საფუძველზე მიიღება არასწორი პოლიტიკური გადაწყვეტილებები, რაც ხელს უშლის ომის პრევენციასა და მდგრადი მშვიდობის შენებას. წინამდებარე კვლევაში გაანალიზებულია პოლიტიკის მეცნიერების მიღმა არსებულ თანამედროვე სამეცნიერო დარგებში ცნება „ძალისადმი“ ნეგატიური დამოკიდებულების მიზეზები; გამოკვლეულია საერთაშორისო ურთიერთობებში (ყურადღება ექცევა ნეორეალიზმის სკოლის წარმომადგენლების შეხედულებებს)

დამკვიდრებული განმარტებების სუსტი მხარეები და მოცემულია აღნიშნული ცნების გადაზრების წარმატებული მაგალითები. აგრეთვე სტატიაში ვიკვლევთ აღნიშნული ტერმინის ისტორიულ ევოლუციას და ვცდილობთ დასკვნით ნაწილში წარმოვაჩინოთ პრობლემატიკის აქტუალობა და ტერმინის კონცეპტუალური განვითარების საჭიროება.

4. სტატიაში გაანალიზებულია ეროვნული უშიშროების პრობლემის მეთოდოლოგია. ცნებათა კომპლექსი, რომელიც აღწერს ეროვნული უშიშროების, მასთან დაკავშირებული საშიშროებების (საფრთხეების), რისკების, მუქარებისა და გამოწვევების ერთიან სისტემას და მისთვის წინააღმდეგობის გამწევ კონტრსისტემას, არის ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფისა და შესწავლის მეთოდოლოგიის პრობლემატიკა. უნდა გაირკვეს, რა ადგილი უკავია ეროვნული უშიშროების თეორიას მეცნიერული ცოდნის სისტემაში; მნიშვნელოვანია, განისაზღვროს არა მხოლოდ მისი ურთიერთობა უშუალოდ უშიშროების სპეციალიზებულ თეორიებთან, არამედ ასევე აუცილებელია სოციალურ, ჰუმანიტარულ, საბუნებისმეტყველო და სხვ. ფუნდამენტურ მეცნიერებებთან მისი ურთიერთობის ნათელიყოფაც. უნდა დაზუსტდეს: ეროვნული უშიშროების თეორია სამეცნიერო ცოდნის რომელ სფეროს განეკუთვნება, რომელ მეცნიერებებს ეყრდნობა საკუთრივ მისი მსოფლმხედველობრივი და მეთოდოლოგიური საფუძველი, რომელ მეცნიერებებთან ურთიერთობს, ხოლო თავად რომლებისთვის გამოდის, როგორც იდეოლოგიური და მეთოდოლოგიური ორიენტირი. დიდი მნიშვნელობა აქვს ეროვნული უშიშროების ზოგადი თეორიის სრულყოფილად გააზრებას, რადგანაც იგი საშუალებას იძლევა, ნათლად გამოიკვეთოს საქართველოს ეროვნული უშიშროების სფეროსათვის დამახასიათებელი მექანიზმები და პროცესები.

5. ნაშრომის მიზანია გაანალიზოს მიგრაციული პროცესები გლობალიზაციის პირობებში, აღწეროს კულტურული იდენტობის ეროზია და მრავალი ჰეტეროგენული კულტურის გაჩენა. თანამედროვე ქვეყნები, სადაც ტრადიციული საზოგადოებები ევროპული წარმოშობის სხვა კულტურის მცირე ჩართვით, გადაიქცნენ მულტიკულტურულ თემებად, რომლებშიც არსებობს ინტერკულტურული დიალოგისა და მულტიკულტურალიზაციის მრავალი სცენარი, მათ შორის ისეთი ნეგატიური ვარიანტები, როგორცაა ქსენოფობია და რასიზმი, რაც ხაზს უსვამს იმას, რომ ერთ-ერთი შედეგია მულტიკულტურული მიდგომა ევროპაში იყო უკანდახევა დახურულ კულტურულ თემებში.

5.4. სტატიები ჟურნალის/კრებულის ISSN-ის მითითებით

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური; ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. **სოფიო მიდელაშვილი, ქეთევანი გუგუჩია.** კოსოვოს კონფლიქტი: თვითგამორკვევა, სეცესია, აღიარება. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის 100 წლის იუბილისადმი მიძღვნილი კრებული. ISBN 978-9941-34-203-5, თბილისი, სტუ, 2023. გვ.110-120

2. **თამარ დარჩია,** აშშ-ის ტრიუმფალიზმის თეორია და „ცივი ომის“ დასასრული, განათლება (ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი ჟურნალი) 3(42), სტუ, ISSN 2346-8300 (გამოცემის პროცესში)

3. **თამარ დარჩია, ალექო ქურიძე** (დოქტორანტი), ქალბატონი სახელმწიფო მდივანი - მაღლენ ოლბრაითი, განათლება (ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი ჟურნალი) 4(43), სტუ, ISSN 2346-8300 (გამოცემის პროცესში)

4. **დომენტი ჩუბინიძე,** „ბიპოლარული სამყაროს დასასრული და საქართველოს ადგილი ახალ მსოფლიო წესრიგში“ გადაცემულია ჟურნალ „საისტორიო ვერტიკალების“ 54-ე ნომერში

დასაბეჭდად. ISSN 1512 4959. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, კოსტავას 77, კორპუსი VI, ოთახი 605ა. 7 გვერდი.

5. **ირმა გოგოლიძე**, ისლამიზმი მსოფლიო პოლიტიკაში (დასავლეთი და პოლიტიკური ისლამი). კონფერენციის შრომათა კრებული „საქართველო და ევროპა“ №4, ISSN 2960-9976, სტუ, 2023. 8 გვერდი. სტატია იბეჭდება

6. **ზურაბ გოცირიძე**, კომუნიკაციის ეთნოსტილის თვისებურებანი, „საისტორიო ვერტიკალები“, ISSN 1512-4959, თბილისი, სტუ.

7. **დავით ხუფენია, ჯემალ გაბელია**. რუსეთის დესტრუქციული როლი აფხაზეთისკონფლიქტში. სტუ-სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის "სამეცნიერო ნაშრომთა კრებული"

8. **დავით ხუფენია**. ერების ისტორიული წარმოქმნა: ნაციონალიზმისეგვოლუციისა და მანიფესტაციის კვლევა პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში. Current Debates in Social Sciences: ABSTRACTS & PROCEEDINGS ISSN: 2977-3989. თურქეთი, 2023

9. **ავთანდილ სონღულაშვილი**, პროსტიტუცია ანტიკურ პერიოდში, ჟურნალი, თემიდა, ISSN 1512-1305, #16, 17, გვ. 239-250, 2023

10. **ავთანდილ სონღულაშვილი**, ესპანეთის ეროვნული უმცირესობა, კრებული „ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები“, #1, 2023, უნივერსალი, ISSN 1512-3154

11. **ნატო სონღულაშვილი**, საქართველოს საზღვრისპირა მოსახლეობის ეროვნულ-უმცირესობათა განათლება საბჭოთა პერიოდში (მეოცე საუკუნის 50-იანი წლები), კრებული „ახალი და უახლესი ისტორიის საკითხები“, 2023, #1, გამომცემლობა: უნივერსალი, (იბეჭდება), ISSN 1512-3154

12. **ნატო სონღულაშვილი**, თავისუფლების იდეა ვლასა მგელაძის ნაზრებში (მეოცე საუკუნის 20 იანი წლები), ჟურნალი „სციენტია“, 2023, #2 (იბეჭდება)

13. **ნატო სონღულაშვილი**, განათლება და ეროვნული იდენტობა საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში (1918-1921) (თეზისი), ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო სიმპოზიუმის მასალები, 2023 წელი.

14. **მანანა დარჩაშვილი**, Georgian Parliamentary Elections 2020 - Program Documents of Political Parties, “Eastern Europe Regional Studies”, , “Eastern Europe Regional Studies”, ISSN: 2587-456X (ჟურნალი ინგლისურენოვანია), 15 გვ.

15. **მანანა დარჩაშვილი**, „განათლების საკითხი პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო საპროგრამო დოკუმენტებში (2020, 2021 წლების მიხედვით)“ პოლიტოლოგიის ინსტიტუტი, თბილისი, (ჟურ. „პოლიტიკა“ 2023, ISSN: 2449-2833 (online), ISSN: 2449-2825

16. **მანანა დარჩაშვილი**, „რელიგიის თავისუფლების საკითხი პოსტსაბჭოთა საქართველოში“, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, 25.05.2023, მოხსენება დაიბეჭდა ფორუმის მასალებში, ISBN 978-9941-28-963-7

17. **ჰენრი კუპრაშვილი**, პრობლემები საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების უზრუნველყოფაში. ფსიქოლოგია და თანამედროვეობა. სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემია. გვ. 68-75. ISBN-978-9941-8-5577-1 <https://eta.edu.ge/uploads/kvleviti centri/fsiqologiada tamnamedrov.pdf>

18. **ედიშერ ჯაფარიძე**, მიხეილ მუსხელიშვილი - ევროინტეგრაციისა და ერთიანი ევროპის იდეის შესახებ, ISSN- 1512-1305, საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-ჟურნალი „თემიდა“ N. 16/17, სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი, სტუ. 2023, 280-288

19. **შუბითიძე ვაჟა, კუბლაშვილი შოთა**, პოლიტიკური რადიკალიზმი და ტერორიზმი, სტუ ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“,თბ;N1-2, 2023, გვ.157-161

20. **ვალერი მოდებაძე**, ხელოვნური ინტელექტიდან მომდინარე საფრთხეები, საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“, №16 (18); № 17 (19), 2023, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი, თბილისი. ISSN 1512-1305

21. **იგორ კვესელავა**, სტატიის სათაური - საერთაშორისო პოლიტიკა და საქართველო, „საისტორიო ვერტიკალები“, #53, ISSN 1512 4959

22. **ლილი ხარჩილავა**, ნატო-რუსეთის ურთიერთობები: უახლესი წარსულის გამოცდილება და პერსპექტივები; ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ივ. ჯავახიშვილის ისტორიის და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი, ჟურნალი „ ახალი და იახლესი ისტორიის საკითხები“, N27, თბ., 2023. ISSN 1512-3154

23. **ზურაბ კვეტენაძე**, ევრაზიული ინტეგრაციის თავისებურებები და თანამედროვე გამოწვევები; ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ივ. ჯავახიშვილის ისტორიის და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი, ჟურნალი „ ახალი და იახლესი ისტორიის საკითხები“, N27, თბ., 2023. ISSN 1512-3154

გრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. კოსოვოს კონფლიქტმა და მისმა შედეგებმა, განსაკუთრებით 2008 წელს დასავლური სამყაროს მიერ კოსოვოს, როგორც დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ აღიარების ფაქტმა, მნიშვნელოვანი ძვრები შეიტანა საერთაშორისო პოლიტიკაში. მკვლევართა უმრავლესობამ მაშინვე გამოთქვა მოსაზრება, რომ ეს ფაქტი სერიოზულ გავლენას იქონიებდა თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებზე. საერთაშორისო საზოგადოება ორ ნაწილად გაიყო: ნაწილი ამტკიცებდა, რომ კოსოვოს დამოუკიდებლობის აღიარება ნეგატიურ გავლენას მოახდენდა არსებულ საერთაშორისო წესრიგზე, ხოლო მეორე ნაწილი არ იზიარებდა ამ მოსაზრებას და ამას ერთადერთ შესაძლო და ეფექტურ გზად მიიჩნევდა კონფლიქტის გადაჭრისათვის. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, ნაშრომის დასკვნით ნაწილში ავტორები შეეცადნენ გაეცათ პასუხი ძირითად კითხვაზე - არის თუ არა კოსოვოს საკითხის ასეთი გადაწყვეტა უნიკალური შემთხვევა, თუ ის გახდა ნეგატიური პრეცედენტი, რომელიც ქმნის დომინოს ეფექტის საფრთხეს საერთაშორისო მასშტაბით?

2. ტრიუმფალიზმის თეორიის მიხედვით, ამერიკის შეერთებული შტატებისა და განსაკუთრებით პრეზიდენტ რონალდ რეიგანის დამსახურებაა ცივი ომის დასრულება და საბჭოთა კავშირის კოლაფსი, რაც მისი მკაცრად ანტიკომუნისტური რიტორიკითა და ამავე დროს, თანმიმდევრული საგარეო პოლიტიკით გახდა შესაძლებელი. აღნიშნული შეხედულებით, სწორედ რეიგანის ფაქტორმა დააჩქარა აშშ-საბჭოთა კავშირს შორის მიმდინარე პროცესები. ე.წ. „რეიგანის დოქტრინის“ ფარგლებში, უპრეცედენტოდ გაიზარდა აშშ-ის სამხედრო ხარჯები, რაც მოიცავდა გადაიარაღებისა და „სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივის“ (SDI) პროგრამებს. თეთრი სახლის უშუალო ამოცანას აშშ-ის როგორც ზესახელმწიფოს სტატუსის შენარჩუნება და განმტკიცება, ასევე მსოფლიოში კომუნალიზმის ექსპანსიის არამხოლოდ შეკავება, არამედ უკუგდება (Rollback) წარმოადგენდა. ტრიუმფალისტების აზრით, მიხეილ გორბაჩოვის მიერ წამოწყებული რეფორმების ტალღა - ქვეყნის დემოკრატიზაციის, სოციალური და ეკონომიკური პოლიტიკის ცვლილებების მიმართულებით, რონალდ რეიგანის დამსახურებას უფრო წარმოადგენდა ვიდრე თავად მის კეთილ ნებას, ვინაიდან შეზღუდული არჩევანის პირობებში, კრემლს აღარ შესწევდა უნარი დაპირისპირებოდა აშშ-ს, რომელიც რეიგანმა ააღორძინა და განამტკიცა. ამასთან ერთად, საბჭოთა კომუნალიზმმა გასაოცარი სისწრაფით განიცადა კრახი. კრემლმა ვერ შეძლო სოციალისტური ბლოკის შენარჩუნება. 1989 წლის ნოემბერში დაინგრა ბერლინის კედელი,

წელიწადზე ნაკლებ დროში გაერთიანდა გერმანია, როგორც ერთიანი კაპიტალისტური და დემოკრატიული სახელმწიფო. აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნები ანტიკომუნისტურმა რევოლუციებმა მოიცვა. 1991 წლის 21 დეკემბერს კი თავად საბჭოთა კავშირმაც შეწყვიტა არსებობა.

3. მადლენ ოლბრაითი - აშშ-ის პირველი ქალი სახელმწიფო მდივანი, აქტიურად იყო ჩართული ეპოქის ყველა მნიშვნელოვან გლობალურ მოვლენაში, როგორცაა: მშვიდობისკენ სწრაფვა ახლო აღმოსავლეთში, ნატოს გაფართოება და ბალკანეთში ინტერვენცია, ირანთან და ერაყთან აშშ-ის პრობლემური ურთიერთობები, გლობალიზაციის პროცესში თავისუფლებისა და წესრიგის დამკვიდრებისკენ სწრაფვა. განსაკუთრებით დასაფასებელია მისი, როგორც ქალთა უფლებებისთვის მებრძოლის ღვაწლი, რომელმაც ქალთა ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება აშშ-ის საგარეო პოლიტიკის ცენტრალურ მიმართულებად აქცია. იგი შეუძლებლად მიიჩნევდა საგარეო პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტის - დემოკრატიის განვითარების უზრუნველყოფას მანამ, სანამ ქალების, როგორც მეორეხარისხოვანი მოქალაქეებისადმი მიდგომა არ შეიცვლებოდა და მათ მიმართ შეურაცხყოფის, ძალადობისა და დისკრიმინაციის ფაქტები ისევ გაგრძელდებოდა.

1995 წელს, გაეროს ეგიდით მსოფლიო ქალთა ფორუმის პეკინში გამართვის შემდეგ, აშშ-მა ქალთა სტატუსის ამაღლების პასუხისმგებლობა იტვირთა როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე მის ფარგლებს გარეთ. შესაბამისი ვალდებულებების განსახორციელებლად, თეთრ სახლში შეიქმნა ქალთა პრობლემების თემატიკაზე მომუშავე სამინისტროთაშორისი საბჭო, რომელსაც, თანამდებობაზე დანიშნვის შემდეგ, პრეზიდენტ კლინტონის თხოვნით, მადლენ ოლბრაითი ჩაუდგა სათავეში.

როგორც მადლენ ოლბრაითი აღნიშნავდა, მისი მიზანი იყო, რომ სახელმწიფო დეპარტამენტის თითოეული განყოფილებისა და საელჩოს წარმომადგენლებისთვის ეჩვენებინათ, რომ მხარს უჭერდნენ დემოკრატიზაციის სფეროში განხორციელებულ სხვადასხვა პროექტებში ქალთა აქტიურ ჩართულობას, იქნებოდა ეს, ქალთა მიმართ ძალადობის აღკვეთა, თუ მცირე საწარმოების განვითარებისთვის საბანკო სესხებზე წვდომის უზრუნველყოფა, დევნილი ქალების დახმარება, ოჯახის დაგეგმვის პროგრამები, სადაც ფინანსურ საკითხებს დიდი ყურადღება ექცეოდა. აღნიშნული მიმართულების მნიშვნელობის ხაზგასასმელად, საზღვარგარეთ ვიზიტებისას, მადლენ ოლბრაითი ყოველთვის ითხოვდა ქალთა ორგანიზაციების აქტივისტებთან შეხვედრას.

გაეროში აშშ-ის ელჩის თანამდებობაზე ყოფნის პერიოდში, მადლენ ოლბრაითმა გაეროს წევრი სახელმწიფოების მუდმივმოქმედ წარმომადგენელ ქალთა სამუშაო ჯგუფი შექმნა. სახელმწიფო მდივნის რანგში კი, ყოველ წელს, გაეროს გენერალური ასამბლეის მოწვევის დროს, ორგანიზებას უწევდა ქალ საგარეო საქმეთა მინისტრების შეხვედრას ნიუ-იორკში, სადაც განიხილებოდა ისეთი სერიოზული პრობლემები, როგორცაა, მაგალითად გლობალური მასშტაბით ქალთა და გოგონათა ჩართვა დანაშაულებრივ საქმიანობებში.

მადლენ ოლბრაითი ხშირად საუბრობდა ქალთა უფლებებზე, თანაბარი შესაძლებლობების მნიშვნელობაზე და ისეთ გამოწვევებზე, როგორცაა გენდერული ბარიერები კარიერულ გზაზე თუ თანამდებობებზე ყოფნის დროს. იგი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდა და ხშირად მოუწოდებდა ქალებს ქალური სოლიდარობისკენ. ამგვარად, ისინი უფრო მეტად დაცულები იქნებოდნენ და უკეთ შეძლებდნენ ქალთა უფლებებისთვის ბრძოლას მომავალი თაობებისთვის. ერთ-ერთი მისი ყველაზე ცნობილი ცხოვრებისეული დევიზი გახლდათ: „ჯოჯოხეთში განსაკუთრებული ადგილია იმ ქალებისთვის, რომლებიც ერთანეთს არ ეხმარებიან“.

მადლენ ოლბრაითის, როგორც ქალი სახელმწიფო-მდივნის „პერსონალურ დიპლომატიურ არსენალს“ ბროშები წარმოადგენდა. სამკაული, როგორც წესი, პოლიტიკაში დარწმუნების

ინსტრუმენტს არ წარმოადგენს, თუმცა, ოლბრაითი ოფიციალური შეხვედრებისა და მოლაპარაკებების დროს, ბროშს გარკვეული მინიშნების დატვირთვით ირჩევდა, რაც შემდომ მის სახასიათო შტრიხად იქცა. მაღლენ ოლბრაითი რჩევას აძლევდა ჟურნალისტებს, რომ თუ მათ სახელმწიფო მდივნისგან ახალი ამბების გაგება სურდათ, ყურადღება უნდა მიექცით მისი ბროშებისთვის.

განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია, მისი შემეცნებითი ძალისხმევა აშშ-ის საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელობის შესახებ. იგი შემთხვევას არ უშვებდა ხელიდან, იმისთვის, რათა საზოგადოებისთვის ეჩვენებინა, თუ როგორი სიამოვნებით ასრულებდა საკუთარ საქმეს, იქნებოდა ეს საშუალო სკოლებში ყველაზე პატარა მოსწავლეებთან შეხვედრებისას თუ საგაზეთო სტატიების მეშვეობით.

საინტერესო ფაქტია აგრეთვე ისიც, რომ შეერთებულ შტატებში, ქალთა საერთაშორისო დღის აღნიშვნა, მისი თანამდებობაზე ყოფნის დროს, 1997 წლის მარტიდან დაიწყო.

5. ნაშრომში განხილულია ისლამის პოლიტიზირების არსი და მნიშვნელობა მსოფლიო პოლიტიკაში; გაანალიზებულია პოლიტიკური ისლამი - როგორც ერთ-ერთი სერიოზული გამოწვევა საერთაშორისო უსაფრთხოებისათვის. საკითხის აქტუალობას განაპირობებს პოლიტიკური რეალობა: კონფლიქტების ესკალაცია, საერთაშორისო ტერორიზმის მასშტაბური ხასიათი, რელიგიური ფუნდამენტალიზმის აღზევება. თანამედროვე კონფლიქტების უმრავლესობა რელიგიური და გეოპოლიტიკური ხასიათისაა, შორეული წარსულიდან მომდინარეობენ და საფრთხეს უქმნიან საერთაშორისო უსაფრთხოებას. პოლიტიკური პროცესების ისტორიული რაკურსით განხილვა და ობიექტური ანალიზი ხელს შეუწყობს სწორი პოლიტიკური ნაბიჯების გადადგმას. მუჰამედმა და მისმა მიმდევრებმა შეძლეს რეგიონში გავრცელებული რელიგიების: იუდაიზმის, ქრისტიანობის და ზოროასტრიზმის მუჰამედის წინასწარმეტყველების რელიგიური ვერსიით ჩანაცვლება. უპრეცედენტო ექსპანსიის შედეგად ისლამი მსოფლიო ისტორიის გავლენიან მოვლენად იქცა. ისლამის მსოფლიო პროექტად ქცევის იმპულსი შესუსტდა, როცა ევროპამ მოიგერია ისლამიზმის პირველი ექსპანსიური ტალღა. დღეისათვის, დაპირისპირება პოლიტიკურ ისლამსა და დასავლეთს შორის უფრო გამწვავებულია. გეოპოლიტიკური მიზნების მისაღწევად რელიგია იარაღად გამოიყენება. მნიშვნელოვანია ამერიკის შეერთებული შტატებისა და ევროპული სახელმწიფოების როლი ამ მზარდი კონფლიქტის დარეგულირებაში.

6. კომუნიკაციის ეთნოსტილის თავისებურებები ნებისმიერ საზოგადოებას, ნებისმიერ ეთნო-კულტურულ ერთობას გააჩნია. ეს ერთგვარი განმასხვავებელი ნიშანია კომუნიკაციის უკიდურეს პროცესში, რომელსაც პიროვნება სხვადასხვა ცხოვრებისეულ - პირად თუ ოფიციალურ - ურთიერთობებში ახორციელებს როგორც საკუთარი, ასევე, გარკვეული ჯგუფის სახელით. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, კომუნიკაციის ეთნოსტილის თავისებურებები ერთგვარი ხელწერაა, კუთვნილების ნიშანი. კომუნიკაციური ეთნოსტილის თავისებურებების გაცნობიერება, მიღება, გათვალისწინება იმდენადაა მნიშვნელოვანი, რამდენადაც ამ დროს ხდება ცალკეული ადამიანის თუ ადამიანთა ჯგუფების მსოფლმხედველობის საფუძვლების შეცნობა და, აქედან გამომდინარე, სწორი სტრატეგიის შემუშავება როგორც საკუთარი მიზნების მისაღწევად, ასევე, უნებური კონფლიქტების თავიდან ასარიდებლად და პატივისცემასა და ურთიერთგაგებაზე დამყარებული ურთიერთობების ჩამოსაყალიბებლად. ეს ყველაფერი კი წარმოუდგენელია იმ ელემენტარული ცოდნის გარეშე, თუ რა წყინს, ახარებს, აბრაზებს თუ ამხიარულებს ჩვენ თანამოსაუბრეს. დარწმუნებული ვარ, რაც უკეთ შეისწავლიან მხარეები ერთმანეთის

კომუნიკაციურ ეთნოსტილს, მით უკეთესი შედეგი ექნებათ მოლაპარაკებებში. ამდენად, კომუნიკაციური ეთნოსტილის თავისებურებების შესწავლას სამეცნიერო-თეორიული ღირებულების გარდა, უდიდესი პრაქტიკული მნიშვნელობაც ენიჭება

7. საქართველო ისტორიულად მდებარეობს ცივილიზაციებისა და იმპერიების გასაყარზე, აქედან გამომდინარე, ის ყოველთვის წარმოადგენდა დიდი ქვეყნებისთვის, რომლებიც ცდილობდნენ თავისი „კულტურული არეალის“ გაერთიანებას, გეოპოლიტიკურ ინტერესს. რუსეთის საერთაშორისო არენაზე გამოჩენამ და მისმა ექსპანსიურმა პოლიტიკამ მალევე ასახვა ჰპოვა საქართველოზე, რომელიც, მისი აზრით, წარმოადგენდა ბოლო ნაბიჯს კონსტანტინეპოლზე გასასვლელად. დღევანდელი გადმოსახედიდან, უკვე ცალსახად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ რუსეთი დაარსებიდან დღემდე მისდევს „დაყავი და იბატონეს“ პრინციპს. იგი, როგორც მე-19 საუკუნეში, აგრეთვე დღეს ცდილობს საქართველო ძალადობრივად მიიერთოს, ან, როგორც მინიმუმ, იმ დონემდე დაასუსტოს (მისგან ზოგიერთი კუთხის ჩამოცილებით), რომ ახლო მომავალში მოახდინოს „გაერთიანება“ დაცვის, განვითარებისა და ძმობის ლოზუნგით. აფხაზეთის ომი, რომლის დროსაც რუსეთის ძალებმა ფაქტობრივად კონტროლ ქვეშ აიყვანეს ჩრდილოდასავლეთ საქართველო, არის კონფლიქტი, რომელიც მივიწყებულია დასავლეთში, მიუხედავად იმისა, რომ ეს იყო „ახალი“ რუსეთის პირველი იმპერიალისტური აქტი, რომელიც უფრო აგრესიული და მასშტაბური ფორმით გამეორდა 2008 წლის აგვისტოში, ხოლო კულმინაციას მიაღწია 2022 წლის 24 თებერვალს უკრაინაში. ავტორების მოსაზრებით, ეთნიკური დაძაბულობა აფხაზეთსა და ქართველებს შორის მასშტაბიანი კონფლიქტისთვის არა საკმარისი მიზეზი იყო. დღეს უკვე მსოფლიო თანამეგობრობისთვის ნათელია, თუ რა გეგმებს ახორციელებდა საქართველოს წინააღმდეგ მოსკოვი. ისინი დაუფარავად ამარაგებდნენ სეპარატისტებს თანამედროვე იარაღით, ცოცხალი ძალითა და ფინანსებით, რამაც საბოლოო ჯამში, საქართველოს ტერიტორიების ანექსირება განაპირობა. მათ შესანიშნავად გამოიყენეს თბილისის მიერ დაშვებული ყველა შეცდომა და ზოგიერთი ქართველი ჩინოსნის მხრიდან, ღალატის ტოლფასი დაუდევრობა.

8. სამეცნიერო სტატია იკვლევს ეროვნული იდენტობის რთულ დინამიკას და მის ევოლუციას პოსტსაბჭოთა სახელმწიფოების კონტექსტში. იდეოლოგიური საფუძვლების, ისტორიული მემკვიდრეობისა და სოციალურ-პოლიტიკური გავლენის შესწავლით, კვლევა იძლევა ყოვლისმომცველ ანალიზს განათლებისა და ეროვნული ცნობიერების ჩამოყალიბებას შორის რთული ურთიერთქმედების შესახებ. ერი-სახელმწიფოს კონცეფციის ისტორიული საწყისების მიკვლევით და იდენტობების ჩამოყალიბებაში განათლების როლის შესწავლით, სტატია ასახავს მრავალმხრივ ფაქტორებს, რომლებმაც ხელი შეუწყო განსხვავებული ეროვნული იდენტობების გაჩენას. გამოკვლევა მოიცავს პოსტსაბჭოთა რეგიონის მრავალფეროვან ისტორიულ გამოცდილებას, ეთნო-ლინგვისტურ მრავალფეროვნებას, გეოპოლიტიკურ რეალობას, ეკონომიკურ გარდაქმნებსა და მეხსიერების პოლიტიკას. სტატია მთავრდება ეროვნული სახელმწიფოს კონცეფციის პოტენციური სამომავლო ტრანსფორმაციების განხილვით სწრაფად ცვალებად გლობალურ ლანდშაფტში.

9. ესპანეთი მრავალფეროვანი ქვეყანაა. ფრანკოს მიერ ეროვნული უმცირესობების მიმართ გატარებულმა უგუნურმა პოლიტიკამ კატასტროფული შედეგები გამოიღო და ზიანი მიაყენა სახელმწიფოს. ყოველივე ამან გამოიწვია ტერორისტული დაჯგუფებების წარმოშობა, რომლებიც რეგიონალური დამოუკიდებლობისათვის იბრძოდნენ.

ფრანკოს სიკვდილის შემდეგ ესპანეთი ავტონომიზაციის ციებ-ცხელებამ მოიცვა. 1978 წლის ესპანეთის ახალი კონსტიტუციის თანახმად ქვეყანაში შეიქმნა 17 ავტონომიური გაერთიანება. ეროვნულ უმცირესობათა ნაწილს ავტონომიური მმართველობა აღარ აკმაყოფილებს და სრული დამოუკიდებლობისათვის იბრძვის.

10. ტერმინს – პროსტიტუცია გააჩნია მდიდარი ლექსიკა კლასიკურ ენებში. თანამედროვე განმარტება მომდინარეობს ლათინური სიტყვიდან *Prostituere*, რომელსაც რამდენიმე მნიშვნელობა გააჩნია. ფართო გაგებით პროსტიტუცია წარმოადგენდა რთულ სისტემას სექს მუშაკების იერარქიით, რომელთაც გააჩნდათ ავტონომიის სხვადასხვა დონე და პატივისცემა. ძველ საბერძნეთში ჯერ კიდევ სოლონის (639-559 წწ. ჩვ. ერამდე) არქონტობის დროს ათენში არსებობდა საროსკიპოები. აქ მოქმედი კანონის თანახმად, როსკიპები (ჰეტერები) დადგენილი ფორმის ჭრელ ტანსაცმელს ატარებდნენ, რათა ადვილად გამოსაცნობი ყოფილიყვნენ სხვა მოქალაქეებისაგან.

რომის იმპერატორმა კალიგულამ გადასახადი დაუწესა მეძავეებს. კანონის მიხედვით გადასახადი ეკისრებოდა მათაც, ვინც ადრე პროსტიტუციით ან შუამავლობით ირჩენდა თავს, თუნდაც მერე კანონიერად დაოჯახებულიყვნენ. ასეთი კანონები რომის გავლენაში მყოფ სახელმწიფოებშიც ვრცელდებოდა.

11. საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის შემდეგ ქვეყანა ახალი რთული გამოწვევების წინაშე აღმოჩნდა. ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენდა საგანმანათლებლო სისტემის საკუთარი მიზნებისთვის გამოყენება. 1921 წლიდან მოყოლებული საბჭოთა ხელისუფლების წარმომადგენლები სკოლების რაოდენობის გაზრდას დიდ ყურადღებას აქცევდნენ, თუმცა მათ იყენებენ საკუთარი მიზნების მისაღწევად. საზოგადოების პოლიტიკური „აღზრდა“ მათი მთავარი ამოსავალი პრინციპი ხდებდა. საზოგადოება მეორე უკიდურესობაში აღმოჩნდა. ქართული პოლიტიკური ელიტა ემიგრაციაშია და იქიდან იბრძვის, საქართველოში კი საბჭოთა იდეები მკვიდრდება. ემიგრაციაში წასვლის პერიოდიდან მოყოლებული 1991 წლამდე, საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენამდე, ქართველი ემიგრანტების მოღვაწეობა არ შეჩერებულა და მათი ძალისხმევა მიმართული იყო საქართველოს თავისუფლების მოპოვებისაკენ. ბუნებრივია, 70 წლის მანძილზე ეპოქის გამოწვევებიდან, დასავლეთსა და საბჭოთა კავშირში მიმდინარე ვითარებიდან გამომდინარე მათი ბრძოლა ზოგჯერ აქტიურდებოდა, და ზოგჯერ პასიური ფორმით გამოიხატებოდა, თუმცა ერთი რამ დაბეჯითებით შეიძლება ითქვას, იდეა და მიზნისაკენ მისასვლელი გზა უცვლელი რჩებოდა.

12. ეროვნული თემატიკის ანალიზი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემაა საქართველოს ისტორიის საფუძვლიანი შესწავლისათვის. ამ მიმართულებით საინტერესოა საქართველოს ისტორიის სამი განსხვავებული მონაკვეთის: მეოცე საუკუნის დასაწყისის, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918-1921) და საბჭოთა პერიოდის კომპლექსური ანალიზი, როდესაც საქართველოს განსხვავებულ რეალობაში უხდებოდა არსებობა და თითოეულმა ქრონოლოგიურმა მონაკვეთმა განსაზღვრა ქვეყნის შემდგომი განვითარება. აღნიშნული პერიოდის მოვლენები საკმაოდ რთული შესაფასებელია პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური, რელიგიური თუ იდეოლოგიური ცვალებადობის ფონზე, თუმცა საკმაოდ მდიდარ ინფორმაციას შეიცავს ეროვნული იდეის კვლევის თვალსაზრისით.

დროის ამ ქრონოლოგიური მონაკვეთის გააზრება და ეპოქის გამოწვევების ფონზე პიროვნების ნააზრევის განსაზღვრა საკმაოდ მნიშვნელოვანი და ამავედროულად რთულია. სწორედ ამ პერიოდში მოღვაწეობდა საქართველოს ახალი და უახლესი ისტორიის ერთ-ერთი საინტერესო ფიგურა ვლასა მგელაძე (1871-1943), რომლის პოლიტიკური შეხედულებები რამდენადაც საინტერესოა, იმდენად პრობლემური საკვლევეია ეროვნული იდეის გააზრების თვალსაზრისით. განსხვავებული შეხედულებები არსებობს იმ პოლიტიკური პარტიის მიმართ, რომლის წარმომადგენელიც გახლდათ ვლასა მგელაძე და ამ ფონზე, ორმაგად მნიშვნელოვანი და აქტუალურია იმგვარი საკითხების ანალიზი, რომლებიც პრობლემას განსხვავებულ ჭრილში წარმოგვიდგენს.

13. პირველი რესპუბლიკის პერიოდი ერთ-ერთი რთული მონაკვეთია საქართველოს ისტორიაში. ერთი მხრივ, ყალიბდება და მეორე მხრივ, განვითარებას განიცდის ეროვნული

მოდრაობის იდეოლოგიური ფორმები, რომლის უპირველეს გამოხატულებას წარმოადგენს განათლებული და საკუთარი ქვეყნის ისტორიის მცოდნე საზოგადოება. როგორც უკვე აღვნიშნე, XIX საუკუნის II ნახევრიდან დაწყებული ეროვნულ-განმათავი-სუფლებელი მოძრაობის პროცესი განათლებული და ნაციონალური იდეის შეგნებით განმსჭვალული საზოგადოების ჩამოყალიბებისკენ იყო მიმართული. ამ პროცესების ლოგიკური გაგრძელებაა 1918-1921 წლებში მიმდინარე მოვლენები.

14. პოლიტიკური პარტიების, პარტიული სისტემების პრობლემური საკითხის შესწავლა თანამედროვე ეტაპზე აქტუალურია, რადგან პარტიები პოლიტიკის, ასევე დემოკრატიის დამკვიდრების ძირთადი იარაღია.

საქართველოში ბოლო დროს პოლიტიკური პროცესებიდან გამომდინარე დაიწყო პარტიათა გააქტიურება პოლიტიკურ პროცესში მონაცვლეობისათვის და საარჩევნო პროცესის გაჯანსაღების მიზნით. მთელ რიგ საკითხებთან მიმართებაში პარტიები მუდმივად ჩართულნი არიან დისკუსიაში.

შესაბამისად, წარმოდგენილი ნაშრომი ემსახურება პარტიული საარჩევნო პროგრამების დეტალურ შესწავლას, შედარებითი კვლევის განხორციელებას, ახსნას ქვეყანაში პოლიტიკური პროცესების გავლენა საპროგრამო დოკუმენტებზე, წარმოაჩინოს პოლიტიკური პარტიების ქართულ სინამდვილეში არსებული პრობლემებისადმი დამოკიდებულების დინამიკა, ახსნას ამ დინამიკის გამომწვევი ფაქტორები. ნაშრომის მიზანია იმის დადგენა, არის თუ არა კავშირი პარტიულ პროგრამებსა და არჩევნებში პარტიის გამარჯვების შესაძლებლობას შორის და თუკი ასეთი კორელაცია არსებობს, რამდენად მაღალია ის.

ნაშრომის მეთოდოლოგია ითვალისწინებს სექტორალურ დაყოფას (გარემოს დაცვა, განათლება, ქალთა პოლიტიკაში ჩართულობა, ჯანდაცვა, საგარეო პოლიტიკა) და იძლევა შემდეგომში მიღებული მონაცემების ინტერპრეტაციის საშუალებას.

15. თანამედროვე მსოფლიოს ყველა საზოგადო სფერო კოვიდ-19-მა ახალი რეალობის წინაშე დააყენა, შექმნა გამოწვევები, მათ შორის განათლებაშიც. მართალია, ინტერნეტ სწავლება მსოფლიოსთვის სიახლეს არ წარმოადგენდა, მაგრამ ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში მხოლოდ 2020 წლის საგაზაფხულო სემესტრიდან განხორციელდა. ონლაინ და შერეული სწავლებაზე გადასვლით ტრადიციული სასწავლო პროცესი მამტაბური ექსპერიმენტის პირისპირ აღმოჩნდა, ქვეყანა მოუძხადებელი შეხვდა ახალ გამოწვევას.

ნაშრომის მიზანია, ოფიციალური დოკუმენტების საფუძველზე, საქართველოში არსებული ვითარების, საპარლამენტო და ადგილობრივი თვითმმართველობის 2020 – 2021 წლების საარჩევნო ციკლში ჩართული ძირითადი პოლიტიკური სუბიექტების განათლების საკითხისადმი დამოკიდებულების, ქართულ სინამდვილეში არსებული გამოწვევების შესწავლა; რის წინაშეც აღმოჩნდა ქვეყანა პანდემიის დროს, რომელიც მიისწრაფვის ევროპულ სივრცესთან ინტეგრაციისკენ.

აღნიშნული თემატიკა აქტუალობიდან გამომდინარე საერთო, საზოგადოებრივი ხასიათის მატარებელიცაა. კოვიდ-19-ით განათლების სფეროში შექმნილი რეალობიდან, საქართველოში სწავლების ახალი ფორმისთვის სამართლებრივი საფუძვლის შექმნის მიზნით, 2020 წლის ივნისში განათლების კანონში შესაბამისი ცვლილებები განხორციელდა, კანონმა დისტანციური სწავლება განათლების ერთ-ერთ ფორმად აღიარა.

სასწავლო პროცესში შერეული და ონლაინ სწავლების დანერგვისთვის გამოიკვეთა მთელი რიგი საჭიროებები, ინფრასტრუქტურა და ელექტრონული რესურსები, ვირტუალური მობილობა და სხვა. შესაბამისად, საკითხის აქტუალობიდან გამომდინარე, მითუმეტეს რომ განათლების საკითხი ყოველთვის ყველა პოლიტიკური ძალისთვის წინასაარჩევნო დოკუმენტებში ყოველთვის მნიშვნელოვან ადგილს იკავებდა, ამჯერადაც ინტერესს იწვევდა.

16. მრავალეთნიკურ და მრავალრელიგიურ ქართულ სინამდვილეში სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ სხვადასხვა ეროვნებისა და მრწამსის

მოსახლეობის მშვიდობიანი თანაარსებობა ქვეყნის საშინაო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი გამოწვევაა, საკითხზე ყველა დროის ხელისუფლების ზრუნვა მუდმივად იგრძნობა. საკითხის აქტუალობიდან გამომდინარე ჩვენი კვლევის მიზანია შევისწავლოთ რელიგიის თვისუფლების საკითხი პოსტსაბჭოთა პერიოდის საქართველოში, როგორია სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მიღებული დოკუმენტები რელიგიისა და რწმენის თავისუფლებაზე, როგორ პასუხობს ხელისუფლება არსებულ გამოწვევებს.

ნაშრომში მთელი რიგი მოძიებული-შესწავლილი ემპირიული მასალის, სამეცნიერო ნაშრომების, საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მიღებული მთელი რიგი დოკუმენტების განხილვა-ანალიზის, ისტორიზმის მეთოდის გამოყენების საფუძველზეა წარმოდგენილია.

ნაშრომში საქართველოში არსებული რეალობაა წარმოდგენილი, სახელმწიფოს ქმედითი ნაბიჯები რელიგიური მრავალფეროვნებით გამოწვეული სირთულეების დასაძლევად, რწმენის თავისუფლების გარანტიისთვის საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციების გათვალისწინებით შეწყნარებისა და პატივისცემის ხელშეწყობა.

თანამედროვე ქართული პოლიტიკა მოტივირებულია მშვიდობისმოსურნე ქვეყნების უახლოეს წარსულ გამოცდილებაზე, მსოფლიოში მიმდინარე ახალ ტენდენციებზე დაყრდნობით საქართველოში შეიქმნას ყველა პირობა რელიგიის თავისუფლებისათვის, რაც იქნება დემოკრატიის დამკვიდრების ხელშეწყობის მნიშვნელოვანი გარანტი.

17. სტატია ეძღვნება საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების უზრუნველყოფაში არსებულ პრობლემებს. ნაჩვენებია საკითხის მნიშვნელობა, სირთულე და მისადმი ხელისუფლების მიერ გამოვლენილი გარკვეული უყურადღებობა. კვლევის მიზანია გაანალიზოს ინფორმაციისა და ფსიქოლოგიური უშიშროების დიალექტიკა, განსაზღვროს საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების უზრუნველყოფის სისტემის ფორმირების ძირითადი მიმართულებები, ამოცანები, შინაარსი და სტრუქტურა, როგორც ეროვნული უშიშროების ერთიან სისტემაში მისი ქვესისტემის - საინფორმაციო უშიშროების უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი. საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროება გააზრებულია, როგორც პიროვნების, სხვადასხვა სოციალური ჯგუფისა და ადამიანთა გაერთიანებების დაცვა იმ გავლენისგან, რომელსაც შეუძლია მათი ნებისა და სურვილის საწინააღმდეგოდ შეცვალოს მათი ფსიქიკური მდგომარეობა და ფსიქოლოგიური მახასიათებლები, ქცევა და, შესაბამისად, შეუზღუდოს მათ თავისუფალი არჩევანის უფლება. ინფორმაცია და ფსიქოლოგიური უშიშროება განხილულია, როგორც განუყოფელი სოციალურ-პოლიტიკური ფენომენი, ხოლო ფსიქოლოგიური დაცვის სისტემა - როგორც საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების უზრუნველყოფის საფუძველი; გაანალიზებულია საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების ძირითადი საფრთხეები, მათი წყაროები, ინფორმაციისა და ფსიქოლოგიური ზემოქმედების სისტემა; თანამედროვე პირობებში ინფორმაციის მიწოდებისა და ფსიქოლოგიური ზემოქმედების ორგანიზაციული ფორმები, ადამიანებზე მანიპულირების ძირითადი ხერხები და ტექნოლოგიები. საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროება ნიშნავს - სახელმწიფოს უნარს, წინააღმდეგობა გაუწიოს საზოგადოების ცნობიერებაზე მტრული სახელმწიფოს უარყოფით გავლენას. არგუმენტირებულად დასაბუთებულია, რომ ინდივიდის საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროება არის ეროვნული უშიშროების ერთიან სისტემაში შემავალი საინფორმაციო უშიშროების ქვესისტემის ნაწილი. საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების მეცნიერული დეფინიცია შესწავლილია, როგორც ინფორმაციულისა და ფსიქოლოგიური უშიშროების გადაკვეთის კრიტიკული სივრცე. აქტუალიზებულია სამეცნიერო წარმოდგენები ინფორმაციული უშიშროებისა და ფსიქოლოგიური საფრთხეების შესახებ. გაანალიზებულია პიროვნების საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების პრობლემისადმი სხვადასხვა მიდგომა: უშიშროება, როგორც პიროვნების პირადი უსაფრთხოების განცდა; მუქარის არარსებობა; საკუთარი თავის მართვის უნარი; სოციალური გამოცდილების ქონა.

განსაზღვრული და შედარებულია ფსიქოლოგიური და ინფორმაციული უშიშროების ობიექტები. საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების ერთ-ერთი მთავარი საფრთხე - ფსიქოლოგიური მანიპულაციებით ფარული ფსიქოლოგიური იძულება. მანიპულაციური ხასიათის ინფორმაციულმა და ფსიქოლოგიურმა ზემოქმედებამ ჩვენს საზოგადოებაში მასობრივი ხასიათი მიიღო. საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ომის პირობებში პიროვნების ფარული იძულება, როგორც მართვისა და კონტროლის მეთოდი, გამოიყენება ადამიანებს შორის სოციალური ურთიერთქმედების ყველა დონეზე - პიროვნებათშორისი ურთიერთობიდან, ინტერპერსონალური კომუნიკაციიდან - მასობრივ კომუნიკაციამდე და დამახასიათებელია სხვადასხვა კულტურასა და ისტორიულ პირობებში. ამ მხრივ უაღრესად აქტუალურია ინფორმაციის ფორმირების პროცესისა და საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების შესწავლა, საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების არსებითი თავისებურებების გამოვლენა. მიზნის მისაღწევად საჭიროა შემდეგი ამოცანების გადაწყვეტა: საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების ცნების გარკვევა სოციალური მეცნიერებების პოზიციიდან; პრინციპების, ორგანიზაციული და ფსიქოლოგიური ფაქტორების განსაზღვრა საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების ფორმირებაში. ფსიქოლოგიური უშიშროების თანამედროვე გაგება ინდივიდის, საზოგადოებისა და სახელმწიფოს ინტერესების ოპტიმალური ბალანსის გათვალისწინების კონტექსტში აყენებს ამ პრობლემის ახალ ასპექტში წარმოჩენას. საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების, როგორც დამოუკიდებელი მიმართულების გამოყოფა ასევე განპირობებულია იმით, რომ სულიერ სფეროზე ინფორმაციული გარემოს ზეგავლენის პროცესებსა და ტექნოლოგიას აქვს თვისობრივი სპეციფიკა, რაც აუცილებელია ამ საკითხის მეთოდური, მეთოდოლოგიური და კონცეპტუალური განხილვისათვის.

18. ფართო საზოგადოებისათვის ჯერ კიდევ არ არის ცნობილი, რომ ევროკავშირის გაერთიანების (ევროკავშირის კონფედერაცია) სათავეებთან იდგნენ ცნობილი ქართველი მეცნიერები და საზოგადო მოღვაწეები. მ. მუსხელიშვილი და ა. ნიკურაძე. მაშინ როცა, რობერტ ტუმანი და ჟან მონე საუბრობდნენ ევროპის გაერთიანების იდეაზე, მ. მუსხელიშვილი და ა. ნიკურაძე ევროპის წამყვან ჟურნალ-გაზეთებში აქვეყნებდნენ ამავე თემაზე სტატიებს და აქტიურად მონაწილეობდნენ ევროკავშირის შექმნის პროცესებში.

მ. მუსხელიშვილი ემიგრაციაში 1921 წელს წავიდა, როცა მოხდა საქართველოს ანექსია საბჭოთა რუსეთის მიერ. იგი ვერ ეგუებოდა არსებულ მდგომარეობას და სრულიად დაუფარავად აკრიტიკებდა მათ, საინტერესოა მისი იურიდიული შეფასება, სადაც მან 1783 წლის რუსეთ-საქართველოს ტრაქტატს საქართველოს დამოუკიდებლობის დასასრული უწოდა. რამაც გამოიწვია მ. მუსხელიშვილის პოლიტიკური დევნა და მისი ისტორიოგრაფიის გაქრობა-ამოძირკვა. თუმცა მასზედ ფრაგმენტულად მაინც მოიპოვება გარკვეული სახის ინფორმაციები ემიგრანტულ ჟურნალებში, კერძოდ ნაცნობის ფსევდონიმით ჟურნალ „კავკასიონში“ 1965 წელს (ტომი X) გამოქვეყნებულ ნეკროლოგში. მუსხელიშვილი იყო პირველი ქართველი ევროპელი, რომელიც, ევროკავშირის შექმნის მისეულ იდეას და ევროპულ ქვეყნებს შორის საზღვრების წაშლას ქადაგებდა. სტრასბურგში მან შექმნა ევროპული ცენტრი, მეცნიერული კვლევა-ძიებისა „მუსხელის“ ცენტრის სახელწოდებით (სადაც დღესაც ამ სახელწოდებით ფუნქციონირებს), რომელიც იკვლევდა ევრო ინტეგრაციის საკითხებს. მან ომის შემდგომ, ევროპის გაერთიანების და მისი ფედერაციის იდეა წამოაყენა და დაიცვა, მისი აზრით ევროპული ფედერალიზმი - ეს არის არა მარტო სასიცოცხლო აუცილებლობა ევროპელი ერებისათვის, არამედ მშვიდობის განმტკიცებისა და ევროპაში საერთო აყვავების, ადამიანთა თავისუფლებისა და ღირსების დაცვის გარანტია..., წერდა ის თავის ნაშრომში „ევროპის ფედერალიზმის სტრუქტურა“.

19. სტატიამი გახსნილია პოლიტიკური რადიკალიზმისა და ტერორიზმის არსი, მათი ურთიერთკავშირი, წარმოჩენილია რადიკალიზმის ისტორია და მისი განვითარება

ევროპასა და საქართველოში, ნაჩვენებია ის ზიანი, რომელიც მოაქვს რადიკალიზმსა და ტერორიზმს ქვეყნებისა და მოსახლეობისათვის, განსაკუთრებით პატარა ქვეყნებისა და მშვიდობიანი მოსახლეობისათვის.

20. სტატიაში აღწერილია თუ რა საფრთხეებს შეუქმნის კაცობრიობას ხელოვნური ინტელექტის მასიური გამოყენება. კვლევის დროს გამოყენებულ იქნა ინტერდისციპლინარული მეთოდი. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ხელოვნური ინტელექტის განვითარება და მასიური გამოყენება არის როგორც დიდი სარგებლის მომტანი კაცობრიობისათვის, ასევე დიდი რისკებისა და საფრთხეების შემცველი მომავალი თაობებისათვის. თუმცა ხელოვნურმა ინტელექტმა შეიძლება უამრავი სოციალური თუ ეკონომიკური პრობლემა უფრო მარტივად გადაჭრას, ამავე დროს არსებობს საფრთხე, რომ ხელოვნური ინტელექტის მეშვეობით სხვადასხვა ტერორისტული ოგანიზაციები შეეცდებიან თავიანთი შავ-ბნელი საქმიანობის განხორციელებას და ხალხისათვის დიდი ზიანის მიყენებას. დიდი საფრთხის შემცველი იქნება ასევე სამხედრო სფეროში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება კაცობრიობისათვის.

21. საერთაშორისო პოლიტიკის შესწავლა ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული და ა.შ. განვითარების სურვილითაა განპირობებული, თუმცა პრინციპებისა და ძალის, ზნეობისა და სახელმწიფოს მართვის შეთავსება ადვილი არ არის. მით უმეტეს, შეუძლებელია სახელმწიფოები მხოლოდ სიკეთით ან ბოროტებით იყვნენ დაკავებულნი; საერთაშორისო პოლიტიკის ბუნება ამ თეზას უხსოვარი დროიდან გამორიცხავს, რადგან ძალა და ზნეობა ურთიერთგამომრიცხავი ცნებებია. ძლიერები ქმნიან ამინდს, ხოლო სუსტები ამ ამინდის შედეგებს უნდა შეეგუონ. სტატიაში გადმოცემულია გლობალიზაციის თანამედროვე გააზრება, რომელიც დაკავშირებულია პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, კულტურულ, სამხედრო და სხვა პროცესებთან და მოიცავს პოლიტიკურ და სამხედრო ბლოკებს, „ხისტ“ და „რბილ“ ძალებს, სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებს, მსოფლიო ბანკებსა და ფონდებს, მსოფლიო მასმედიას, დიასპორებს, „ოქსფამს“, „ექიმები საზღვრებს გარეშეს“, „ჰუმან რაიტს ვოთჩს“, საერთაშორისო წითელ ჯვარს“, გაეროს ლტოლვილთა უმაღლეს კომისარიატს“, „გაეროს ზავშუთა ფონდს“ (იუნისეფი), ევროპის „უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციას“ (ეუთო), „აფრიკის კავშირს“, „სამშვიდობო ჯარებს“ და ა.შ.

22. დღეისათვის ალბათ ძნელია საერთაშორისო ურთიერთობებში იმაზე აქტუალური თემის მოძებნა, როგორცაა ნატო - რუსეთის ურთიერთობები. რუსეთის ფედერაციის უკრაინაზე თავდასხმამ 2022 წლის 24 თებერვალს მსოფლიო შეცვალა და იგი ახალი გამოწვევების წინაშე დააყენა. ჩრდილოატლანტიკურმა ალიანსმა ცალსახად დაიჭირა უკრაინის მხარე და დღემდე იარაღს აწვდის მას. არავინ იცის ეს ომი როგორ დამთავრდება, მაგრამ ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის პოლიტიკური საბჭოს უმაღლესი პირები ნატოს გენერალური მდივნის მეთაურობით თითქმის ყველა გამოსვლაში ცალსახად უსვამენ ხაზს, რომ რუსეთმა სტრატეგიული დამარცხება უნდა იწვნოს ბრძოლის ველზე. თავის მხრივ რუსეთის პოლიტიკური ხელმძღვანელობა ომის გაჩაღებაში დასავლეთს ადანაშაულებს და აცხადებს, რომ ომი უკრაინაში ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის აღმოსავლეთით გაფართოების შედეგი იყო. სიტუაცია უარრესად რთულია. აქა-იქ გაისმის ბირთვული საფრთხის შესახებ მოსაზრებებიც. მიუხედავად ამისა, მიგვაჩნია, რომ რუსეთსა და ნატოს შორის არ წყდება და არც შეიძლება იყოს გაწყვეტილი ყველა ძაფი.

„ცივი ომის“ დასრულებისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ რუსეთსა და ნატოს შორის არსებობდა მჭიდრო სამხედრო პოლიტიკური თანამშრომლობა. იგი მრავალ სფეროს მოიცავდა, მაგრამ ვითარება რუსეთის იმპერიალისტურმა ამბიციებმა შეცვალა. უკრაინის ომიც ამის ნათელი გამოხატულებაა.

23. ევრაზიული ინტეგრაციის მიმართ ბევრი საერთაშორისო პოლიტიკური მკვლევარი თუ ექსპერტი სკეპტიციზმით გამოირჩეოდა და მიაჩნდა, რომ მას არანაირი პერსპექტივა არ

გააჩნდა. ამგვარი აზრი განსაკუთრებით პოპულარული იყო საქართველოში, სადაც ხშირად ზერელე დამოკიდებულებას ვაწყდებოდით აღნიშნული პრობლემისადმი. არადა ასეთი საკითხებისადმი არასეიოზულმა დამოკიდებულებამ შეიძლება დიდ გაუგებრობამდეც კი მიგვიყვანოს. ევრაზიულ ინტეგრაციას რომ ბუნებრივი და არა ხელოვნური ხასიათი გააჩნდა, ეს ისტორიამ დაადასტურა. სწორედ ევრაზიულმა ინტეგრაციულმა პროცესებმა განაპირობა ის, რომ რუსეთ - უკრაინის ომის დაწყების შემდეგ რუსული ეკონომიკა არ ჩამოიშალა, უფრო მეტიც, რუსეთი როგორც ჩანს დიდი ხნის მანძილზე გულმოდგინედ ემზადებოდა ამ ომისათვის და იგი მხოლოდ მას შემდეგ დაიწყო, როცა დარწმუნდა, რომ დასავლური მკაცრი სანქციები მას დიდ ზიანს ვერ მიაყენებდა. ამიტომაც მიგვაჩნია, რომ ინტეგრაციული პროცესები ევრაზიულ სივრცეში ობიექტურად განპირობებული კანონზომიერი მოვლენაა და არა ხელოვნური პროცესი.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. მანანა დარჩაშვილი, Book - Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis, DOI: 10.4018/978-1-6684-6334-5.ch010, აშშ, გამომცემლობა igi-global.com, გვ.15. (Scopus)

chapter – State Policy of a Country With Occupied Regions Towards Internally Displaced Persons: Case of Georgia, (pp. 158-172)

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

ცივი ომის დასრულების შემდეგ, თანამედროვე ეტაპზე საერთაშორისო, მნიშვნელოვან გამოწვევად კონფლიქტების, ადამიანის უფლებების დარღვევის გამო სახლებიდან გამოძევებული მოქალაქეების, იძულებით გადაადგილებულ პირების (დევნილების) საკითხი აქტუალური განსჯის საკითხად იქცა. თანამედროვე ეტაპზე, ძალიან ბევრი კეთდება ისეთი საერთაშორისო სისტემის შესაქმნელად, რომელიც პასუხობს დევნილთა საჭიროებებს, თუმცა სრულფასოვანი სამართლებრივი ჩარჩოს, ინსტიტუციური მოწყობის, სირთულეების გადასაჭრელად სტრატეგიების შემუშავება კვლავ საერთაშორისო გამოწვევად რჩება.

საქართველოს სახელმწიფო ორგანოები, იძულებით გადაადგილებული პირების – დევნილების პრობლემების გადაჭრისას მოქმედებენ საქართველოს კონსტიტუციის, საქართველოს სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების, ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებებისა და საერთაშორისო სამართლით გათვალისწინებული ნორმების შესაბამისად.

დევნილი მოსახლეობის პრობლემატიკა ქვეყნისათვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი გამოწვევაა, რომლის მოსაგვარებლად მრავალი წელია მიმდინარეობს აქტიური მუშაობა. სახელმწიფოს მიერ დევნილებთან მიმართებით გადადგმული ნაბიჯები მუდმივად საზოგადოების ინტერესის საგანს წარმოადგენს, რად

6.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. **ვალერი მოდებაძე**, Evolution and Formation of the Western Dominated international Order: History of the Evolution of the contemporary International Order since the treaty of Westphalia. LAP LAMBERT Academic Publishing, 2023. Valeri Modebadze. ISBN : 978-6205633762

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

სახელმძღვანელო მკითხველს სთავაზობს უახლეს ინფორმაციას თანამედროვე საერთაშორისო სისტემის ევოლუციისა და ჩამოყალიბების შესახებ. ის განკუთვნილია სტუდენტებისთვის, რომლებიც სწავლობენ საერთაშორისო ურთიერთობებსა და პოლიტიკას, ასევე ამ თემით დაინტერესებული მკითხველთა ფართო წრისთვის. ჩვენ ვცხოვრობთ ეპოქაში, როდესაც საერთაშორისო სისტემა ძალიან სწრაფად იცვლება და დიდ სახელმწიფოებს შორის მეტოქეობა მძაფრდება. მძაფრი კონკურენციაა დიდ სახელმწიფოებს შორის, რათა შეცვალონ ძალთა ბალანსი ანარქიულ საერთაშორისო სისტემაში. მომავალი თაობები მალე ნახავენ, მოახერხებს თუ არა ვაშინგტონი ლიბერალური საერთაშორისო წესრიგის შენარჩუნებას. ამ წიგნის მთავარი არგუმენტია ის, რომ ვერც ჩინეთი და ვერც რუსეთი, თავისი შეზღუდული სამხედრო შესაძლებლობებით და მზარდი საშინაო პრობლემებით, ვერ შეძლებს გაანადგუროს ლიბერალური საერთაშორისო წესრიგი და შექმნან ალტერნატიული მსოფლიო წესრიგი უახლოეს მომავალში.

6.3. სტატიები

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. **სოფიო მიდელაშვილი, ჯემალი გახოკიძე**. კვიპროსის კონფლიქტის პოზიტიური ტრანსფორმაცია და მშვიდობისმშენებლობის პერსპექტივები საქართველოში. ჟურნალი "მეცნიერული მემკვიდრეობა", No 109, ISSN 9215 — 0365, ბუდაპეშტი, უნგრეთი. 2023 წელი. გვ. 50-52.
2. **სოფიო მიდელაშვილი, ქეთევანი გუგუჩია**. წიგნის თავი – „კონფლიქტების პოზიტიური ტრანსფორმაციის პერსპექტივები საქართველოში“, წიგნი „ნარკვევები ეკონომიკასა და საერთაშორისო ურთიერთობებზე“, გლობალური კვლევები ტ. 11, ISBN: 978-1-913809-33-1, იუოპეკის გამომცემლობა, ლონდონი, 2023 წელი. გვ. 47-56
3. **თამარ კუპრეიშვილი, თორნიკე ოქროპილაშვილი**. Political Alternatives of the Security Strategy; <https://doi.org/10.31871/WJRR.16.3.15>; World Journal of Research and Review (WJRR) ISSN: 2455-3956, Volume-16, Issue-3, March 2023 Pages 42-45
4. **თამარ კუპრეიშვილი, თორნიკე ოქროპილაშვილი**. New Security Approaches, Challenges, and NATO; Essays on Economics and International Relations; IJOPEC Publication, global studies vol. 11; ISBN: 978-1-913809-33-1; London; November 2023; pages 179
5. **ნათია ლაცაბიძე**, The history of the road to Europe”World Academics, 2023 ISSN:1741-8984
6. **მანანა დარჩაშვილი**, “Post-Soviet School Education Policy in Georgia’, DOI: <https://doi.org/10.15503/jecs2023.2.484.493>, Vol. 14 No. 2 (2023): Journal of Education Culture and Society, Wrocław, Poland. pp. 484-493 (JECs in Scopus)

7. მანანა დარჩაშვილი, Women's Involvement in the Politics of Post-Soviet Georgia, 26 June 2023, University of Ruse (Bulgaria), (კონფერენციის სტატიები იბეჭდება ამავე უნივერსიტეტის ჟურნალში, დადასტურება მოსულია).

8. მანანა დარჩაშვილი, Religious diversity and the issue of tolerance in Georgia, FENERBAHÇE UNIVERSITY, OCTOBER 19-21, 2023 - İSTANBUL, TÜRKİYE. CONFERENCE BOOK / KONFERANS KİTABI, ISBN : 978-625-00-8242-3, PP.451-455

9. მანანა დარჩაშვილი, The Issue of Religious Freedom in the Baltic Countries (in the Post-Soviet Period),), 14 th International Conference on CURRENT DEBATES in SOCIAL SCIENCES, 11-12 OCTOBER 2023, TBILISI / GEORGIA, (სტატია იბეჭდება Journal CUDES -ში, 2023 .

10. ჰენრი კუპრეიშვილი. 2023. Ensuring International Security of Georgia and Anticipated Threats. Essays on Economics & International Relations. Vol. 11. London: IJOPEC Publication. P. 121-133. ISBN: 978-1-913809-33-1

გრეელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. ნაშრომის მიზანია წარმოაჩინოს კონფლიქტების მოგვარების თანამედროვე სტრატეგია, კერძოდ კონფლიქტის ტრანსფორმაცია, რომელიც ამჟამად ითვლება ყველაზე ეფექტურ გზად და გულისხმობს დაპირისპირებულ მხარეებს შორის ნდობის აღდგენას და შერიგებას, უპირველეს ყოვლისა ადამიანურ დონეზე და მშვიდობის მშენებლობას, რომელიც გულისხმობს კონფლიქტის სრულმასშტაბიან გადაწყვეტას, კონფლიქტის ყველა ნიშნის აღმოფხვრას. კონფლიქტის პოზიტიური ტრანსფორმაციისა და მშვიდობის მშენებლობის თვალსაზრისით, კვიპროსის საქმე ერთ-ერთ ყველაზე თვალსაჩინო მაგალითად ითვლება. ავტორთა აზრით, ქართულ-აფხაზური და ქართულ-ოსური კონფლიქტების მოგვარების მთავარი სტრატეგია სწორედ კონფლიქტის პოზიტიური ტრანსფორმაციაა.

2. ნაშრომი ეძღვნება საქართველოს ეთნო-პოლიტიკური კონფლიქტების პოზიტიური ტრანსფორმაციის პროცესში მრავალგანზომილებიანი დიპლომატიისა და ეკონომიკური ფაქტორების როლს, რომელთაც გააჩნიათ ხელოვნურად შექმნილი პოლიტიკური ბარიერების დამსხვრევის უნარი და ხელს უწყობს ადამიანთა ინტერაქციას. ნაშრომში განხილულია ეკონომიკური საქმიანობის პოზიტიური როლი კონფლიქტების პრევენციის, მშვიდობის შენარჩუნების და პოსტ-კონფლიქტური მშვიდობის მშენებლობაში. თუმცა, კონფლიქტის მხარეებს შორის არსებული უკიდურესი პოლარიზაციის პირობებში, მხოლოდ ეკონომიკური ურთიერთობების არსებობა ცხადია ვერ გახდება წარმატების გარანტი, თუ იგი არ წარმართება მრავალგანზომილებიანი დიპლომატიის ფონზე. აღნიშნულ სიტუაციაში უდიდესი მნიშვნელობა სწორედ მრავალგანზომილებიანი დიპლომატიას ენიჭება, რათა მოხდეს კონფლიქტების ირგვლივ არსებული ყველა ასპექტის გათვალისწინება და სხვადასხვა საერთაშორისო აქტორების და მექანიზმების კოორდინაციით ამ კომპლექსური საკითხის მოგვარება.

3. ისტორიული დინამიკიდან გამომდინარე გეო-პოლიტიკური მდებარეობა განსაზღვრავს სახელმწიფოთა უსაფრთხოების პოლიტიკას და მის გრძელვადიან სტრატეგიებს. ასეთ პოლიტიკაში უპირველესად მოიაზრება სუვერენიტეტისა და ტერიტორიული მთლიანობის უზრუნველყოფა, რომლის შესანარჩუნებლად საჭიროა პოტენციური მტრის შეკავება, უკიდურეს შემთხვევაში კი თავდაცვა. დასახული ამოცანის მისაღწევად ეროვნული უსაფრთხოების არქიტექტურაში ყველაზე გამოცდილი მეთოდებია: სტრატეგიული მოკავშირეობისა და ნეიტრალიტეტის პოლიტიკური თეორიები. აღნიშნული სტრატეგიების შედგენისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზს და

საგარეო პოლიტიკურ ვექტორს, რომელზეც დაყრდნობით ქვეყანა განსაზღვრავს უსაფრთხოების პოლიტიკას და მისი უზრუნველყოფის შესაძლო სტრატეგიებს.

ემპირიულ გამოცდილებებზე დაყრდნობით, სახელმწიფოთა ურთიერთობების დინამიკაში არსებობენ სახელმწიფოები, რომლებიც არღვევენ საერთაშორისო შეთანხმებებს და ქმნიან დესტრუქციულ გარემოს. როდესაც მნიშვნელოვანი მოთამაშეები არღვევენ საერთაშორისო სამართლის ზოგად პრინციპებს და ქმნიან ასეთ გარემოს, იქმნება გლობალური დაუცველობის დომინოს ეფექტი. როდესაც საერთაშორისო წესრიგი ვეღარ უზრუნველყოფს სტაბილურობას, მაშინ ნეიტრალური სახელმწიფოები ექცევიან მაღალი რისკის ქვეშ და იწყებენ მოკავშირეების ძებნას, უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. გაზრდილი რისკებისა და გამოწვევების პროპორციულად იწყება უსაფრთხოების პოლიტიკის ფორმირება, რომელიც ცვლის აქამდე არსებულ მდგომარეობებს და რჩება საერთაშორისო გარანტიების გარეშე. სახელმწიფოები ცდილობენ გაზარდონ თავიანთი უსაფრთხოება და შეამცირონ რისკი მათი უსაფრთხოების წყაროების დივერსიფიკაციის გზით, შესაბამისად აფორმირებენ გარკვეულ ურთიერთობებს სამხედრო ალიანსებად.

4. ბოლო დროს განვითარებულმა გეოპოლიტიკურმა პროცესებმა კვლავ ჩაუყარა საფუძველი შეიარაღების ზრდას და სამხედრო შესაძლებლობების განვითარებას. ძალაუფლებისა და გავლენის სფეროების განაწილების ექსპანსიონისტურმა სურვილმა, რუსეთი კვლავ აქცია საფრთხედ მსოფლიო სტაბილურობის წინააღმდეგ. რუსულმა ექსპანსიონიზმა და მზარდმა რევიზიონიზმა კვლავ დღის წესრიგში დააყენა ახალი უსაფრთხოების სტანდარტების განვითარების აუცილებლობა, რომელიც იქნება უფრო მასშტაბური ვიდრე ოდესმე მსოფლიო ისტორიის განმავლობაში.

თანამედროვე სამყარო დგას უდიდესი გამოწვევის წინაშე, რამაც განაპირობა ინსტიტუციური ცვლილებების აუცილებლობა, როგორც სახელმწიფო ასევე, საერთაშორისო დონეზე. უსაფრთხოების ამჟამინდელი სისტემები მოითხოვს ტრანსფორმაციას და რეაგირების შესაბამის ფორმებს, რომლებიც უნდა ადაპტირდნენ გლობალურ მოთხოვნებთან. დღეს ჩვენ ვხვდებით საფრთხეების ბევრად უფრო ფართო სპექტრს, ვიდრე ოდესმე სახელმწიფოების წარმოშობის დღიდან, რასაც განაპირობებს სახელმწიფოთა ძალისმიერი პოლიტიკა, მომაკვდინებელი იარაღის მრავალფეროვნება, საინფორმაციო და საკომუნიკაციო სისტემების მასშტაბურობა, ტექნოლოგიური განვითარება და სხვა, რომელიც ქმნის უსაფრთხოების განსაკუთრებულ მდგომარეობას, რომლებიც აყალიბებს უსაფრთხოების თანამედროვე არქიტექტურას და ახალ მსოფლიო წესრიგს.

5. ქართულ-ევროპულ ურთიერთობას მრავალსაუკუნოვანი ისტორია აქვს. საქართველოს მთელი თავისი ისტორიის განმავლობაში, ძნელბედობისა თუ ძლევამოსილების ჟამს, ეჭვქვეშ არასდროს დაუყენებია უმთავრესი პოლიტიკური არჩევანი - ევროპა. ნებით არასდროს შეუჩერებია მისკენ სვლა, რაც ხშირ შემთხვევაში მისი დიდი მეზობელის რუსეთის გაღიზიანებას იწვევდა. თემაში მომეყვანილია ქვეყნის მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მანძილზე, ის მთავარი ფრაგმენტები, როდესაც საქართველო უახლოვდებოდა ევროპას და პირიქით.

ქართული სახელმწიფოებრიობის დასაბამიდანვე, უფრო ზუსტად, ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადების შემდეგ, საქართველო ბუნებრივად მიისწრაფოდა ევროპისკენ. ქრისტიანობის სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადება იყო დიდი სტრატეგიული არჩევანი. შუა საუკუნეებში დასავლური ცივილიზაცია ქრისტიანულ სამყაროსთან ასოცირდებოდა. რელიგიურმა ფაქტორმა მართლაც დიდი როლი ითამაშა ევროპის, როგორც ერთიანი გეოკულტურული სივრცის ფორმირებაში. ქართველების სწრაფვა ევროპისკენსწორედ ამით იყო განპირობებული, რადგან ქართველები ამ სივრცეში ეძებდნენ ეროვნული უსაფრთხოების გარანტიებს. დღესდღეობით საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ურთიერთობა გაცილებით მტკიცეა ვიდრე ოდესმე ყოფილა. დიდი ხნის წინ სულხან-

საბა ორბელიანმა ევროპის კარზე დააკაკუნა, ამ კარის გაღებას 21-ე საუკუნე ელის ქართველი ერი.

6. მიზანი. საქართველო ტრადიციულად კულტურული მრავალფეროვნებით გამორჩეული ქვეყანაა. აქ საუკუნეთა განმავლობაში, ქვეყნის მმართველთა სწორი პოლიტიკით, სხვადასხვა ეროვნებისა და მრწამსის მოსახლეობის მშვიდობიანი თანაარსებობა სუფევდა, მართალია პოსტსაბჭოთა პერიოდში, გარედან მართული პროცესებით კულტურათაშორის გარკვეულ უთანხმოებას ჰქონდა ადგილი, მაგრამ საერთოდ ყველა ხელისუფლება ცდილობდა მემკვიდრეობით მიღებული ტოლერანტული ჩვეულების კანონისმიერ გამყარებას. აღნიშნული საკითხი, ქვეყანაში არსებული საშინაო პოლიტიკის ის ნაწილია, რომელიც მნიშვნელოვანია და აქტუალობას დღესაც არ კარგავს, შესაბამისად კვლევის მიზანია, შევისწავლოთ და გავაანალიზოთ თანამედროვე ქართულ პოლიტიკაში რა ადგილი უჭირავს კულტურული მრავალფეროვნების და ტოლერანტობის საკითხს, როგორია დამოკიდებულება და როგორ ინარჩუნებს ქვეყანა საუკუნოვან მემკვიდრეობას.

მეთოდი. მთელი რიგი ემპირიული მასალის, სხვადასხვა მოძიებული-შესწავლი დოკუმენტების, სამეცნიერო ნაშრომების, სამთავრობო დოკუმენტების ანალიზის, ისტორიზმის მეთოდის გამოყენების საფუძველზე წარმოდგენილია ნაშრომში.

შედეგი. ნაშრომში წარმოდგენილია საქართველოში არსებული რეალობა, სახელმწიფოს ქმედითი ნაბიჯები კულტურული მრავალფეროვნების სათანადო განვითარებისათვის

დასკვნა. თანამედროვე ქართული პოლიტიკა მოტივირებულია, რათა მოხდეს ეთნიკური და რელიგიური უმცირესობების ჩართვა კულტურის პოლიტიკის სამოქმედო გეგმის მონიტორინგისა და განხორციელების პროცესში, რომელიც დამყარებული იქნება უახლოეს წარსულ გამოცდილებაზე და მსოფლიოში მიმდინარე ახალ ტენდენციებზე, რაც ამავედროულად იქნება საქართველოში ტოლერანტული საზოგადოების ჩამოყალიბების, დემოკრატიის დამკვიდრების ხელშეწყობის გარანტი.

7. თანამედროვე საზოგადოებაში ადამიანის უფლებები და მისი თავისუფლება დემოკრატიის ერთ-ერთი მონაპოვარი და ყველაზე მნიშვნელოვანი ფასეულობაა. შესაბამისად, საერთაშორისო დონეზე არსებული განაცხადი, რომ ქალები კაცობრიობის პოტენციური შესაძლებლობების და უნარების ნახევარს ფლობენ და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მათი დაბალი ჩართულობა მთელი საზოგადოების დანაკარგია, კარგად არის გაცნობიერებული ქართულ პოლიტიკურ სინამდვილეში. ამაზე მოწმობს ჯერ კიდევ საბჭოთა პერიოდამდე საქართველოს პირველი რესპუბლიკის პოლიტიკური სინამდვილე, როდესაც 1918-1921 წლებში საკანონმდებლო ორგანოში ქალი წარმომადგენლები იყვნენ. ბუნებრივია, საინტერესო და აქტუალურია თუ როგორ გაგებლდა/განვითარდა უკვე არსებული გამოცდილება სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ (1991 წ.) და როგორია ქალთა უფლებრივი და პოლიტიკაში ჩართულობის მდგომარეობა პოსტსაბჭოთა საქართველოში.

საკითხის კვლევა ემპირიული მასალების, სამეცნიერო ნაშრომების განხილვის და ოფიციალური დოკუმენტების შესწავლის, ისტორიზმის და ანალიზის მეთოდზე დაყრდნობით და პოლიტიკურ პროცესებზე მონიტორინგით არის წარმოდგენილი.

ბოლო წლებია ხელისუფლება და საზოგადოებრივი ორგანიზაციები დღის წესრიგში გამუდმებით აყენებენ ქალთა პოლიტიკაში ჩართულობის გააქტიურების საკითხს, ამისათვის არაერთი ღონისძიებაც გატარდა.

ოფიციალური მონაცემებით საქართველოში - საპარლამენტო, სამთავრობო და ადგილობრივი თვითმართველობის დონეზე, ქალთა წარმომადგენლობის მაჩვენებლით, დასტურდება, რომ ქალთა პოლიტიკაში ჩართულობის საკითხი, აქტუალობიდან

გამომდინარე, გატარებული რეფორმებით, აღებული ვალდებულებების შესაბამისად არა, მაგრამ ნაწილობრივ დადებითად შეიცვალა.

8. რელიგიური მრავალფეროვნების მნიშვნელობის აღიარება და მისი შენარჩუნების აუცილებლობა თანამედროვე სამყაროსთვის მნიშვნელოვანი გამოწვევაა.

რელიგიური მრავალფეროვნება ყოველთვის იყო ქართული საზოგადოების კულტურული ცხოვრების განუყოფელი შემადგენელი ნაწილი. შესაბამისად, არსებული ვითარების, რელიგია თანაარსებობის შესწავლა აქტუალურია და ყოველთვის იკავებს მნიშვნელოვან ადგილს ქართული საზოგადოების სულიერ, კულტურულ ეთნოკულტურულ თუ პოლიტიკური ლანდშაპტის შესწავლისას, რადგან ამ მრავალფეროვნებით შექმნილია უნიკალური ერთობა, რომელთა საერთო ძალისხმევითაა მხოლოდ შესაძლებელი ქვეყანაში მშვიდობიანი თანაარსებობა.

ნაშრომი წარმოდგენილია ქართულ სინამდვილეში არსებული მთელი რიგი მოძიებული-შესწავლი ოფიციალური სამთავრობო დოკუმენტების, ემპირიული მასალის, სამეცნიერო კვლევითი-ნაშრომების ანალიზის, ისტორიული და შედარებითი მეთოდის გამოყენების საფუძველზე.

ნაშრომში განხილული მასალების საფუძველზე, შესასწავლი საკითხი საქართველოს ისტორიული რაკურსით და თანამედროვე ეტაპზე არსებული მონაცემითაა წარმოდგენილი.

მთელი რიგი მასალების შესწავლით დასტურდება, რომ თანამედროვე ეტაპზე რელიგიურ მრავალფეროვნებას და ტოლერანტობას საქართველოში, ისტორიული საფუძვლებთან ერთად, დიდი პოლიტიკური დატვირთვა აქვს და მიმართულია მშვიდობიანი, განვითარებული თანაცხოვრებისკენ.

9. საზოგადოების სხვადასხვა წრეებში ათწლეულების მანძილზე მიღებული აზრი, რომ რელიგია თავის მნიშვნელობას დაკარგავდა ან საერთოდ გაქრებოდა საზოგადოების ცხოვრების უმთავრესი სფეროებიდან, რომ არსებული რელიგიები მიიღებდნენ უფრო შემწყნარებლურ, განმანათლებლურ და ფილოსოფიურ ხასიათის ფორმებს და სარწმუნოება აღარ იქნებოდა ადამიანთა გაერთიანების, პოლიტიკური აქტივობის მამოძრავებელი ძალა, არ გამართლდა. ვერანაირმა რეჟიმმა სასტიკი დევნის მიუხედავად ვერ მოახერხა რელიგიის განდევნა საზოგადოებრივი ცხოვრებიდან. პირიქით, რელიგია ხშირად წარმოჩნდება მნიშვნელოვან ფაქტორად კი მთელი რიგი პოლიტიკური პროცესებისას.

ბუნებრივია, ყოფილ საბჭოთა კავშირის სივრცეშიც, სადაც სწამდათ, რომ რელიგიური ფაქტორი უმნიშვნელო იყო და ათწლეულების განმავლობაში არსებული დევნის და ათეიზმის დანერგვის, დანგრეული, დაცარიელებული ეკლესიების და მეჩეთების მიუხედავად, პოსტსაბჭოთა პერიოდში რელიგიამ ისევ მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავა. მეტიც, ხშირად პოლიტიკოსთა ფართო წრე იყენებს რელიგიურ ფაქტორს თავიანთ რიტორიკაში. შესაბამისად, რელიგიის თავისუფლების საკითხის შესწავლა ბალტიის ქვეყნების მაგალითზე, რომლებიც ევროკავშირისა და ნატოს წევრები არიან აქტუალური და საინტერესოა, როგორც პოსტსაბჭოთა სივრცის იმ ქვეყნებისთვის რომელთაც ამ ორგანიზაციებში გაწევრიანება სურთ, ასევე სხვა ქვეყნებისთვისაც, რადგან რელიგიის თავისუფლება ქვეყანაში დემოკრატიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მაჩვენებელია.

ნაშრომის მიზანია არსებული ოფიციალური დოკუმენტებისა და მეორადი წყაროების შესწავლის, ანალიზის საფუძველზე წარმოადგინოს ბალტიის ქვეყნებში არსებული სინამდვილე, რელიგიის თავისუფლების შესახებ არსებული კანონმდებლობა, სახელმწიფოსა და რელიგიური ორგანიზაციების ურთიერთობები, რელიგიური ორგანიზაციების თავისუფლებასთან დაკავშირებული სხვადასხვა ასექტები.

აღნიშნული თემატიკა აქტუალობიდან გამომდინარე საერთო, საზოგადოებრივი ხასიათის მატარებელიცაა, რადგან ბალტიის ქვეყნებში, პოსტსაბჭოთა პერიოდში, ახალი პოლიტიკური რეალობის ფორმირების დროს, რელიგიის თავისუფლების დანერგვისთვის, გამოიკვეთა მთელი რიგი საჭიროებები, განხორციელდა საკანონმდებლო ცვლილებები, რომელიც შესაძლოა სხვა ქვეყნებისათვის (მათ შორის საქართველოსთვისაც) რელიგიის თავისუფლების თანმიმდევრული სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბებისათვის, რელიგიისა და რწმენის თავისუფლების საკითხებისადმი რელიგიური ორგანიზაციებისა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისათვის, სასარგებლო მაგალითი და ხელშეწყობაც იყოს.

10. საერთაშორისო უშიშროების პრობლემების შესწავლის აქტუალობას განაპირობებს ინფორმაციულ ეპოქაში საერთაშორისო უშიშროების საგნობრივ-თემატური და შინაარსობრივი ველის განუზომლად გაფართოების ტენდენცია. ტრადიციულ სამხედრო ასპექტთან ერთად მნიშვნელოვნად გაიზარდა არასამხედრო სფეროებში (ეკონომიკის, ენერგეტიკის, ეკოლოგიის და სხვ.) მსოფლიო ურთიერთქმედების არეალი და მოიცვა კიბერსივრცესთან ერთად უშიშროების უზრუნველყოფის განსხვავებული პრობლემები. თანამედროვე საქართველოს საგარეო პოლიტიკის მიზანი, რომ შექმნას მსოფლიო თანამეგობრობის სახელმწიფოებთან პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების განვითარებისათვის სათანადო პირობები და მოახდინოს ევროევროატლანტიკური სტრუქტურების უშიშროების სისტემაში ქვეყნის ინტეგრირება, განიხილება არა მხოლოდ როგორც უშიშროების, არამედ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობის უზრუნველყოფის პირობადაც. ამ პროცესში მოსალოდნელი საფრთხეების თავიდან აცილებისათვის და ქვეყნის საერთაშორისო უშიშროების ერთიან სისტემაში ინტეგრირებისათვის საჭიროა მისი საერთო კონცეპტუალურ საფუძველზე გააზრება და ერთიანი სტრუქტურული ფორმით წარმოდგენა, ყველა მიმართულებით მართვის პოლიტიკის განსაზღვრა, სისტემის მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის დამუშავება და მართვის ინსტიტუციური უზრუნველყოფა.

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები მოხსენების სათაური; ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. სოფიო მიდელაშვილი. მშვიდობის მშენებლობის მიდგომების უპირატესობები კონფლიქტის მოგვარების ტრადიციულ მეთოდებთან მიმართებაში. საერთაშორისო კონგრესი „ მიმდინარე დებატები სოციალურ მეცნიერებებში“ (CUDES 2023), 2023 წლის 11-12 ოქტომბერი, თბილისი, საქართველო.

2. ლევან ოსიძე, საქართველო აზერბაიჯანის სტრატეგიული პარტნიორობა - პრობლემები და პერსპექტივები, 28.05.2023 წ. აზერბაიჯანის დამოუკიდებლობის დღის 104 წლისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

3. ლევან ოსიძე, მანანა ჯუგაშვილი, თანამედროვე სამხრეთ კავკასია და გლობალური სამყაროს გამოწვევები, 11 – 12 ოქტომბერი, თბილისი, საქართველო, საერთაშორისო კონგრესი - მიმდინარე დებატები სოციალურ მეცნიერებებში

4. დომენტი ჩუბინიძე: „ზვიად გამსახურდიას მოგზაურობა ევროპაში.“

2023 წლის 23 ივნისი, თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი, პოლიტიკისა და საერთაშორისო

ურთიერთობათა დეპარტამენტი. საქართველოს სოციალურ მეცნიერებათა აკადემია, მეთორმეტე საერთაშორისო კონფერენცია „მსოფლიო და კავკასია“

5. **ეკა ბუხრაშვილი**, გენდერის როლი ინოვაციურ განათლებაში, 17 მარტი, 2023 წელი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

6. **ირმა გოგოლიძე**, ისლამიზმი მსოფლიო პოლიტიკაში (დასავლეთი და პოლიტიკური ისლამი); სტუ, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „კავკასია-ევროპა-ამერიკა“; 2023 წლის 10 ნოემბერი.

7. **მაია მანჩხაშვილი**, მოხსენება: ქართველი ქალი პოლიტიკოსები 1918-1921, ნიუ-იორკის მე-8 საერთაშორისო კონფერენცია ინტერდისციპლინურ კვლევებსა და პრაქტიკაში განვითარებადი ტენდენციების შესახებ, 1-3 მაისი, ნიუ-იორკი, აშშ, 2023

8. **მაია მანჩხაშვილი**, მოხსენება: ჟანეტ რენკინი, პირველი კონგრესმენი ქალბატონი, ამერიკისმცოდნეობის 24-ე ყოველწლიური საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 18 მაისი, თბილისი, საქართველო, 2023

9. **მაია მანჩხაშვილი**, მოხსენება: . საქართველოსა და თურქეთს შორის დიპლომატიური ურთიერთობების დაწყება და პირველი ფუნდამენტური ხელშეკრულება, 14 ინტერნაციონალური კონგრესი სოციალურ მეცნიერებებში მიმდინარე დებატების შესახებ, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი (საქართველო), კირკლარელის უნივერსიტეტი (თურქეთი), VUZF-ის უნივერსიტეტი (ბულგარეთი), ბეიქოზის უნივერსიტეტი (თურქეთი), აუტონომა დე ზაკატეკას უნივერსიტეტი (მექსიკა), ბელგრადის უნივერსიტეტი (სერბია), IJOPEC გამომცემლობა, 11-12 ოქტომბერი, თბილისი, საქართველო, 2023

10. **ზურაბ გოცირიძე**. ეთნოფსიქოლოგიური ფაქტორი სავლე თარგმანში. ივნისი 2023. ბათუმი. ბსუ.

11. **დავითი ხუფენია**. ერების ისტორიული წარმოქმნა: ნაციონალიზმის ევოლუციისა და მანიფესტაციის კვლევა პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში. CUDES. XIV საერთაშორისო კონგრესი სოციალურ მეცნიერებებში. თბილისი, 2023

12. **ავთანდილ სონღულაშვილი**, პროსტიტუცია ანტიკურ პერიოდში, 17 მარტი, 2023 წელი

13. **ნატო სონღულაშვილი**, განათლება და ეროვნული იდენტობა საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში (1918-1921), 7-9 ივლისი, 2023 წელი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

14. **ნატო სონღულაშვილი**, განათლება და დასავლური იდეა საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში (1918-1921), 10 ნოემბერი, 2023 წელი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

15. **ნატო სონღულაშვილი**, თავისუფლების იდეა ვლასა მგელაძის ნაზრევში (მეოცე საუკუნის 20-იანი წლები), 27-28 ნოემბერი, 2023 წელი, კორნელი კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

16. **ნატო სონღულაშვილი**, ეროვნული თავისუფლების იდეა მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის საქართველოში, 19-20 მაისი, 2023 წელი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

17. **მანანა დარჩაშვილი**, „Environmental Protection: Global Challenge and Georgia (Problems and Perspectives)“, 6th Annual International Scientific Conference in Development Studies (November 16, 2023), Sulikhan-Saba Orbeliani University Faculty of Business and Technology & Institute for Development Studies, (ინგლისურენოვანი კონფერენცია).

18. **მანანა დარჩაშვილი**, „რელიგიის თავისუფლების საკითხი პოსტსაბჭოთა საქართველოში“, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, 25.05.2023, მოხსენება დაიბეჭდა ფორუმის მასალებში, ISBN 978-9941-28-963-7

19. **მანანა დარჩაშვილი**, „ევროინტეგრაცია - ქართული პოლიტიკური აზრის მნიშვნელოვანი გამოწვევა,(1918-1921 წწ.)“, სექტემბერი 29-30, 2023 წელი - ბათუმი, საერთაშორისო ჟან მონეს

კონფერენცია „დემოკრატია, კანონის უზენაესობა და ადამიანის უფლებების დაცვა ევროკავშირში“.

20. **მანანა დარჩაშვილი**, „განათლების საკითხი პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო საპროგრამო დოკუმენტებში (2020, 2021 წლების მიხედვით)“ პოლიტოლოგიის ინსტიტუტი, თბილისი, 30.06 2023 (დაიბეჭდა, ჟურ. „პოლიტიკა“ 2023, ISSN: 2449-2833 (online), ISSN: 2449-2825 (print)

21. **ჰენრი კუპრაშვილი**, მოხსენება თემაზე: პრობლემები საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების უზრუნველყოფაში. სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია "ფსიქოლოგია და თანამედროვეობა. ეროვნული თავდაცვის აკადემია. 18.05.2023

22. **ჰენრი კუპრაშვილი**, საქართველო და შავი ზღვა-კასპიის სავაჭრო და ენერგეტიკული კავშირი. კონრად ადენაუერის ფონდის სამხრეთ კავკასიის ოფისი, საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. თბილისი. 02.06.2023

23. **ჰენრი კუპრაშვილი**, Report on the topic: Ensuring International Security of Georgia and Anticipated Threats. 14 International Congress on Current Debates in Social Science 11-12 October 2023, Tbilisi, Georgia.

24. **ჰენრი კუპრაშვილი**, Black Sea Regional Alumni Forum: Identifying and Mitigating Challenges to EU Accession. The George C. Marshall European Center for Security Studies. 15-16 November 2023, Tbilisi, Georgia, Tbilisi Marriott Hotel. 15.11.2023

25. **ედითერ ჯაფარიძე, ალექსანდრე ნიკურაძე** - კავკასიის კონფედერაციის იდეის შესახებ, მეორე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, საქართველოს უნივერსიტეტი, 07-08/10/2023.

26. **ვაჟა შუბითიძე**, ნიკო ნიკოლაძე ეროვნული იდეოლოგი და რეფორმატორი, VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“, სტუ, 25 მაისი, 2023წ.

27. **ვაჟა შუბითიძე**, ნიკო ნიკოლაძე-დამოუკიდებელი საქართველოს „დამფუძნებელი მამა“, XII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მსოფლიო და კავკასია“, სტუ, 14 ივლისი, 2023 წ.

28. **ვაჟა შუბითიძე**, ნიკო ნიკოლაძე- ქართული ევროპეიზაციის მამა, აკაკი კვიციანი 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „სვანეთის კულტურული მემკვიდრეობა და გადარჩენის პერსპექტივები“, VIII, თბ. თსუ, 20.09.2023.

29. **ვაჟა შუბითიძე**, ნიკო ნიკოლაძე რუსეთის ადგილის შესახებ მსოფლიო პოლიტიკაში, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „კავკასია-ევროპა-ამერიკა“, თბ; სტუ, 10.11.2023

30. **ემილია ალავერდოვი**, The Connection of Modern Migration with the State and Human Security”, 12th Eurasian Multidisciplinary Forum, Grigol Robakidze University, Tbilisi, Georgia, 21-22, September 2023.

31. **ვალერი მოდებაძე**, How the Russo -Ukrainian war increased the strategic significance of the Middle Corridor, International Congress on Current Debates in Social Sciences (CUDES), საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი, 2023-10-11.

32. **ვალერი მოდებაძე**, CBRN risks facing Ukraine since the outbreak of the Russo- Ukrainian war , International Conference "Contemporary International Security and Weapons of Massive Destruction Proliferation - Asymmetric military Challenges and Regional Security Dilemma". კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, თბილისი, 2023-02-14

33. **ლილი ხარჩილავა**, Foreign Policy Priorities of the United States of America in the Persian Gulf; Multicultural Group and Partners. Second International Conference „Modern World Challenges: Regulating Human Rights, Social Security, and Welfare in Contemporary Multicultural World“

34. **ლილი ხარჩილავა**, რუსეთ - ირანის თანამშრომლობა ბირთვულ სფეროში (პრობლემები და პერსპექტივები); მეთორმეტე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მსოფლიო და კავკასია“. 2023 წელი.

35. **ზურაბ კვეტენაძე**, რუსეთის თანამედროვე რესურსული პოტენციალიდა ევრაზიული პოლიტიკის თავისებურებები. ეროვნული თავდაცვის აკადემიის სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია - 2023 წლის აქტუალური პრობლემები. 2023 წელი.

36. **ზურაბ კვეტენაძე**, Russia's Eurasian policy in the context of the Russia-Ukraine war. national defense academy, International scientific conference, „The new reality of European security after Russia-Ukraine war“, 2023.

37. **ზურაბ კვეტენაძე**, The Main Priorities of Russia`s Foreign Policy in the Middle East. Multicultural Group and Partners. Second International Conference „Modern World Challenges: Regulating Human Rights, Social Security, and Welfare in Contemporary Multicultural World“, 2023

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

1. მოხსენება ეძღვნებოდა მშვიდობის მშენებლობის მიდგომათა უპირატესობების წარმოჩენას კონფლიქტის მოგვარების ტრადიციულ მეთოდებთან მიმართებაში. კონფლიქტების ტრანსფორმაციისა და მშვიდობის მშენებლობის შესწავლა ახალი მეცნიერული მიდგომაა, რომელმაც აქტუალური ხასიათი მიიღო მე-20 საუკუნის ბოლოს. მიუხედავად იმისა, რომ კონფლიქტის კვლევებისა და სამშვიდობო კვლევების სფეროებს აქვთ მსგავსი მიზნები, ისინი მნიშვნელოვნად განსხვავდებიან იმით, რომ კონფლიქტის გაგებამ შეიძლება გამოიწვიოს მისი მოგვარება, მაგრამ სულაც არ მოიტანს მშვიდობას. ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ კონფლიქტის გადაწყვეტა, როგორც წესი, იწვევს ნეგატიური მშვიდობის მდგომარეობას, ხოლო მშვიდობის მშენებლობის მიზანი ლოგიკურად პოზიტიური მშვიდობაა. კონფლიქტის მოგვარების ტრადიციული მეთოდები ხშირად პრიორიტეტს ანიჭებს მოკლევადიან გადაწყვეტილებებს, რომლებიც შესაძლოა არ აგვარებდეს საკვანძო საკითხებს. მშვიდობის მშენებლობა გულისხმობს მრავალმხრივ პროცესს, რომელიც შეიცავს ეკონომიკურ განვითარებას, სოციალურ ერთიანობას და პოლიტიკურ სტაბილურობას, რომელიც მიზნად ისახავს კონფლიქტის ხელახალი გაჩენის თავიდან აცილებას. მშვიდობის მშენებლობის პროცესს, ბუნებრივია, ახასიათებს სირთულეებიც, თუმცა, მიუხედავად ამისა მშვიდობის მშენებლობა კონფლიქტის ტრანსფორმაციის უფრო ყოვლისმომცველ მიდგომას გვთავაზობს, ვიდრე ტრადიციული მოგვარების მეთოდები. ძირეული მიზეზების მოგვარებით, მდგრადი გადაწყვეტილებების ხელშეწყობით და ადგილობრივი თემების ჩართულობით, მშვიდობის მშენებლობა გზას უხსნის გრძელვადიან მშვიდობას.

2. ქართველი და აზერბაიჯანელი ხალხების მეგობრობას დიდი ხნის ისტორია გააჩნია. განსაკუთრებით ჩვენი გზები 1917 ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის შედეგად გადაიკვეთა, როდესაც რუსეთის დროებითი მთავრობის მიერ დამტკიცებული ერთიანი პოლიტიკური ორგანო - ოზაკომის ფუნქციები გაუქმებული იქნა და შემდგომი კოლექტიური ორგანო ამიერკავკასიის სეიმი ფუნქციონირებდა 1918 წლის 26 მაისამდე, ვიდრე თბილისში არ გამოცხადდა ამ პოლიტიკური ორგანოს ლიკვიდაცია და მის ნაცვლად ამიერკავკასიის სამივე რესპუბლიკამ სამხრეთ კავკასიაში არ გამოაცხადა დამოუკიდებელი სახელმწიფოების შექმნა, რომელიც ისევ რუსეთის მიერ იქნა ანექსირებული 1920 – 1921 წლებში.

დღეს საქართველო - აზერბაიჯანი, განსაკუთრებით 2006 წლის ნოემბერში რუსეთ - კავკასიის მაგისტრალზე მოწყობილი დივერსიის შედეგად კიდევ უფრო გამოიკვეთა და 1993 წელს ჰეიდარ ალიევისა და ედუარდ შევარდნაძის მიერ დაწყებული მეგობრობა კიდევ უფრო

განმტკიცდა, ხოლო დღეს არსებული პრობლემები ტერიტორიულ საკითხებზე - დავით გარეჯას სამონასტრო კომპლექსთან მიმართებაში გადაწყვეტილების ახალ ფაზაშია გადასაყვანი და საჭიროა ცივილური და ორმხრივ მისაღები გადაწყვეტილების მიღება.

3. გლობალური სამყაროს მეთოდური მიდგომის შედეგად საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი დაიშალა და რბილი ბიპოლარული სისტემა ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო გავლენის გაძლიერებით ჩანაცვლდა. 1991 წლიდან ჩვენი სახელმწიფო ცდილობს აშშ-ს დაინტერესებას, მაგრამ იგი სპარსეთის ყურის მეორე ომით (ერაყი-ქუეითი) იყო დაკავებული. აღნიშნული მოვლენა მისთვის ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი გახლდათ.

საერთაშორისო ურთიერთობებში არგუმენტირებულია, რომ დაბალანსების პოლიტიკა ძლიერი სახელმწიფოებისთვის უფრო მომგებიანი და ხელსაყრელია. ეს არ ნიშნავს, რომ სუსტი სახელმწიფოები ვერ აწარმოებენ მსგავს პოლიტიკას. საქართველოს საგარეო პოლიტიკურ ნაბიჯებშიც ვლინდება დაბალანსების პოლიტიკისთვის დამახასიათებელი ელემენტები. ჯერჯერობით ამ მიმართულებით კონკრეტული მიზანი სრულად მიღწეული არ არის, მაგრამ პროცესი მიმდინარეობს და პროგრესი თვალსაჩინოა.

დიდი სახელმწიფოების პოზიცია გადამწყვეტია პატარა სახელმწიფოებისათვის. საქართველოს ხელისუფლება დასავლეთის უარყოფითი შეფასებების ჩრდილში ცდილობდა სხვა სახელმწიფოები შეეგულიანებინათ, რათა ეცნოთ ჩვენი დამოუკიდებლობა და გვეპოვა სანდო და ძლიერი მოკავშირე.

საქართველოს სახელმწიფოს ინიციატივა - აქტიურად ეთანამშრომლა დასავლეთთან - სამაჩაბლოსა და აფხაზეთში შექმნილი დამაბული ვითარების მშვიდობიანად მოგვარების ერთგვარ სტრატეგიად მოიაზრებოდა. თუმცა ამ პროცესის მოგვარება აშშ-ისთვის არ იყო გამორჩეული და საინტერესო, რადგან იგი არ გამოირცხავდა ესკალაციას რუსეთთან.

რუსეთის ფედერაციის ინტერესებში არ შედის საქართველოს თანამშრომლობა დასავლეთთან, მაგრამ მას ჰქონდა შანსი დაეინტერესებინა დასავლეთი საკუთარი გეოპოლიტიკური პოტენციალითა და პერსპექტივებით. ვინაიდან აშშ უპირისპირდებოდა ისლამურ სახელმწიფოებს, ხოლო კავკასიის რეგიონში პრეტენზიებს აშკარად გამოთქვამდა შიიტური ირანი, მათ შეეძლოთ ამ რეგიონში ჰყოლოდათ მოკავშირე(ები) და მოეცვათ სომხეთი, აზერბაიჯანი და საქართველო, მათი დამოუკიდებლობის დეკლარირებითა და ტერიტორიული მთლიანობის უზრუნველყოფის გარანტიით, ისლამური ფუნდამენტალიზმის კერის შეკავებითა და დესტაბილიზაციის აცილებით კავკასიის ჩრდილოეთ ნაწილში. მიუხედავად ამისა, სომხეთ-აზერბაიჯანს შორის მიმდინარე ყარაბახის ომი ვერ აიცილეს თავიდან. აქ გადაიკვეთა თურქეთ-რუსეთისა და ირანის სამხედრო-პოლიტიკური და ეკონომიკური ინტერესები.

შეიძლება ითქვას, რომ პოლიტიკური საერთაშორისო სივრცე თანამედროვე სამხრეთ კავკასიაში არის დიდი და პატარა სახელმწიფოების ურთიერთშემოქმედების ასპარეზი. დღეს საერთაშორისო სივრცეში არსებული მოცემულობები ახდენენ გავლენას სახელმწიფოთა ქმედებებზე. ამასთან, თანამედროვე გლობალიზაციის პირობებში მხოლოდ ცალკეული სახელმწიფოები არ არიან მოთამაშეები, არამედ გაიზარდა ალიანსების, კავშირების, გაერთიანებებისა თუ ორგანიზაციების, როგორც პოლიტიკური მოთამაშეების როლი. შესაბამისად, კონკრეტული სახელმწიფოები კარგავენ გავლენას მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენებზე. ასეთ პირობებში კიდევ უფრო მეტად უჭირს პატარა სახელმწიფოებს. ძლიერ სახელმწიფოთა ქმედებების წინასწარ განსაზღვრა შესაძლებელია საერთაშორისო სივრცეში განვითარებული მათთვის მომგებიანი მოვლენების გათვალისწინებით, ხოლო პატარა და სუსტი სახელმწიფოების ქმედება უფრო ხშირად მათ წინაშე არსებულ საფრთხეებზე არის დამოკიდებული, ვიდრე შესაძლებლობებზე.

4. საქართველოს დევნილი პრეზიდენტის მოგზაურობა ევროპაში ქართულ ისტორიოგრაფიაში ერთ-ერთი ყველაზე უფრო ნაკლებად შესწავლილი საკითხია. პრობლემის კვლევაში ფასდაუდებულ სამსახურს გვიწევს უზენაესი საბჭოს დეპუტატის, მერაბ კიკნაძის ჩანაწერები. კიკნაძე ამ მოგზაურობაში გამსახურდიას გაჰყვავა...

ზვიად გამსახურდიას ევროპულმა ტურნემ მთლიანად გააშიშვლა მაშინდელი დასავლეთის პოლიტიკური ელიტის ვერაგი სახე. კერძოდ, დაპირების მიუხედავად, უნგრეთის პრეზიდენტი არჰად გენცი გამსახურდიას სამარცხვინოდ დაემალა და მის სატელეფონო ზარს არ უპასუხა; ხოლო გერმანიის ხელისუფლება და პირადად კანცლერი კოლი გამსახურდიას ვიზას არ აძლევდნენ მანამ, სანამ საქართველოს პრეზიდენტმა ბატონ ჰელმუტს საპროტესტო წერილი არ გაუგზავნა და მერე ეს წერილი გერმანულ პრესაში არ მოხვდა, სადაც განგაში ატყდა. უფრო მეტიც, ფინეთის ხელისუფლებამ ზვიად გამსახურდიას ეუთოს შეხვედრაზე ვიზა არ მისცა. როცა ევროპულმა ჟურნალისტებმა ამ ფაქტის კომენტირება დევნილ პრეზიდენტს სთხოვეს, მისი პასუხი სიმბოლური იყო და ეს პასუხი დღესაც ძალუმად ჟღერს – „ეს ფინეთის მთავრობის ბრალი არ არის, ეს მსოფლიო მთავრობის ბრალია!“ პრობლემები შეექმნა გამსახურდიას თურქეთშიც. პრეზიდენტი თურქეთ ოზალი, რომელიც გამსახურდიას ამ მოგზაურობას გულშემატკივრობდა, ცოტა ხანში, გაურკვეველ ვითარებში, გულის შეტევით გარდაიცვალა. ხოლო ზვიად გამსახურდიას ქართველი მასპინძლის ქალბატონი მანანა შმიდტის მეუღლეს, გერმანიაში ვიღაც უცნობები თავს დაესხნენ და ცემით სიკვდილის პირას მიიყვანეს. დასავლეთის პოლიტიკის მესვეურები, რომლებიც შევარდნამეს გულშემატკივრობდნენ, ხელოვნური ბარიერების შექმნით ყოველნაირად ცდილობდნენ, ზვიად გამსახურდიას ევროპიდან უკან, გროზნოში დაბრუნება ვერ მოეხერხებინა, რათა პირველი პრეზიდენტი იძულებული გამხდარიყო, ავსტრიაში ან ევროპის რომელიმე ქვეყანაში პოლიტიკური თავშესაფარი მოეთხოვა.

ზვიად გამსახურდიას ფიზიკური ლიკვიდაციის შესახებ პოლიტიკური გადაწყვეტილება სწორედ პრეზიდენტის ევროპაში მოგზაურობის დროს იქნა მიღებული. კერძოდ, შევარდნაძის პოლიტიკური მეგობრები და მამობილები დარწმუნდნენ, რომ ცოცხალი გამსახურდიას სახით მათ მსოფლიოში ჰყავდათ უდიდესი მამხილებელი და ბრალმდებელი, რომელსაც ჟურნალისტებთან და ინტელექტუალებთან სხვადასხვა ენაზე საუბარი ბრწყინვალედ ეხერხებოდა. ევროპაში ზვიად გამსახურდიას მოგზაურობას გარკვეული წარმატება ჰქონდა. დევნილმა პრეზიდენტმა საინფორმაციო ვაკუმის გარღვევა ასე თუ ისე წარმატებით შეძლო, რამაც შევარდნაძისა და მისი დამქაშების მიერ საქართველოს პირველი პრეზიდენტის ფიზიკური ლიკვიდაციის შესახებ საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება დააჩქარა.

6. ნაშრომში განხილულია ისლამის პოლიტიზირების არსი და მნიშვნელობა მსოფლიო პოლიტიკაში; გაანალიზებულია პოლიტიკური ისლამი - როგორც ერთ-ერთი სერიოზული გამოწვევა საერთაშორისო უსაფრთხოებისათვის. საკითხის აქტუალობას განაპირობებს პოლიტიკური რეალობა: კონფლიქტების ესკალაცია, საერთაშორისო ტერორიზმის მასშტაბური ხასიათი, რელიგიური ფუნდამენტალიზმის აღზევება. თანამედროვე კონფლიქტების უმრავლესობა რელიგიური და გეოპოლიტიკური ხასიათისაა, შორეული წარსულიდან მომდინარეობენ და საფრთხეს უქმნიან საერთაშორისო უსაფრთხოებას. პოლიტიკური პროცესების ისტორიული რაკურსით განხილვა და ობიექტური ანალიზი ხელს შეუწყობს სწორი პოლიტიკური ნაბიჯების გადადგმას. მუჰამედმა და მისმა მიმდევრებმა შეძლეს რეგიონში გავრცელებული რელიგიების: იუდაიზმის, ქრისტიანობის და ზოროასტრიზმის მუჰამედის წინასწარმეტყველების რელიგიური ვერსიით ჩანაცვლება. უპრეცედენტო ექსპანსიის შედეგად ისლამი მსოფლიო ისტორიის გავლენიან მოვლენად იქცა. ისლამის მსოფლიო პროექტად ქცევის იმპულსი შესუსტდა, როცა ევროპამ მოიგერია ისლამიზმის პირველი ექსპანსიური ტალღა. დღეისათვის, დაპირისპირება პოლიტიკურ

ისლამსა და დასავლეთს შორის უფრო გამწვავებულია. გეოპოლიტიკური მიზნების მისაღწევად რელიგია იარაღად გამოიყენება. მნიშვნელოვანია ამერიკის შეერთებული შტატებისა და ევროპული სახელმწიფოების როლი ამ მზარდი კონფლიქტის დარეგულირებაში.

14. ქართულ-დასავლური ურთიერთობები საფუძველს უძველესი პერიოდიდან იღებს, ეს პროცესი დიდი ინტენსივობით გამოვლინდა 1918-1921 წლებში, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში. ამ ფონზე საინტერესოა ქართულ საგანმანათლებლო სისტემაში დასავლური იდეა რა როლს თამაშობდა და რა გავლენას ახდენდა ქართულ სინამდვილეზე.

16. ეროვნული თავისუფლების იდეა ერთ-ერთი რთული შესაფასებელია ფილოსოფიური თვალსაზრისით, თუმცა საინტერესოა მისი ისტორიული მიმართულებით შესწავლა და ანალიზი. მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრის საქართველო ახალი გამოწვევების ფონზე ვითარდება და ამ მხრივ საინტერესოა როგორ აღიქმებოდა ეროვნული თავისუფლების იდეა ქართულ პოლიტიკურ თუ კულტურულ ელიტაში.

17. თანამედროვე ეტაპზე გარემოს დაცვა ერთ-ერთი გლობალური მნიშვნელობის გამოწვევაა და გულისხმობს ყველა იმ ღონისძიებას, რომელიც მიზნად ისახავს ადამიანის და ბუნების სასიცოცხლო საფუძვლების მთლიანობაში შენარჩუნებას, ასევე არსებული ეკონომიკური, სოციალური და ეკოლოგიური საკითხების იმ მიმართულებით განვითარებას, რომ საერთო პირობები იყოს ხელსაყრელი, სამართლიანი, გარემოს მოფრთხილების შემცველი. აღნიშნულიდან გამომდინარე საკითხის შესწავლა, როგორც საერთაშორისო, ისე ქართული სინამდვილისთვის აქტუალურია. კვლევის კითხვა ბუნებრივია იწვევს ინტერესს, თუ როგორია დამოკიდებულება ქვეყანაში საერთაშორისო დოკუმენტების მიმართ, როგორ სრულდება აღებული ვალდებულებები, რომელთა შესრულება ოფიციალური ვალდებულებაა და არსებული პრობლემების გადაჭრის რა მექანიზმები არსებობს.

საკითხის შესწავლა ეფუძნება ოფიციალური დოკუმენტების სამაგიდო კვლევას და მეორადი მონაცემების ანალიზს. კვლევის ძირითადი მიზნებია ქართულ რეალობაში არსებული გამოწვევების, ასევე სირთულეების შესწავლა და დასავლურთან მისი თავსებადობის განსაზღვრა.

გარემოს დაცვის საკითხებს ბუნებრივია უფრო მეტი ყურადღება სჭირდება, როგორც მსოფლიოში, ისე საქართველოშიც. ამ მიმართულებით მართალია გარკვეული პროგრესი მიღწეულია, ცივილური საერთაშორისო საზოგადოების მიერ სწორად არის გაცნობიერებული არსებული გამოწვევები, რაც შემდგომი წლების უფრო შედგინ პერსპექტივას იძლევა. თუმცა, გაცილებით მეტია გასაკეთებელი ბიომრავალფეროვნების, ენერგორესურსების და ბუნებრივი რესურსების შენარჩუნებულად, რათა ყველამ გამოიყენოს კონსტიტუციური უფლება ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისთვის უვნებელ გარემოში, სარგებლობდეს ბუნებრივი გარემოთი და საჯარო სივრცით და დროულად მიიღოს სრული ინფორმაცია გარემოს მდგომარეობის შესახებ. ამასთან, ზრუნავდეს გარემოს დაცვაზე და მონაწილეობდეს გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

19. საქართველოს თანამედროვე საგარეო პოლიტიკას, ევროპულ მისწრაფებებს, საკმაოდ მყარი ნიადაგი პირველი დამოუკიდებელი რესპუბლიკის (1918-1921წწ.) დემოკრატიულმა მემკვიდრეობამ მოუშადა.

წარმოდგენილი ნაშრომის მიზანია, არსებული ოფიციალური დოკუმენტების, პირველადი და მეორადი წყაროების საფუძველზე შეისწავლოს და წარმოადგინოს აღნიშნული პერიოდის ქართული სინამდვილე, არსებული გამოწვევები - რის წინაშეც აღმოჩნდა ჩამოყალიბების პროცესში არსებული სახელმწიფო და გამოსავალი გზების ძიების შედეგად - ევროპულ სივრცესთან თავსებადობის სურვილი, კავშირი ევროპულ რეალობასთან, რომელიც დაწინაურებულის, განვითარებულის სინონიმი იყო. ეს დამოკიდებულება, ქვეყნის ყველა

მნიშვნელოვანი საკითხის (სხვადასხვა მიმართულებით) განხილვისას ჩანს, განსაკუთრებით აღვნიშნავთ ამ დამოკიდებულებას კონსტიტუციის მიღების დროს, როდესაც ქართველმა პოლიტიკოსებმა გამოითქვეს სურვილი - ევროპული ქვეყნების ძირითადი კანონიდან პროგრესული ნორმების გადმოტანის შესახებ, რათა ქვეყანას თანამედროვე ცივილიზებული სამყაროსათვის დამახასიათებელი ღირებულების მქონე კონსტიტუცია ჰქონოდა.

საყურადღებოა, რომ საქართველო საუკუნის შემდეგაც მთელი რიგი სირთულეების წინაშეა, მათ შორის, რუსეთთან წინააღმდეგობის პირობებში, ცდილობს თანამშრომლობით, აღებული ვალდებულებების შესრულებით, შექმნას ევროპულ ფასეულობებზე დამყარებული სახელმწიფო. ამასთან, საქართველოს ევროინტეგრაციის საკითხი აქტუალობიდან გამომდინარე საერთო, საზოგადოებრივი ხასიათის მატარებელია და თანამედროვე კონსტიტუციითაც არის გამყარებული (78-ე მუხლი).

ნაშრომში განხილული საკითხი - საქართველოს პირველი რესპუბლიკის წლებში ქართული პოლიტიკური აზრის წარმომადგენლების დამოკიდებულება/მისწრაფება საქართველოს ევროპულ სივრცესთან ინტეგრაციისკენ, კიდევ ერთხელ გვარწმუნებს, რომ მეხსიერების ინტერპრეტაციით და არსებული დაგროვილი გამოცდილებით, საქართველო ცდილობს ევროპული ტიპის სახელმწიფო და ევროკავშირის წევრი ქვეყანა გახდეს, ეს პროცესი კი გარკვეულწილად წარსულს სიცოცხლეს ანიჭებს.

25. მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში ა. ნიკურაძე აქტიურად მონაწილეობდა მსოფლიოს გეოპოლიტიკურ პროცესებში (ე.წ. გეოპოლიტიკურ საჭადრაკო დაფაზე ახალი ევროპის კონტინენტის შექმნა და შემდგომ მათი განლაგება) მათ შორის აღსანიშნავია კავკასიის კონფედერაციის პროექტი, რომელიც ითვალისწინებდა საქართველოს ლიდერად გახდომას კავკასიის რეგიონში, გერმანიის პროტექტორატით. კარლ ჰაუსჰოფერის „ფართო სივრცეების“ თეორიის გავლენის ქვეშ მყოფი ალ. ნიკურაძე მუშაობდა ჩანაფიქრზე, კერძოდ გერმანიის პროტექტორატის ამბიციურ პროექტზე, რომელიც მიზნად ისახავდა, ქართველებს წამყვანი როლი ეთამაშათ ერთიან კავკასიურ კონფედერაციაში. ვინაიდან საქართველო იყო გეოგრაფიულად ტრანზიტული და გეოსტრატეგიული ქვეყანა. ასევე ქართველები და გერმანელები წმინდა რასის სისხლს მიეკუთვნებოდნენ, ამიტომ საქართველოს ცენტრალური როლი უნდა შეესრულებინა მთელ კავკასიაში, ისე როგორც გერმანია ასრულებს დიდ როლს მთელს ევროპაში. ა. ნიკურაძის მიერ დამუშავებული „კავკასიის კონფედერაციის იდეა“, რომელსაც სრულად იზიარებდა ალფრედ როზენბერგიც, წარმოადგენდა „პრომეთეს“ მოძრაობის ცნობილი კონცეფციის უშუალო გაგრძელებას, გერმანიის განსაკუთრებული როლის „პროტექტორატის“ გამოკლებით. აღნიშნულ თემატიკას ალ. ნიკურაძემ მონოგრაფიაც (კავკასია) კი მიუძღვნა, რომელიც გერმანიაში სამჯერ გამოიცა.

ა. ნიკურაძის გეოპოლიტიკური იდეებით აღფრთოვანებული და თანამოაზრე ალფრედ როზენბერგი ა. ნიკურაძის გავლენას განიცდის როზენბერგის პროქართული შეხედულებები, იგი ჯერ კიდევ 1927 წლიდან მიიჩნევდა, რომ კავკასია რუსეთისაგან უნდა იქნას გამოყოფილი, ხოლო 1941 წლის აპრილში წერდა, რომ კავკასიის ხალხებს შორის ქართველები ისტორიულად და პოლიტიკურად წამყვანები იყვნენ და ამიტომ საქართველო მთავარი ცენტრი უნდა გახდეს. კავკასიური სახელმწიფოების კონფედერაციისა და მისი სუვერენიტეტის დაცვა გერმანიის მხარდაჭერის პრეროგატივად უნდა იქცეს. რასაკვირველია გერმანია ამ პასუხისმგებლობას არ გაექცეოდა, რადგან თვლიდა, რომ ეს სწორი პოლიტიკა იყო.

31. მოხსენებაში საუბარი იყო შუა დერეფნის როლზე და მნიშვნელობაზე რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყების შემდეგ. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყების შემდეგ შუა დერეფნის სტრატეგიული მნიშვნელობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა. დასავლეთს აღარ სურს ჩრდილოეთის დერეფნის გამოყენება და აპირებს უფრო მეტად დაეყრდნოს შუა

დერეფანს. შუა დერეფანს ევროპელები ახლა ჩრდილოეთის დერეფნის პოტენციურ ალტერნატივად განიხილავენ. თუმცა არსებობს უამრავი პრობლემა, რომლის მოგვარება საჭიროა იმისათვის რომ შუა დერეფნის გამტარუნარიანობა გაიზარდოს. ინფრასტრუქტურის მოდერნიზებაში და განვითარებაში სერიოზული ინვესტიციებია განსახორციელებელი, რომ შუა დერეფნის პოტენციალი გაიზარდოს. შუა დერეფნის ქვეყნებმა უნდა გააერთიანონ ძალისხმევა სატრანსპორტო და საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის გასანვითარებლად. სწორი და მიზანმიმართული ინვესტიციების განხორციელების შემთხვევაში, დერეფანი შეიძლება გახდეს მთავარი სავაჭრო გზა ევროპასა და აზიას შორის.

32. მოხსენებაში საუბარი იყო გაზრდილ საფრთხეებსა და რისკებზე, რომელთა წინაშეც აღმოჩნდა საერთაშორისო საზოგადოება უკრაინაში ომის დაწყების შემდეგ. ომის ესკალაციისა და გამწვავების გამო, სერიოზულად გაიზარდა ბირთვული კატასტროფების რისკი. სამხედრო შეტაკებები ხშირად ხდებოდა ატომური ელექტროსადგურების მიმდებარე ტერიტორიაზე. კონფლიქტური მხარეები ხშირად ბომბავდნენ ატომურ ელექტროსადგურებს და ავიწროებდნენ ბირთვულ ექსპერტებსა და იქ მომუშავე ადამიანებს. სწორედ ამიტომ, საჭირო ხდება საერთაშორისო ორგანიზაციების გააქტიურება, რათა თავიდან იქნას აცილებული ბირთვული კატასტროფა. საერთაშორისო საზოგადოებამ უნდა მიიღოს სასწრაფო ზომები უკრაინაში ჩერნობილის მსგავსი კატასტროფის თავიდან ასაცილებლად. მოხსენებაში საუბარი იყო იმაზე, თუ როგორ უნდა იმოქმედოს საერთაშორისო საზოგადოებამ უკრაინაში ბირთვული ავარიების თავიდან ასაცილებლად. რაც შეეხება კვლევის მეთოდებს, გამოყენებული იქნა დოკუმენტური ანალიზის მეთოდი მართებული ინფორმაციის მისაღებად და უკრაინაში არსებული რთული სიტუაციის ანალიზისა და აღწერისთვის. უკრაინის ბირთვული ობიექტების შესახებ სანდო და ობიექტური ინფორმაციის მისაღებად გაანალიზდა დოკუმენტების და სამეცნიერო სტატეების ფართო სპექტრი. ამ კვლევამ აჩვენა, რომ უკრაინასა და მთელ პლანეტას შესაძლოა მორიგი ბირთვული კატასტროფა შეექმნას, თუ საერთაშორისო თანამეგობრობა არ მიიღებს სასწრაფო ზომებს.

7.2. უცხოეთში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები; მოხსენების სათაური: ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. **სოფიო მიდელაშვილი.** კონფლიქტის ტრანსფორმაცია და მშვიდობის მშენებლობა კვიპროსში. საერთაშორისო სამეცნიერო და პრაქტიკული კონფერენცია - „ომის გავლენა სამართალდამცავ სისტემაზე, სოციალურ და დემოგრაფიულ სფეროებზე: სტატუსი და პერსპექტივები“, დნიპრო – ხარკოვი – თბილისი, 16 ივნისი, 2023 წ.

2. **ნათია ლაცაბიძე,** international conference on Politics and History; “European future of Georgia”, 2023, ქ. ფლორენცია, იტალია

3. **დავით ხუფენია, მათე ჭანტურია.** თანამედროვე რუსული იმპერიალიზმი: დეზინტეგრაციის პერსპექტივები. უკრაინა, დნიპრო, დნიპროპეტროვსკის შინაგან საქმეთა სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2023

4. **დავით ხუფენია.** ძალის კონცეფციის გადააზრება თანამედროვე პოლიტიკურ და საერთაშორისო ურთიერთობებში. გლობალური და რეგიონული უსაფრთხოების თანამედროვე საფრთხეები. ოდესა, უკრაინა. 2023

5. **მადლენა კოწოწაშვილი,** Digital democracy or digital transformation of public space USBD , Istanbul , Turkey 2023

6. **მანანა დარჩაშვილი,** Women’s Involvement in the Politics of Post-Soviet Georgia,

26June 2023, University of Ruse (Bulgaria), (იბეჭდება, დადასტურება მოსულია)

7. მანანა დარჩაშვილი, „Religious diversity and the issue of tolerance in Georgia, FENERBAHÇE UNIVERSITY, OCTOBER 19-21, 2023 - İSTANBUL, TÜRKİYE. CONFERENCE BOOK / KONFERANS KİTABI, ISBN : 978-625-00-8242-3, PP.451-455

8.მანანა დარჩაშვილი „Post-soviet school education policy in Georgia, 10th EDUCATION, CULTURE AND SOCIETY Conference 2023, 11 September 2023, DOI: <https://doi.org/10.15503/jecs2023.2.484.493>, Wrocław, Poland

9.Manana Darchashvili, The Issue of Religious Freedom in the Baltic Countries

(in the Post-Soviet Period),), 14 th International Conference on CURRENT DEBATES in SOCIAL SCIENCES, 11-12 OCTOBER 2023, TBILISI / GEORGIA, სტატია იბეჭდება Journal, CUDES, 2023.

10. **ემილია ალავერდოვი**, „Russian- European Modern Relations”, Workshop Non-EU Europe, Rhine-Waal University of Applied Sciences, Kleve, Germany, 20-21 October, 2023.

11. **ვალერი მოდებაძე** , Turkey’s growing Geopolitical ambitions in the 21st century, International Symposium on Figures contributing to the Turkic World, ბიშკეკი, ყირგიზეთი, 2023 წელი, 9-10 ნოემბერი

12. **ვალერი მოდებაძე**, Challenges facing Ukraine since the Russian Invasion , International scientific and practical conference «IMPACT OF THE WAR ON LAW ENFORCEMENT, SOCIAL AND DEMOGRAPHIC SPHERES: STATUS AND PROSPECTS», Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. უკრაინა, 2023-06-16.

13. **ვალერი მოდებაძე**, Azerbaijan -Georgia -Turkey trilateral cooperation, International Interdisciplinary Scientific Congress On Social Sciences on the topic: "Personality, Society and State in the XXI century," dedicated to the 100th anniversary of the national leader of the Azerbaijani people Heydar Aliyev, ბაქო, აზერბაიჯანი, 2023-10-05

14. **ვალერი მოდებაძე**, The Russia -Ukraine War and the environmental threats facing humanity, 13th International conference on Social Research and Social Sciences, Antalya,Turkey, 2023.

15. **ლილი ხარჩილავა**, Military Political cooperation of United States of America and Israel; Georgian – Ukrainian Expert Center. International scientific and practical Internet Conference „Modern Threats to global and regional security“. Ukraina, Odesa, 29 October 2023.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

1. მოხსენება შეეხებოდა იმ თანამედროვე მიდგომას, რაც დღეს ყველაზე წარმატებულად მიიჩნევა კონფლიქტების საბოლოოდ დარეგულირების თვალსაზრისით, ესენია: კონფლიქტის ტრანსფორმაცია, რაც გულისხმობს ნდობის აღდგენას და შერიგებას დაპირისპირებულ მხარეთა შორის ძირითადად ადამიანურ დონეზე, და მშვიდობის მშენებლობა, რაც გულისხმობს კონფლიქტის ყველა მაჩვენებლის ნულამდე დაყვანას. მიუხედავად იმისა, რომ თითოეული ეთნიკურ-პოლიტიკური კონფლიქტი ერთმანეთისაგან განსხვავდება, კონფლიქტის პოზიტიური ტრანსფორმაცია, ვფიქრობთ, ყოველთვის წარმატებული შედეგის მომტანია, რადგან თანაცხოვრება ადამიანებთან, ვისაც ენდობი ბევრად ადვილია. სწორედ ეს მიგვაჩნია ქართულ-აფხაზური და ქართულ-ოსური კონფლიქტის დარეგულირების მთავარ მიდგომად. ვინაიდან ეთნო-პოლიტიკური კონფლიქტების ტრანსფორმაცია ხანგრძლივი და რთული პროცესია, ქართულმა საზოგადოებამ ყურადღებით უნდა შეისწავლოს ამ მიმართულებით დაგროვილი საერთაშორისო გამოცდილება და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები, რათა საჭირო ისტორიულ მონაკვეთში მზად აღმოჩნდეს ეფექტურად გამოიყენოს

„შესაძლებლობების ფანჯარა“ და არ დაკარგოს ისტორიული შანსი, როგორც ეს კვიპროსის შემთხვევაში მოხდა 2004 წელს.

11. მოხსენებაში საუბარი იყო თურქეთის მზარდ გეოპოლიტიკურ ამბიციებზე 21 საუკუნეში. ცივი ომის დროს თურქეთს მოკრძალებული გეოპოლიტიკური ამბიციები ჰქონდა. საბჭოთა საფრთხის გამო თურქეთმა პროდასავლური პოლიტიკის გატარება და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაცია გადაწყვიტა. თურქეთი იყო ამერიკის შეერთებული შტატების სატელიტური სახელმწიფო და არ თამაშობდა აქტიურ როლს საერთაშორისო პოლიტიკაში. სიტუაცია რადიკალურად შეიცვალა კომუნის კოლაფსისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ თურქეთის გეოპოლიტიკური ამბიციები მნიშვნელოვნად გაიზარდა. როდესაც საბჭოთა საფრთხე გაქრა, თურქეთმა დაიწყო უფრო აქტიური როლის თამაში საერთაშორისო პოლიტიკაში და მისი გეოპოლიტიკური ამბიციებიც საგრძნობლად გაიზარდა. რაც შეეხება კვლევის მეთოდებს, გამოყენებული იქნა დოკუმენტის ანალიზის მეთოდი, ობიექტური და სანდო ინფორმაციის მოსაპოვებლად თანამედროვე თურქეთის გეოპოლიტიკური მიზნებისა და ინტერესების თაობაზე. ამ კვლევამ აჩვენა, რომ არსებობს ძლიერი მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი საბჭოთა კავშირის დაშლასა და თურქეთის გეოპოლიტიკური ამბიციების ზრდას შორის. საბჭოთა კავშირის დაშლამ შესანიშნავი შესაძლებლობა მისცა თურქეთს, რომ გაზარდოს თავისი გავლენა მის სამეზობლოში, განსაკუთრებით კავკასიაში, ახლო აღმოსავლეთსა და პოსტსაბჭოთა სივრცეში.

12. მოხსენებაში საუბარი იყო უკრაინის წინაშე არსებულ გამოწვევებსა და საფრთხეებზე. რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყების შემდეგ ქვეყანა ეგზისტენციალური საფრთხის წინაშე დგას. უკრაინის მოსახლეობა საგრძნობლად მცირდება და სოციალურ-ეკონომიკური პირობები სწრაფად უარესდება. რუსეთის შეიარაღებული ძალები მიზანმიმართულად ანადგურებენ უკრაინის კრიტიკულ ინფრასტრუქტურას. უკრაინა მრავალი გამოწვევის წინაშე დგას, როგორცაა დემოგრაფიული კრიზისი და დეპოპულაცია, ეკონომიკური კრიზისი და ეკოლოგიური კატასტროფები. რუსეთ-უკრაინის ომმა გამოიწვია ევროპაში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ჰუმანიტარული კრიზისი. მილიონობით უკრაინელი იძულებული შეიქმნა დაეტოვებინა სახლ-კარი და ეძია თავშესაფარი ევროპის ქვეყნებში. ომის დაწყებიდან თითქმის 8,3 მილიონმა ადამიანმა დატოვა ქვეყანა, რის გამოც უკრაინამ დაკარგა მთლიანი მოსახლეობის დაახლოებით 25-30%. ლტოლვილთა რიცხვი შესაძლოა საგრძნობლად გაიზარდოს მომავალში ომის გამწვავების და ესკალაციის გამო. უკრაინის მოსახლეობის ბედი დიდად იქნება დამოკიდებული ომის ევოლუციასა და განვითარებაზე. გაეროს მონაცემების თანახმად, რუსეთის არმიამ უკვე გაანადგურა უკრაინის ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის ნახევარი. რუსეთის მიზანია უკრაინის გარდაქმნა არშემდგარ სახელმწიფოდ, რათა არ დაუშვას მისი ინტეგრაცია ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში. რაც უფრო აქტიურ ფაზაში შედის ომი, რუსული არმია უკრაინას უფრო მეტ ეკონომიკურ, ფინანსურ და მატერიალურ ზიანს აყენებს. უკრაინამ განიცადა კატასტროფული ეკონომიკური ვარდნა რუსეთის-უკრაინის ომის დაწყების შემდეგ. უკრაინის მთლიანი შიდა პროდუქტი 30,4%-ით შემცირდა. ზოგიერთი ექსპერტის აზრით, უკრაინის ეკონომიკა კიდევ უფრო შემცირდება მომავალში. ომის გამწვავებასთან ერთად, უკიდურესად გართულდება გალატაკებული მოსახლეობის გამოკვება.

13. მოხსენება ეხებოდა ჩვენი ქვეყნისათვის ისეთ მნიშვნელოვან საკითხს, როგორცაა აზერბაიჯანი-საქართველო-თურქეთის სამხრეთი თანამშრომლობა. მოხსენებაში საუბარი იყო იმაზე, თუ რატომ არის სამხრეთი თანამშრომლობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი დასავლეთის, თურქეთისა და სამხრეთ კავკასიის სახელმწიფოებისათვის. მომხსენებელმა

ისაუბრა სამმხრივი თანამშრომლობის ევოლუციაზე, ასევე ამ სამმხრივი თანამშრომლობის ფორმატის გაჩენის მიზეზებზე. მომხსენებელმა ისაუბრა აზერბაიჯანი- საქართველო - თურქეთის თანამშრომლობაზე სხვადასხვა სფეროში, როგორცაა უსაფრთხოება და თავდაცვა, ეკონომიკა და ვაჭრობა, კულტურა და მეცნიერება. სამმხრივი თანამშრომლობა ძალიან მნიშვნელოვან როლს ასრულებს კავკასიის რეგიონში სტაბილური და უსაფრთხო გარემოს შექმნაში და მისი მეშვეობით ხორციელდება მასშტაბური ენერგეტიკული პროექტები. ის ასევე ხელს უწყობს კავკასიის სახელმწიფოებისა და თურქეთის ეკონომიკური პოტენციალის ამაღლებას. მომხსენებელმა წარადგინა რეკომენდაციები, თუ როგორ შეიძლება გაძლიერდეს სამმხრივი თანამშრომლობა და რა ნაბიჯები უნდა გადადგას აზერბაიჯანმა, საქართველომ და თურქეთმა სხვადასხვა სფეროში თანამშრომლობის გასაუმჯობესებლად. მოხსენებაში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდა სამმხრივი თანამშრომლობის ინსტიტუციური მექანიზმების შემუშავებაზე და განვითარებაზე,

კულტუროლოგიის მეცნიერებათა აკადემიური დეპარტამენტი

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

1.2.

1) დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

2.2.

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

1) გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

3.2. დასრულებული პროექტი

1) დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2023 წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

4. პატენტები (არსებობის შემთხვევაში)

4.1. საერთაშორისო პატენტები;

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

4.2. ეროვნული პატენტები

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტმფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. მურმან თავდიშვილი, გიორგი გოგოლაშვილის კულტუროლოგიური დეაწლი, საერთ. სტანდ. კოდი ISBN-978-9941-34-298-1; თბილისი, მერიდიანი, 2023წ., 211 გვერდიანი.
2. მურმან თავდიშვილი, რუსთველოლოგიური კრიტიკა, ტომი I, თბილისი, „უნივერსალი“, 2023, კოდი ISBN-978-9941-33-497-9; 790გვ.
3. მურმან თავდიშვილი, რუსთველოლოგიური კრიტიკა, ტ.2, თბილისი, „უნივერსალი“, 2023, კოდი ISBN-978-9941-33-554-9; 488გვ.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. მონოგრაფიაში განხილულია ცნობილი მოღვაწის ენათმეცნიერული მოღვაწეობა, შეფასებულია მისი საამრიგო მიღწევები, ნაჩვენებია ის პრობლემები, რომლებიც მკვლევარმა აიღო და გადაჭრა; მეორე მხრივ, გამორკვეულია ის ღვაწლი, რაც მან დასდო ენისა და მწერლის ურთიერთობის პრობლემის შესწავლას; როგორ შემოიღო ახალი კურსი უმაღლეს სასწავლებელში - ესაა „ენა და მწერალი“. ამ მხრივ როგორ და რა წარმატებებითა თუ ნაკლით გამოსცა არაერთი წიგნი; შესწავლილია მკვლევრის პედაგოგიურ-მეთოდური მუშაობა და ამ მხრივ მისი მიღწევები; ნაჩვენებია მისი საქმიანობა პედაგოგიკის კლასიკოსის იაკობ გოგებაშვილის ღვაწლის დაფასებასა, შესწავლასა და პოპულარიზებაში; გამოვლენილია ის შრომა და ჯაფა, რაც პროფ. გოგოლაშვილმა მოანდომა ჯავახიშვილის სახ. უნივერსიტეტის დაცვას, იქ ეროვნული კურსის გატარების ჩამშლელთა წინააღმდეგ ბრძოლას.

2. გაკრიტიკებული და შეფასებულია XX საუკუნის თითქმის ყველა მნიშვნელოვანი რუსთველოლოგ-კულტუროლოგის მოღვაწეობა და კონკრეტული ნაღვაწი; ძირითადად დადგენილია, რომ მკვლევრებმა სუსტად იციან პოემის ტექსტი; ტექსტის დადგენისას თუ მასზე მსჯელობისას ვერ იყენებენ აღმოსავლური ლიტერატურის (ფირდოუსი, ნიზამი) მონაცემებს. არადა რუსთველის პოემა „სპარსულია“ (აღმოსავლური სტილისაა); მონოგრაფიაში მკაფიოდაა ნაჩვენები მკვლევართა ძველი და ახალი შეცდომები, მათი ენობრივი შეცდომები; მეორე მხრივ, გამოაშკარავებულია: ისინი ვერ იყენებენ ვერც სამამულო მეცნიერების მიღწევებს, უკვე დადგენილ კანონებსა და კანონზომიერებებს, გარკვეულწილად ამიტომაც მოსდით შეცდომები. აქ უსასტიკესად არიან გაკრიტიკებული პროფესორები: ზ. კიკნაძე, ალ. ჭინჭარაული, აკ. შანიძე, გ. წერეთელი, გ. ფარულავა, პ. მარგველაშვილი, ნ. მარი, კ. კეკელიძე, ხ. ზარიძე, ლ. გუგუნავა, ნ. გონჯილაშვილი, თ. ბარბაქაძე და სხვ.

სხვათა შეცდომების მხილებასთან ერთად აქ ნაჩვენებია რუსთველოლოგიის კვლევის სწორი გზები, მეთოდები, ხერხები.

3. როგორც I ტომში, აქაც გრძელდება ცალკეულ ავტორთა და ლიტერატურის კვლევითი ინსტიტუტის (შ. რუსთაველის სახელობისა) მიერ გამოშვებული რუსთველოლოგიური კრებულების მკაცრი და სამართლიანი კრიტიკა. ნაჩვენებია ის „ხალტურა“, რაც ზოგი ავტორის ნარკვევში ფართოდაა წარმოდგენილი; ასევე სასტიკად არის გაკრიტიკებული ავტორთა ცუდი ქართული და ა.შ. გარდა ამისა, აქ წარმოდგენილია ზვ. გამსახურდიას სრული რუსთველოლოგიური პროფილი; ბევრი სტატია ეხება პოემის პედაგოგიკურ მხარეს, სწავლა-აღზრდის საკითხებს „ვერფხისტყაოსანში“, ძველი მეტყველების კულტურის (უზუსის) მოვლენას პოემაში; ქართულ სინამდვილეში პირველად იბეჭდება ამ ტიპის მასალა - სომეხი ავტორი ფავსტუს ბუზდანაცი და ქართული კულტურა.

5.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. რევაზ მიშველაძე, კულტუროლოგია, გამომც. „უნივერსალი“, თბ., 2023, ISBN 9789941-33-591-4. (გვ.340).

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. სახელმძღვანელო განკუთვნილია იურიდიული ფასკულტეტის სტუდენტებისთვის და გათვალისწინებულია სამართალმცოდნეობის სპეციფიკა, რმელიც პრაგმატულ, რუტინულ საქმიანობასთან არის დაკავშირებული და სწოორედ მომავალმა იურისტებმა უნდა გაისიგრძეგანონ ცივილიზაციის მიღწევები. რევაზ მიშველაძის კულტუროლოგიის სახელმძღვანელო იძლევა სრულყოფილ ცოდნას იმის შესახებ, თუ რა არის კულტურა, რა

დანიშნულება აქვს მხატვრულ ნაწარმოებს, მსოფლიო კულტურის რა მწვერვალები უნდა იცოდეს განათლებულმა ადამიანმა თანამედროვე გლობალიზაციის ეპოქაში. ასევე გარკვეულია და მიწდებულია სრულფასოვანი ცოდნა კულტურისა და რელიგიის, კულტურისა და მეცნიერებასა და კულტურისა და გლობალიზაციის უახლეს ტენდენციებს შორის.

5.3. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

5.4. სტატიები ჟურნალის/კრებულის ISSN-ის მითითებით ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური; ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. რევაზ მიშველაძე, კიდევ ერთხელ „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტზე, ISSN0235-8417, ჟურნ. „პარალელი“, #14 გამომცემლობა „უნივერსალი“, გვ. 24
2. რევაზ მიშველაძე, „კულტურა და რუსეთ-უკრაინის ომის რეციდივები“ , ჟურნ. „პარალელი“, #14. ISSN0235-8417, გამომცემლობა „უნივერსალი“, 12 გვერდი
3. რევაზ მიშველაძე, როგორ ირწეოდა ხომალდი, გაზ. „მწერლის გაზეთი“ , #1,#2, #3, #4, #5; #5ა-4-3098, თბილისი, 2023, 25 გვერდი.
4. რევაზ მიშველაძე, რუსთველოლოგიური კრიტიკის ეპოპეა, გაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“, 7 აგვისტო, 2023, 1. uak(უაკ) 070.4(479.22).ს-32, .2 გვერდი
5. რევაზ მიშველაძე, სამი აქტუალური პოზიცია , „ ქართული სასამართლო და პოლიტიკური მჭევრმეტყველება“ - დამხმარე სახელმძღვანელო. . ISBN-978-9941-34-220-2; “ტექნიკური უნივერსიტეტი“ , თბილისი, კოსტავას 77, გვ. 215-224
6. სოსო სიგუა, გოლგოთის გზით, ჟურნ. „პარალელი“, #14 , ISSN 0235-8417, გამომცემლობა „უნივერსალი“, გვ. 40-47.
7. სოსო სიგუა, კულტურა და ცივილიზაცია, ჟურნ. „ხატი - მამული“ , #7, ბათუმი, 2023, 1 გვერდი.
8. სოსო სიგუა, კულტურის როლი აღზრდის პროცესში, ჟურნ. „პარალელი“, #14 ISSN 0235-8417, გამომცემლობა „უნივერსალი“, გვ. 237-240.
9. სოსო სიგუა, გვესაუბრება სოსო სიგუა, „მწერლის გაზეთი“ , # 3, (15 მარტი-15 აპრილი); თბილისი, მაჩაბლის # 13, #5ა-4-3098. (1 გვერდი).
10. თამარ ბლიაძე, ხელისუფლების კულტურული პოლიტიკის სამარცხვინო ფაქტები, ჟურნ. „პარალელი“ , # 14, ISSN 0235-8417, გამომც. „უნივერსალი“; გვ. 57-90
11. თამარ ბლიაძე, ქართული ნოველა და თანამედროვე პრობლემები, ჟურნ. „პარალელი“, #14, ISSN 0235-8417, გამომც. „უნივერსალი“, გვ. 243-246
12. მ. თავდიშვილი, ანტივიტრაჟები, „პარალელი“ #14, თბილისი, 2023, კოდი ISBN-0235-8417, საქ. ტექნ. უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 4.
13. მ. თავდიშვილი, რატომ შეიცვალა აზრი დავით რექტორმა, „პარალელი“ #14, თბ., 2023, კოდი ISBN-0235-8417, საქ. ტექნ. უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 7 გვ.
14. მ. თავდიშვილი, ქართული ენა და მწერლობა, „პარალელი“, #14, თბ., 2023, კოდი ISBN-0235-8417, საქ. ტექნ. უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 6 გვ.

15. მ. თავდიშვილი, ფრენოლოგები რუსთველოლოგიაში, გაზ. „ლიტერატურული მესხეთი“, ივლისი, 2023, 2 საგაზეთო გვერდი; სარეგისტრაციო #19/4-17.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. წამოყენებულია ზოგიერთი ტექსტოლოგიური პრობლემა, რომელზედაც ავტორი ადრეც ამახვილებდა ყურადღებას. მისი შენიშვნებიდან „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის დამდგენმა კომისიამ ზოგიერთი გაითვალისწინა, ზოგი - არა. ავტორი კიდევ ერთხელ, ახალი არგუმენტების მოხმობით ლამობს თავისი არგუმენტები დაასაბუთოს.
2. წერილში ნაჩვენებია რუსეთ-უკრაინის ომის წინაპირობები, მისი მნიშვნელობა და საშიში ტენდენციები კაცობრიობისათვის; მითითებულია, რომ საქართველოს მთავრობა ბეწვის ხიდზე გადის და ცდილობს ქართველ ერს მშვიდობა შეუნარჩუნოს. მიუხედავად ყველაფრისა, ეს ომი კავკასიის რეგიონსაც ემუქრება. აქ მარტო პოლიტიკური და სამხედრო საფრთხე როდი იგულისხმება, არამედ ეკონომიკური და სოციალური სახის გამოწვევები.
3. წარმოდგენილია დღიურების სახით ჩაწერილი საქართველოს ისტორიის მოვლენები დამოუკიდებლობამდე და შემდეგ. აქცენტირებულია ეროვნული მოძრაობის სტრატეგია პოლიტიკურ ბატალიებში; გადმოცემულია უტყუარი ფაქტები ეროვნული მოძრაობის ლიდერებზე, ქართველ პატრიოტ მწერლებზე და საზოგადოების თვალსაჩინო მოღვაწეებზე.
4. განხილულია პროფ. მურმან თავდიშვილის „რუსთველოლოგიის კრიტიკის“ ორტომეული. ნაჩვენებია, რომ ამ ორტომეულში პირველად არის თავმოყრილი მთელი რუსთველოლოგიური კრიტიკა. გამოყოფილია და შეჯამებულია ამ მიმართულების კრიტიკის ჩავარდნები და წარმატებები. ორტომეული შეფასებულია დადებითად.
5. კრებულში მოთავსებულია რევაზ მიშველადის სამი სტატია, რომელიც მან დაწერა და გამოაქვეყნა პარლამენტის წევრის რანგში. ამ ტექსტებში ნაჩვენებია ის გზები და საშუალებები, რომელთა მიხედვითაც უნდა იაროს ქართველმა ერმა დამოუკიდებლობის გზაზე. ; აქვე მოწდებაა გაჟღერებული, რომლის თანახმად ქართველ კაცს აუცილებლად უნდა ეწეროს ეროვნება თავის პასპორტში; ასევე წამოჭრილია უაქტუალურესი პოლიტიკური და სოციალური საკითხები.
6. სტატიაში განხილულია გიორგი სოსიაშვილის რომანი - „გოდების კედელი“. მოცემულია მისი მხატვრულ-ესთეტიკური და შემეცნებითი ღირებულება. ავტორის შეხედულებებში გავრცობილია უახლესი ლიტერატურული ტენდენციები და შრმოქმედთა თავისებურებები. ყოველივე ამის ფონზე მოცემულია დასკვნები და მსჯელობები.
7. სტატიაში განხილულია კულტურისა და ცივილიზაციის ურთიერთმიმართება, თუ რა განსხვავება არსებობს კულტურასა და ცივილიზაციას შორის. რა არის თანამედროვე კულტურის არსი და რას წარმოადგენს ის ფენომენი, რომელსაც უახლეს ცივილიზაციას უწოდებენ.
8. სტატიაში ნაჩვენებია თუ რა ფუნქცია აქვს კულტურას აღზრდის პროცესში. დაწვრილებით არის მიმოხილული ახლო წარსულის ფაქტები, შეფასებულია ის როლი, რასაც აღზრდა-განათლება ასრულებს ყმაწვილების ბუნების ფორმირებაში. ავტორი მოიხმობს მრავალრიცხოვან მაგალითებს, აფასებს სხვადასხვა პედაგოგიურ მიდგომებს და საკუთარ მოსაზრებებს ვრცელი მსჯელობების ფონზე აყალიბებს. კულტუროლოგიური თვალსაზრისით განხილული და მოწოდებულია არსებული და პოპულარული თეორიები.
9. დიალოგში არის მსჯელობა თანამედროვე ქართული მწერლობის აქტუალურ პრობლემებზე. აეის მოსაზრება, რომ გლობალიზაცია სხვადასხვა ფორმით მუდამ არსებობდა, იგი საჭირო და აუცილებელიც კია, მაგრამ - ზომიერად, რომ არ მოსპოს და დააზიანოს ტრადიციული და მშობლიური.
10. სტატიაში განხილულია ე.წ. „ვარდების რევოლუციის“ შემდგომ მწერალთა კავშირში განვითარებული მოვლენები, რომლებიც აშკარად ატარებდა რეპრესიულ ხასიათს, რომლის

შედეგად დიდი ისტორიის მქონე მწერალთა კავშირმა ჯერ მუდმივი ადგილსამყოფელი დაკარგა და შემდგომ დიდძალი არტეფაქტები, რომელთა მნიშვნელობა ჩვენი მწერლობის ისტორიისათვის განუზომელი დანაკარგია. განადგურდა: უმდიდრესი არქივი, მწერლების პირადი საქმეები, პრეზიდენტის სხდომის ოქმები, პირადი განცხადებები; გაიძარცვა უძვირფასესი ბიბლიოთეკა. სტატიაში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ახალი ხელისუფლების ძალისხმევით მაინც უნდა აღსდგეს სამართლიანობა.

11. სტატიაში განხილულია ქართული ნოველისტიკის კარდინალური პრობლემები, რაც თანამედროვე მწერლობის უმნიშვნელოვანესი ეტაპია. ამ ჟანრის სპეციფიკურ ჟანრს წარმოადგენს დოკუმენტური ნოველები, რომლებიც რეალურ ცხოვრებას მხატვრულ პრიზმაში ატარებენ და ახალი ასპექტით აშუქებენ მედინ დროებას. ნაშრომი ზოგადად აფასებს ნოველების კულტუროლოგიურ არეალს და ხაზს უსვამს მარადიული ფასეულობების უკვდავებასა და ჰუმანურ ტენდენციებს.

12. სტატიაში სასტიკად არის გაკრიტიკებული პროფ. გურამ ბენაშვილი, მისი დაღვლარქნილი, პომპეზური, პათეტიკური და უცხოური ტერმინებით გატენილი წერილები ნ. ბარათაშვილზე, გრ. ორბელიანზე, ალ. ჭავჭავაძეზე და სხვაზე; ნაჩვენებია, რომ ავტორს არ ძალუძს სწორი ციტირებაც კი! ახსნილია მიზეზი იმისა, თუ რად ეშლება პროფესორს ამდენი რამ.

13. დ. რექტორი იყო კარგი კალიგრაფიც. მან არაერთხელ გადაწერა და გაამრავლა ი. შემოქმედელის (დუმბაძე) სახოტბო პოემა „ქება მეფისა არჩილისა“, რომელსაც პატიოსნად მიაწერა ქვეშ ავტორის სახელ-გვარი ი. შემოქმედელი. 1822 წელს კი რატომღაც აზრი მოულოდნელად შეიცვალა და განაცხადა: ეს ტექსტი ი. შემოქმედელისა კი არა, XII საუკუნის მგოსნის იოანე შავთელისააო. სტატიაში ახსნილია ამ მოულოდნელი ახირების მიზეზი: 1820-იანი წლებიდან რუსეთის იმპერიაში იწყება მძლავრი წინარერომანტიკული ქროლვანი - ყველა ატანილია ძველი არქაული არტეფაქტებისა და წარწერების ძიებით, აღმოჩენით. ამ საერთო იმპერიულ ფოციაკალს აჰყვა დ. რექტორი და მანაც „მიაგნო, აღმოაჩინა“ ძველი, არქაული ტექსტი, XII საუკუნის სახოტბო პოემა იოანე შავთელის „აბდულმესიანი“. მან იოლად დაივიწყა, რომ ცოტა ხნის წინათ რომ დანამდვილებით ამზობდა, ეს ტექსტი ი. შემოქმედელისაა და არჩილს აქებსო და განაცხადა: იოანე შავთელი აქ თამარ მეფეს აქებსო.

ამ ბლესს აჰყვა ქართული ფილოლოგიური მეცნიერება (ნ. მარი, ე. თაყაიშვილი, ივ. ლოლაშვილი...) და ასე გადაბრუნდა სამეცნიერო ურემი.

14. ნაჩვენებია, თუ რა ფაქიზად ეპყრობოდნენ, იცავდნენ და ავითარებდნენ ენას ძველი მწერლები: ილია, აკაკი, ი. გოგებაშვილი, მ. ჯავახიშვილი, კ. გამსახურდია... ნაჩვენებია, თუ რა უდიერად ექცვიან მას დღევანდელი მწერლები გ. დოჩანაშვილი, თ. ბიბილური, ჯ. დავლიანიძე და სხვანი. გაკრიტიკებულია ისინი. მოყვანილია მათი მცდარი ფრაზები, სიტყვები და ნაჩვენებია ამათი სწორი მართლწერა. იქვე სანიმუშოდ მოყვანილია ციტატები კარგი მოქართულე მწერლებისა და შექმებულია ისინი.

15. სასტიკად არიან მხილებულნი ის რუსთველოლოგები, რომელთაც არც პოემა იციან და არც - ქართული ენა. მითითებულია, თუ რა და როგორ უნდა ეკვლიათ და როგორ ეწერათ გამართული ქართულით.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

6.3. სტატიები

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

- 1.
- 2.

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები მოხსენების სათაური; ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

1. მურმან თავდიშვილი, ფავსტუს ბუზანდაცის „სომხეთის ისტორია“ და ქართული კულტურის ზოგი საკითხი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია. პროგრამა. 19 მაისი, 2023, გვ. 4

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

1. ფავსტუს ბუზანდაცი ბევრ ისეთ ცნობას იძლევა, რომლებიც ქართული ლიტერატურისა და კულტურის ბევრ ბუნდოვან საკითხს ანათებს და გვირკვევს. მოხსენებაში ნაჩვენებია საამრიგო მაგალითები „შუშანიკის წამებიდან“, „ვეფხისტყაოსნიდან“. კიდევ მეტი, ზოგი ცნობა ხელს გვიწყობს „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის დადგენაშიც კი, მოყვანილია სათანადო ადგილები.

7.2. უცხოეთში

1) მომხსენებელი/მომხსენებლები; მოხსენების სათაური; ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი

- 1.
- 2.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

ერთეულს თუ საჭიროდ მიაჩნია, შეუძლია ანგარიშში შეიტანოს სხვა, მისთვის მნიშვნელოვანი აქტივობაც.